

Projekt

z dnia 27 października 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W MORAWICY**

z dnia 29 października 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030 r.

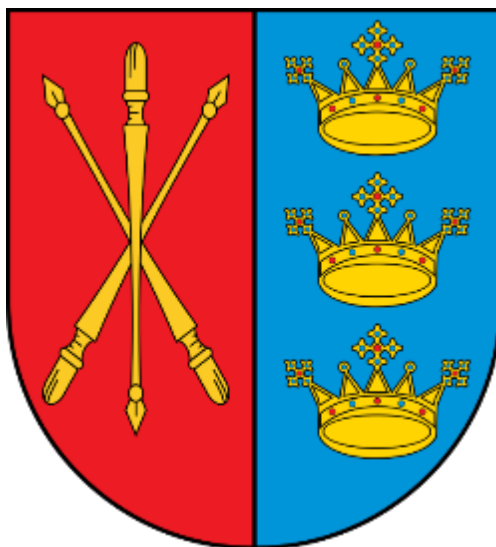
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153) w związku z art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. 278) Rada Miejska w Morawicy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Morawicy do 2030 r.” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Morawica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PROJEKT

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030 r.

Rewitalizacja

Wrzesień 2025r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji	9
1.1 Metodologia opracowania GPR.....	9
1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji	12
1.3. Partycypacyjny model tworzenia Programu	19
1.3.1. Konsultacje i dialog: zaangażowanie społeczności lokalnej	19
1.3.2. Partycypacja społeczna w trakcie realizacji GPR	23
2. Powiązania Programu z dokumentami strategicznymi gminy	26
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	32
3.1. Charakterystyka obszaru rewitalizacji	32
3.2. Sfera społeczna	32
3.3. Sfera gospodarcza	38
3.4 Sfera środowiskowa	41
3.5. Sfera funkcjonalno-przestrzenna i techniczna	49
3.6. Podsumowanie diagnozy: problemy, potrzeby i potencjały	65
4. Wizja obszaru po rewitalizacji	75
5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań.....	76
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	78
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	78
6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	95
7. Opis podejścia zintegrowanego.....	101
8. Szacunkowy budżet Programu	107
9. Zintegrowane działania kluczem do sukcesu	110
9.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji	110
9.2. Partnerstwo dla Rewitalizacji: współpraca ze społecznością i biznesem	111
9.3. Zarządzanie GPR: koszty i efektywność.....	112
9.4. Harmonogram wdrażania GPR	113
10. Ocena i monitorowania Programu	116
10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu.....	117
10.2. Ocena aktualności i postępów Programu Rewitalizacji.....	120
11. Wpływ Programu na lokalne regulacje.....	121
Spis tabel	122
Spis map	122
Spis zdjęć	123
Spis wykresów	123

Wprowadzenie

„Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Morawica do 2030 r.” (GPR) to dokument stworzony zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 278 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej ustawy, **rewitalizacja** to kompleksowy proces wyprowadzania zdegradowanych obszarów z kryzysu. Obejmuje on zintegrowane działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki. Proces ten jest skoncentrowany terytorialnie i realizowany przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji, opierając się na gminnym programie rewitalizacji.

Społeczny wymiar rewitalizacji i skoncentrowane działania

Rewitalizacja ma przede wszystkim **charakter społeczny**. Jej nadrzędnym celem jest **poprawa jakości życia i aktywna pomoc** mieszkańcom tych części gminy Morawica, które znajdują się w trudnym położeniu. W odróżnieniu od innych dokumentów strategicznych, GPR koncentruje swoje postanowienia na **wybranych fragmentach gminy (obszarze rewitalizacji)**. Dzięki temu możliwe jest **maksymalnie efektywne wykorzystanie zasobów i środków finansowych** w celu poprawy sytuacji na konkretnym obszarze objętym programem.

Gminny Program Rewitalizacji: kierunki, cele i zarządzanie

Gminny Program Rewitalizacji to kluczowy, ramowy dokument integrujący przedsięwzięcia z zakresu społecznego, gospodarczego, środowiskowego, funkcjonalno-przestrzennego i technicznego. Jego opracowanie poprzedziła szczegółowa diagnoza, która wyznaczyła obszary zdegradowane i rewitalizacji, uwzględniając ich problemy, potrzeby oraz potencjał rozwojowy. GPR przyjmuje podejście zintegrowane, definiuje listę konkretnych projektów rewitalizacyjnych i określa sposób zarządzania całym procesem.

Rewitalizacja z udziałem interesariuszy

W trakcie prac nad GPR położono szczególny nacisk na szerokie zaangażowanie interesariuszy procesu rewitalizacji. Zgodnie z ustawą, **rewitalizacja to proces realizowany dla mieszkańców i wspólnie z nimi**. Interesariuszami są wszystkie osoby i podmioty zainteresowane współtworzeniem i realizacją zadań na obszarze rewitalizacji. Na każdym etapie prac nad GPR zapewniono zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

Kompleksowa analiza i kontynuacja działań

Opinie i propozycje zgłaszane przez interesariuszy były zestawiane z obiektywnymi miernikami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Połączenie metod ilościowych i jakościowych w pozyskiwaniu i analizie danych gwarantuje, że interwencja rewitalizacyjna będzie prowadzona na właściwym obszarze i przy użyciu narzędzi adekwatnych do zidentyfikowanych potrzeb, wyzwań, barier, deficytów i potencjałów.

W latach poprzedzających obecny GPR, gmina Morawica wdrażała „**Program Rewitalizacji Gminy Morawica na lata 2016–2023**”. Rada Gminy Morawica przyjęła „Program Rewitalizacji Gminy Morawica na lata 2016–2023” uchwałą nr XXIII/296/2016 z dnia 28 listopada 2016 r. Program ten został następnie zaktualizowany uchwałą nr XXX/344/17 z dnia 19 maja 2017 r. oraz uchwałą nr X/69/19 z dnia 30 maja 2019 r.

Uchwała w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji na lata 2016–2023 stanowiła podstawę do prowadzenia działań zmierzających do wyprowadzenia wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego, obejmujących m.in. poprawę infrastruktury, rozwój społeczności lokalnej, podniesienie jakości usług społecznych i przestrzeni publicznych, a także wsparcie inwestycyjne i gospodarcze w najbardziej zdegradowanych rejonach Gminy Morawica. W ramach procesu rewitalizacji realizowano liczne działania zgodne z założeniami ustawy o rewitalizacji, w tym m.in.:

- **aktywizację i integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,**
- **aktywizację seniorów,**
- **poprawę infrastruktury społecznej,**
- **modernizację i zagospodarowanie przestrzeni publicznych.**

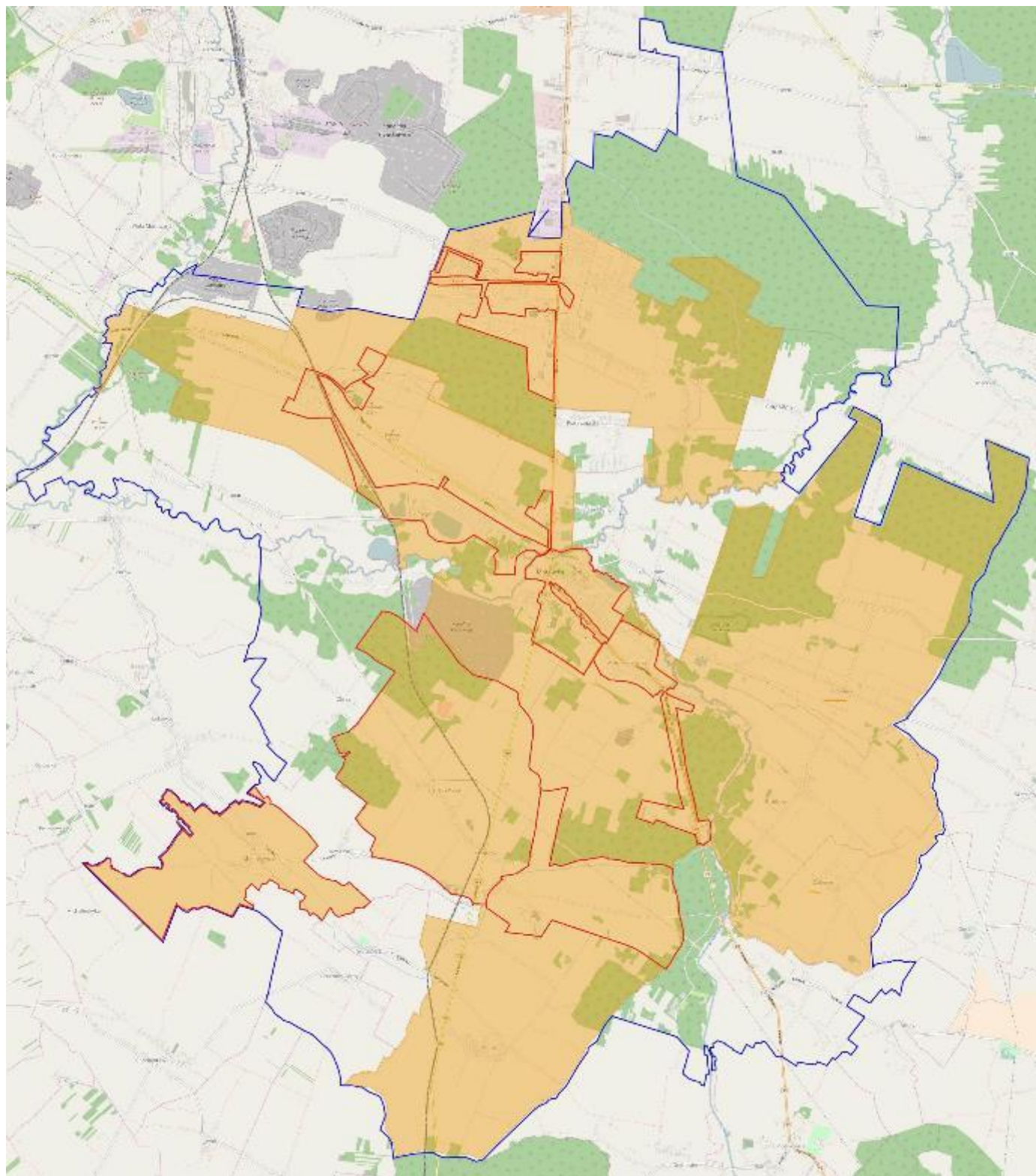
Wizja jaką sformułowano w „**Programie Rewitalizacji dla Gminy Morawica na lata 2016 – 2023**” brzmiała: „*W wyniku procesu rewitalizacji nastąpiła wyraźna poprawa wizerunku 7 podobszarów rewitalizacji, spowodowana ożywieniem społecznym, przestrzennym, gospodarczym i środowiskowym. Taka sytuacja przyczyniła się do tego, że zarówno rewitalizowane obszary, jak i cała Gmina Morawica, rozpoznawana jest jako atrakcyjna dla mieszkańców, inwestorów oraz turystów. Ożywione podobszary zamieszkują aktywni i przedsiębiorczy mieszkańcy. Na obszarach tych zostały złagodzone lub zlikwidowane problemy społeczne, zwłaszcza dotyczące osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Przede wszystkim poprawiła się sytuacja życiowa osób zamieszkujących te tereny. Wszyscy mieszkańcy chętnie korzystają z różnego rodzaju zlokalizowanych przestrzeni publicznych. Każdy mieszkaniec ma zapewniony dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych,*

edukacyjnych i kulturalnych. Podobszary rewitalizacji są atrakcyjnym miejscem pod względem zamieszkania i inwestowania”.

W dokumencie określono następujące cele rewitalizacji:

1. Rozwój kapitału społecznego oraz zapobieganie i redukcja negatywnych zjawisk społecznych w obszarze rewitalizowanym.
2. Zwiększenie rozwoju gospodarczego oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców podobszarów rewitalizacji.
3. Odnowienie zdegradowanych terenów na podobszarach rewitalizacji oraz nadanie im nowych funkcji rekreacyjnych, turystycznych, edukacyjnych.
4. Poprawa dostępu do usług publicznych oraz polepszenie ich jakości (edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych).
5. Ochrona środowiska naturalnego oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na podobszarach rewitalizacji.
6. Poprawa infrastruktury technicznej i bezpieczeństwa na podobszarach rewitalizacji.

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji Gminy Morawica w ramach „Programu Rewitalizacji Gminy Morawica na lata 2016-2023”

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Legenda: granice gminy obszar zdegradowany granice podobszarów rewitalizacji

Najważniejszymi projektami realizującymi wizję ujętą w Programie rewitalizacji były przedsięwzięcia współfinansowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 m.in.:

- Zagospodarowanie terenu wokół zbiorników wodnych w Gminie Morawica Zadanie 1. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika w Morawicy Zadanie 2. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika w Bilczy (działanie 6.3 ZIT KOF RPOWŚ 2014-2020). Wartość projektu: 8 357 470,78 zł, dofinansowanie z UE: 4 851 456,46 zł. W ramach zagospodarowania terenu wokół zbiornika w Morawicy wykonano ścieżkę rowerową i ciąg pieszo-jezdny, kładki na rzece Morawka, oświetlenie terenu wokół zbiornika. Dodatkowo wykonano poszerzenia lustra wody istniejącego zbiornika – koszt niekwalifikowalny, rozbudowę drogi dojazdowej do skarp zbiornika, budowę pomostu pływającego przy istniejącym moło oraz przebudowę zjazdu z drogi powiatowej i zjazdu z drogi gminnej, a także budowę sieci instalacji wodno-kanalizacyjnej pod sanitariaty.
- Kompleksowa poprawa dostępu do infrastruktury edukacyjnej w tym infrastruktury sportowej na terenie Gminy Morawica (działanie 7.4 RPOWŚ 2014-2020). Wartość projektu: 10 472 021,11 zł, dofinansowanie z UE: 3 000 000,00 zł. Głównym celem projektu było zwiększenie dostępności do nowoczesnej dobrze wyposażonej infrastruktury sportowej oraz kompleksowe (indywidualne) wsparcie ucznia ze szczególnymi potrzebami (ucznia zdolnego oraz ucznia mającego trudności w nauce) na terenie gminy Morawica. Elementem projektu była rozbudowa obiektu szkolnego w Woli Morawickiej. Działaniami projektowymi objęto wszystkie placówki oświatowe z terenu gminy dla których organem prowadzącym była gmina Morawica oraz 3 placówki prowadzone przez inny organ. Projekt polegał na:
 - Modernizacji istniejącej infrastruktury sportowej: boiska szkolnego przy Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Brzezinach, boiska szkolnego przy Publicznej Szkole Podstawowej w Nidzie, boiska szkolnego przy Publicznej Szkole Podstawowej w Lisowie.
 - doposażeniu pracowni przyrodniczych i matematycznych – zakup pomocy dydaktycznych/sprzętu/wyposażenia (7 pracowni matematycznych, 6 przyrodniczych, 2 matematyczno – przyrodniczych).
 - doposażeniu pracowni chemiczno-fizycznej 4.Rozbudowie budynku edukacyjnego w Woli Morawickiej.
- Przebudowa infrastruktury sportowej i doposażenie pracowni dydaktycznych w Szkole Podstawowej w Bilczy (działanie 7.4 RPOWŚ 2014-2020). Wartość projektu: 806 631,10 zł, dofinansowanie z UE: 499 918,44 zł. Projekt zakładał przebudowę boiska z płytą trawiastą na boisko z nawierzchnią ze sztucznej trawy oraz zakup pomocy i materiałów dydaktycznych do klasopracowni matematyczno-przyrodniczej w Szkole Podstawowej w Bilczy.
- Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Morawica (działanie 7.4 RPOWŚ 2014-2020). Wartość projektu: 2 619 175,53 zł dofinansowanie z UE: 2 225 869,50 zł. Projekt zakładał wymianę oświetlenia na obszarze Gminy Morawica, w miejscowościach: Bieleckie Młyny, Bilcza, Brudzów, Brzeziny, Chałupki, Chmielowice, Dębska Wola, Drochów Górny, Drochów dolny, Dyminy, Kawczyn, Kuby Młyny, Lisów, Łabędziów, Morawica, Nida, Obice, Piaseczna Górka, Podwole, Radomice, Wola Morawicka, Zaborze, Zbrza. W ramach projektu wymieniono istniejące oświetlenie a na oświetlenie ledowe w ilości 1927 lamp. Wymieniono również układy sterowania oświetleniem ulicznym w celu zwiększenia oszczędności energii.

Wyżej wymienione projekty były zgodne z wizją jaka została przedstawiona w dokumencie oraz jej celami. Zadaniem w/w przedsięwzięć było ożywienie społeczno – gospodarcze oraz odnowienie fizyczne i przestrzenne obszaru rewitalizacji. Projekty odpowiadały na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy społeczne w sferach:

- gospodarczej - rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji,
- funkcjonalno – przestrzennej – poprzez działania związane ze zwiększeniem dostępu do infrastruktury społecznej, zagospodarowanie przestrzeni publicznej,
- środowiskowej – poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz efektywne wykorzystywanie energii.

W toku realizacji w/w przedsięwzięć przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy, gminnych instytucji i ich partnerzy nabyli doświadczenia, które są wartościowym zasobem w toku prac nad nowym Programem Rewitalizacji i zostaną one wykorzystane we wdrażaniu założeń GPR. Na proces rewitalizacji w kontekście społecznym należy też patrzeć przez pryzmat wyzwań rozwojowych przed jakimi staje cała gmina. Są nimi, przede wszystkim, wykorzystanie szans oraz znalezienie odpowiedzi na zagrożenia wynikające np. z depopulacji gminy, wzrostu liczby osób w wieku senioralnym, spadku liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030 r.* stwarza ramy do tego, aby poprzez realizację kompleksowych i komplementarnych przedsięwzięć uwzględniających potrzeby mieszkańców oraz aktualne trendy i wytyczne w zakresie realizacji polityk publicznych podejmować ambitne działania na obszarze rewitalizacji, które będą korzystnie oddziaływać na zidentyfikowany obszar rewitalizacji.

1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji

1.1 Metodologia opracowania GPR

Podstawą do rozpoczęcia prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji była uchwała z dnia 25 czerwca 2025r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030 r.* Podjęcie tej uchwały było następstwem opracowania diagnozy, dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Morawica, w oparciu o którą w dniu 9 czerwca 2025r. podjęto uchwałę nr XVIII/145/25 Rady Miejskiej w Morawicy w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Morawica.

Obszar rewitalizacji: definicja i wyznaczenie

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, **obszar rewitalizacji** to teren dotknięty kryzysem, wynikającym z koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, takich jak **ubóstwo, bezrobocie czy wysoki odsetek osób ze szczególnymi potrzebami**. Dodatkowo, na takim obszarze występują deficyty w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Obszar rewitalizacji musi mieć **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, a jego powierzchnia nie może przekraczać **20% powierzchni gminy**, zaś liczba mieszkańców **30% jej ogólnej populacji**.

W Gminie Morawica, diagnoza pozwoliła na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w oparciu o **obiektywne i mierzalne wskaźniki**, które umożliwiły analizę negatywnych zjawisk. Analizy te doprowadziły do wyboru **miasta Morawica** jako obszaru rewitalizacji. Wyznaczony obszar zajmuje **4,38 km², co stanowi 3,12% powierzchni gminy**, i jest zamieszkiwany przez **1659 osób, czyli 9,76% wszystkich mieszkańców gminy Morawica**.

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy

Liczba mieszkańców miasta Morawica na 31.12.2023r.	1 659
Liczba mieszkańców Gminy Morawica na 31.12.2023r.	16 991
Procent mieszkańców gminy objętych rewitalizacją	9,76%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Morawicy

Kryteria wyboru obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji wyznaczono na podstawie następujących, kluczowych przesłanek:

1. **Wysokie natężenie negatywnych zjawisk:** zidentyfikowano znaczące problemy w sferze społecznej (takie jak bezrobocie, niekorzystna sytuacja demograficzna, duża liczba osób korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Morawicy), a także w sferach gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej.
2. **Strategiczne znaczenie dla rozwoju gminy:** obszar miasta jest kluczowy dla ogólnego rozwoju całej gminy Morawica.
3. **Akceptacja społeczna i władz:** wybór obszaru uzyskał pełną akceptację zarówno władz lokalnych, jak i mieszkańców.

Wyznaczone granice obszaru rewitalizacji, obejmujące obszar miasta Morawica, gwarantują **ciągłość działań rewitalizacyjnych**. Wcześniejszy Program Rewitalizacji dla Gminy Morawica na lata 2016-2023 (przyjęty w 2017 r.) również obejmował m.in. obszar miasta.

W procesie tworzenia GPR zastosowano **różnorodne metody gromadzenia i analizy informacji**, które miały bezpośredni wpływ na ostateczny kształt dokumentu. Oprócz analiz wskaźnikowych, przeprowadzono **rozbudowane konsultacje społeczne**. Ich celem było pozyskanie opinii mieszkańców, przedstawicieli formalnych i nieformalnych grup, lokalnego biznesu, Urzędu Miasta i Gminy oraz jego jednostek organizacyjnych, a także innych instytucji publicznych.

Od początku prac nad GPR uznano, że kluczem do sukcesu jest zarówno **przeanalizowanie dotychczasowych doświadczeń** związanych z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Morawicy, jak i **otwartość na nowe propozycje** zgłaszane przez zainteresowanych interesariuszy. Programowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych powiązano z ustaleniami dokumentów planistycznych obowiązujących na poziomie gminnym, regionalnym, krajowym i unijnym. Zgodnie z przyjętymi założeniami, osiągnięcie celów rewitalizacji będzie możliwe wyłącznie poprzez zaplanowanie i realizację **zestawu różnorodnych przedsięwzięć** o charakterze społecznym i infrastrukturalnym.

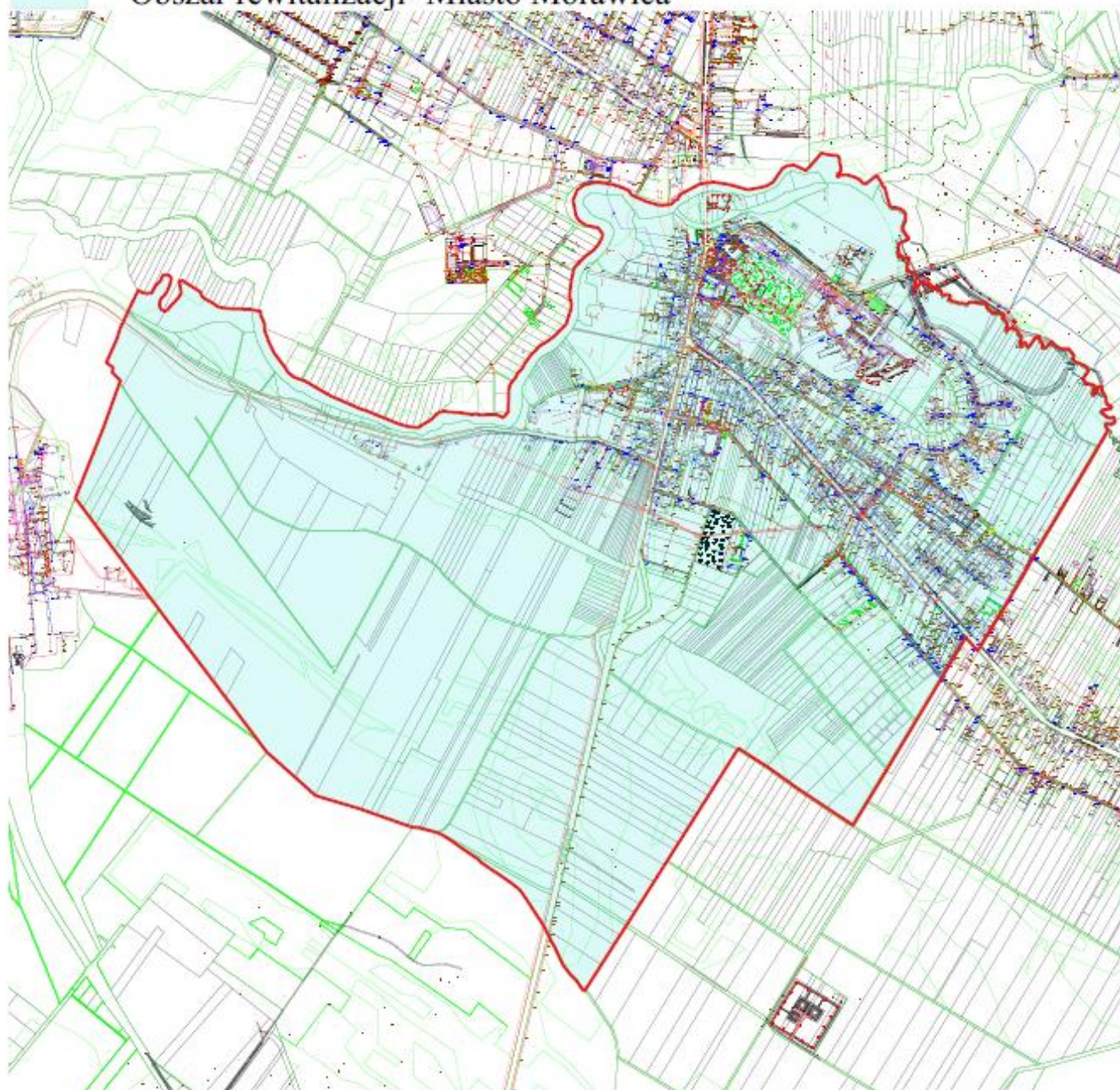
Mapa 2 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji na terenie Gminy Morawica

Mapa w skali 1:5000

Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji - Miasto Morawica

Legenda:

- Obszar zdegradowany - Miasto Morawica
- Obszar rewitalizacji- Miasto Morawica

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji

W latach 2016-2024 miasto Morawica przeszło znaczącą transformację, dzięki konsekwentnej realizacji **Programu Rewitalizacji Gminy Morawica na lata 2016-2023**. Ten ambitny program, w pełni zgodny z duchem **ustawy o rewitalizacji**, koncentrował się na **holistycznym podejściu** do poprawy warunków życia mieszkańców i ożywienia lokalnej społeczności.

Program rewitalizacji wyróżniał się kompleksowością i **partycypacyjnym podejściem**, co oznacza, że jego założenia i konkretne działania były projektowane we współpracy z mieszkańcami i lokalnymi interesariuszami. Dzięki temu, wdrożone projekty nie tylko odpowiadały na rzeczywiste potrzeby, ale również sprzyjały budowaniu poczucia wspólnoty i odpowiedzialności za rozwój miasta.

Kluczowe obszary interwencji obejmowały szerokie spektrum działań, mających na celu wszechstronną poprawę jakości życia. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują:

- **Wsparcie społeczno-gospodarcze:** Realizowano przedsięwzięcia mające na celu aktywizację osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obejmowało to m.in. organizowanie wydarzeń ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców borykających się z problemami na rynku pracy, co przekładało się na ich większą samodzielność i integrację.
- **Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i integracyjnej:** Tworzono i modernizowano wielofunkcyjne przestrzenie publiczne, które stały się centrami aktywności społecznej, rekreacji i integracji. Te miejsca służyły budowaniu relacji pomiędzy różnymi grupami mieszkańców, zarówno z obszaru rewitalizacji, jak i spoza niego.
- **Wzbogacenie życia kulturalnego:** Rozszerzono ofertę kulturalną na terenie Gminy Morawica. Gminne instytucje aktywnie tworzyły propozycje spędzania czasu wolnego, co stanowiło ważne narzędzie integracji i promocji lokalnej tożsamości.
- **Zwiększenie bezpieczeństwa:** Podjęto działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa ciągów pieszych, co przyczyniło się do zwiększenia komfortu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- **Modernizacja energetyczna i usprawnienie służby zdrowia:** Inwestowano w poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Ponadto usprawniono dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, co bezpośrednio przełożyło się na poprawę warunków życia mieszkańców.

Skuteczność tych działań, oparta na **ciągłym monitoringu** prowadzonym przez Urząd Miasta i Gminy w Morawicy, jest widoczna m.in. w ulepszonej **infrastrukturze edukacyjnej** oraz wzroście **aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców**. Zaangażowanie społeczności i kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów sprawiły, że Morawica stał się przykładem udanej rewitalizacji, ukierunkowanej na realną poprawę jakości życia mieszkańców.

W latach 2016-2024 zrealizowano szereg projektów mających ożywić teren miasta. Część projektów przedstawiono w poniżej tabeli:

Tabela 2 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zrealizowane przy współudziale organizacji pozarządowych w ostatnich latach m.in. na terenie miasta Morawica

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Dofinansowanie	Wkład własny	Źródła finansowania	Okres realizacji	Krótki opis (co zrealizowano)
1	„VII Mikołajkowy Turniej Charytatywny im. Kamila Pastuszki” <i>Stowarzyszenie Świętokrzyscy Sędziowie Piłkarscy Pomagają</i>	Zgodnie z umową: 6 500,00 zł Faktycznie poniesione: 7 798,89 zł	Zgodnie z umową: 5 500,00 zł Faktycznie poniesione: 5 484,23 zł	Zgodnie z umową: 1 000,00 zł Faktycznie poniesione: 2 314,66 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	02.11.2024r. – 20.12.2024r.	„VII Mikołajkowy Turniej Charytatywny im. Kamila Pastuszki” odbył się w Hali Sportowej Bilcza w dniu 7 grudnia 2024r. Celem turnieju była integracja środowiska sędziów piłkarskich, promowanie wśród młodzieży tej formy aktywnej działalności sportowej, a także przeprowadzenie licytacji na charytatywny cel: „Gramy dla Mikołaja”.
2	„Zakup strojów dla studentów Uniwersytetu III Wieku” <i>Stowarzyszenie Uniwersytetu III Wieku w Morawicy</i>	Zgodnie z umową: 10 000,00 zł Faktycznie poniesione: 10 029,80 zł	10 000,00 zł	29,80 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	22.11.2024r. – 20.12.2024r.	W ramach zrealizowanego zadania zostały zakupione stroje studenckie (togi i birety), dzięki którym grupa rozwinęła i poszerzyła ofertę kulturalną oraz godnie promuje Miasto i Gminę Morawica na wydarzeniach i uroczystościach studenckich i kulturalnych.
3	„Organizacja wyjazdu na Młodzieżowe Mistrzostwa Świata Muaythai dla Jakuba Rychela” <i>Stowarzyszenie Sportowe Kłincz</i>	11 000,00 zł	3 000,00 zł	8 000,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	01.08.2024r. – 10.10.2024r.	Kompleksowa organizacja wyjazdu Jakuba Rychela na Młodzieżowe Mistrzostwa Świata Muaythai, które miały miejsce w Bangkoku, Tajlandia w dniach 11-20 września 2024r. Zespół odpowiedzialny za organizację składał się z przedstawicieli Polskiego Związku Muaythai.
4	„Muzyczna wymiana doświadczeń” <i>Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieżowej Orkiestry Dętej w Morawicy</i>	24 700,00 zł	10 000,00 zł	14 700,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	19.06.2024r. – 25.06.2024r.	Zorganizowano wzajemną wymianę doświadczeń kulturalnych podczas 3-dniowych warsztatów, spotkań i wspólnego udziału w regionalnej imprezie pn. „Noc świętojańska w Morawicy” zorganizowanych dla członków orkiestry dętej z Morawicy (25 os.) oraz członków ukraińskiego tanecznego zespołu Mrija z gminy Berszad (42 os.).

5	„Zorganizowanie obozu sportowego. Przygotowanie zawodników do startu w zawodach” <i>Stowarzyszenie Industria Ludowy Klub Sportowy „Znicz” Chęciny</i>	5 500,00 zł	4 000,00 zł	1 500,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	01.08.2024r. – 15.08.2024r.	Zorganizowano obóz letni, (przygotowujący zawodników do startu w sezonie jesiennym w zawodach wojewódzkich) w terminie od 02.08.2024r. do 14.08.2024r. w miejscowości Wydminy koło Giżycka. W obozie uczestniczyło 14 dzieci z Miasta i Gminy Morawica trenujących w klubie, w wieku 7-18 lat.
6	„Organizacja XV Letniego Obozu Sportowego Karate SHINKYOKUSHIN Jastrzębia Góra 2024r.” – transport uczestników <i>Stowarzyszenie Sportu, Rekreacji i Zdrowia Klub Karate Morawica</i>	7 000,00 zł	7 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	20.06.2024r. – 22.07.2024r.	W ramach środków zapewniony został transport uczestników obozu z miejscowości Wola Morawicka do Jastrzębiej Góry. Obóz odbył się w Ośrodku Wczasowym „RELAKS”. Celem obozu było przygotowanie uczestników do nadchodzącego sezonu sportowego, a jednocześnie budowanie wzajemnych relacji poprzez wspólne treningi, gry i zabawy.
7	„Aktywnie i zdrowo w gminie Morawica” <i>Stowarzyszenie MINIS</i>	7 000,00 zł	7 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	16.04.2024r. – 18.06.2024r.	Przeprowadzono 20 godzin zajęć sportowych z elementami piłki ręcznej na hali sportowej w Bilczy dla 40 dzieci. Zajęcia prowadziła wykwalifikowana kadra trenerska. Zakupiono 10 szt. piłek do piłki ręcznej oraz 16 szt. koszulek sportowych z logo Miasta i Gminy Morawica.
8	„Zorganizowanie obozu sportowego, przygotowanie zawodników do startu w zawodach” <i>Stowarzyszenie Industria Ludowy Klub Sportowy „Znicz” Chęciny</i>	7 950,00 zł	5 000,00 zł	2 950,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	20.02.2024r. – 29.02.2024r.	Zorganizowanie obozu zimowego-sportowego, aby przygotować zawodników do startu w zawodach wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych. Obóz odbył się w terminie od 20.02.2024r. do 25.02.2024r. w miejscowości Zakopane. W zajęciach uczestniczyło 13 dzieci z Miasta i Gminy Morawica trenujących w klubie, w wieku 7-18 lat. Podczas zajęć został

							zrealizowany plan treningowy, który przygotowuje dzieci technicznie jak i wydolnościowo do startu na macie.
9	„90 dni dla boksu” Klub Bokserski WALKA MORAWICA	7 350,00 zł	6 500,00 zł	850,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	01.02.2024r. – 30.04.2024r.	Celem projektu była popularyzacja aktywności ruchowej wśród mieszkańców Miasta i Gminy Morawica. Zajęcia odbywały się w wynajętej hali sportowej Bilcza. Program projektu obejmował 25 jednostki treningu po 60 min. Z zajęć projektowych skorzystały dzieci i młodzież w wieku 10-18 lat. Zajęcia były przeplatane konkursami i zabawami sprawnościowymi. Celem projektu było także, przygotowanie części uczestników projektu do udziału w Mistrzostwach Okręgu Świętokrzyskiego w Boksie. Klub przeprowadził także sparingi bokserskie.
10	„Zostań mistrzem w boksie” Klub Bokserski WALKA MORAWICA	6 500,00 zł	6 500,00 zł	0,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	08.02.2023r. – 08.04.2023r.	Celem projektu była popularyzacja aktywności ruchowej wśród mieszkańców Miasta i Gminy Morawica. Zajęcia odbywały się w wynajętej hali sportowej Bilcza. Program projektu obejmował 34 jednostki treningu po 60 min. Zajęcia były przeplatane konkursami i zabawami sprawnościowymi. Celem projektu było także, przygotowanie części uczestników projektu do udziału w Mistrzostwach Okręgu Świętokrzyskiego w Boksie. Klub przeprowadził także sparingi bokserskie.
11	„Gramy w piłkę ręczną w gminie Morawica” Stowarzyszenie MINIS		10 000,00 zł		Budżet Miasta i Gminy Morawica	03.04.2023r. – 06.06.2023r.	Przeprowadzono 20 godzin zajęć sportowych z elementami piłki ręcznej na hali sportowej w Bilczy, przy ul. Szkolnej 1 dla 40 dzieci.

							Zajęcia przeprowadziła profesjonalna kadra trenerska. Zakupiono 40 bluz sportowych. Dzięki przeprowadzonym zajęciom znacząco wzrosło zainteresowanie dzieci piłką ręczną w gminie Morawica.
12	„Organizacja XIV Letniego Obozu SHINKYOKUSHIN Karate Jastrzębia Góra” Stowarzyszenie Sportu Rekreacji i Zdrowia Klub Karate Morawica	Zgodnie z umową: 40 300,00 zł Faktycznie poniesione: 43 043,20 zł	8 000,00 zł	Zgodnie z umową: 32 300,00 zł Faktycznie poniesione: 35 043,20 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	10.07.2023r. – 30.07.2023r.	W ramach realizacji zadania zorganizowany został transport na XIV LETNI OBÓZ SHINKYOKUSHIN KARATE Jastrzębia Góra 2023 r. dla 31 osób w tym: 25 zawodników Klubu Karate Morawica oraz instruktorów, wychowawców, opieki medycznej. Obóz odbył się w terminie od 15 do 25 lipca 2023r. w Ośrodku Wczasowym „RELAKS” w Jastrzębiej Górze. W trakcie obozu zawodnicy KKM uczestniczyli m. in. w treningach, zajęciach integracyjnych i rekreacyjnych.
13	„Rozwinąć skrzydła – doposażenie Szkolno-Gminnej Orkiestry dętej w Morawicy” Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieżowej Orkiestry Dętej w Morawicy	28 200,00 zł	6 000,00 zł	W sumie: 22 200,00 zł; - 21 000,00 zł pozyskane z Funduszu Promocji Kultury - 1 200,00 zł wkład własny	Na realizację projektu Stowarzyszenie pozyskało z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury dotację w wysokości 21 000,00 zł, natomiast z budżetu Miasta i Gminy Morawica	17.07.2023r. – 12.10.2023r.	Zakup 5 nowych instrumentów: saksofon tenorowy, 2 flety poprzeczne oraz 2 waltornie. Zakup kolejnej partii instrumentów ma na celu zapewnienie optymalnych warunków dla aktywności artystycznej Orkiestry, działającej w Zespole Placówek Oświatowych w Morawicy. Orkiestra zapewnia oprawę muzyczną wielu uroczystości patriotycznych, religijnych czy związanych z kultywowaniem lokalnych tradycji.

					otrzymało dofinansowanie w wysokości 6 000,00 zł. Stowarzyszenie przeznaczyło na ten cel 1 200,00 zł.		
14	„Zorganizowanie obozu sportowego, przygotowanie zawodników do startu jesiennego” Stowarzyszenie Ludowy Klub Sportowy „ZNICZ”	11 000,00 zł	10 000,00 zł	1 000,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	28.07.2023r. – 20.09.2023r.	Dofinansowanie zostało przeznaczone na zorganizowanie obozu letniego-sportowego aby przygotować zawodników do startu w zawodach wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych. Obóz odbył się w dniach od 31.07.2023r. do 11.08.2023r. w miejscowości Dźwirzyno. W zajęciach uczestniczyło 13 dzieci z Miasta i Gminy Morawica trenujących w klubie. Podczas zajęć realizowano plan treningowy który przygotowuje dzieci technicznie, taktycznie jak i wydolnościowo do startu na macie.
15	„Organizacja imprezy: Puchar Południowej Polski w CROSS COUNTRY” Brzeziński Klub Motocrossowy „RACING”	Zgodnie z umową: 7 300,00 zł Faktycznie poniesione: 10 950,94 zł	5 000,00 zł	Zgodnie z umową: 2 300,00 zł Faktycznie poniesione: 5 950,94 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	09.10.2023r. – 31.10.2023r.	Organizacja zawodów sportowych – Puchar Południowej Polski w CROSS COUNTRY, które odbyły się w dniu 15.10.2023r. na torze w Dębskie Woli. W ramach projektu wynajęty został chronometraż, który usprawnił przeprowadzenie zawodów. Zapewniono także bezpieczeństwo medyczne w postaci karetek pogotowia ratunkowego. Wynajęto 4 przenośne toalety, z których korzystali zawodnicy i kibice. Dla zwycięzców za trzy pierwsze miejsca przewidziano puchary. Start zawodników podzielono na 13 klas, czyli 13 klas x 3 puchary = 39 pucharów
16	„Organizacja imprezy: Mistrzostwa Strefy Polski	Zgodnie z umową:	5 000,00 zł	5 404,44 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	02.10.2023r. – 16.10.2023r.	Organizacja zawodów sportowych – Mistrzostwa Strefy Polski Południowej w

	Południowej w Motocrossie” <i>Brzeziński Klub Motocrossowy „RACING”</i>	7 300,00 zł Faktycznie poniesione: 10 404,44 zł					Motocrossie, które odbyły się w dniu 08.10.2023r. na torze w Dębskie Woli. W ramach projektu wynajęty został chronometraż, który usprawnił przeprowadzenie zawodów. Zapewniono także bezpieczeństwo medyczne w postaci karetek pogotowia ratunkowego. Wynajęto 4 przenośne toalety, z których korzystali zawodnicy i kibice. Dla zwycięzców za trzy pierwsze miejsca przewidziano puchary.
17	„Mini piłka ręczna dla dzieci w gminie Morawica” <i>Stowarzyszenie MINIS</i>	5 000,00 zł	5 000,00 zł	0,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	10.10.2023r. – 14.12.2023r.	Przeprowadzono 20 godzin zajęć sportowych z elementami piłki ręcznej na hali sportowej w Bilczy dla 35 dzieci. Zajęcia prowadziła wykwalifikowana kadra trenerska. Zakupiono 2 szt. piłek do piłki ręcznej. Dzięki przeprowadzonym treningom wzrosło zainteresowanie dzieci piłką ręczną z całej gminy Morawica.
18	„VI Mikołajkowy Turniej Sędziów Piłkarskich im. Kamila Pastuszki” <i>Stowarzyszenie Świętokrzyscy Sędziowie Piłkarscy Pomagają</i>	6 800,00 zł	Zgodnie z umową: 4 000,00 zł Faktycznie poniesione: 2 845,00 zł	Zgodnie z umową: 2 800,00 zł Faktycznie poniesione: 3 955,00 zł	Budżet Miasta i Gminy Morawica	30.11.2023r. – 20.12.2023r.	„VI Mikołajkowy Turniej Charytatywny im. Kamila Pastuszki” odbył się w Hali Sportowej Bilcza w dniu 2 grudnia 2023r. Celem turnieju była integracja środowiska sędziów piłkarskich z całej Polski, promowanie wśród młodzieży tej formy aktywnej działalności sportowej, a także przeprowadzenie licytacji na cele charytatywne.

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

1.3. Partycypacyjny model tworzenia Programu

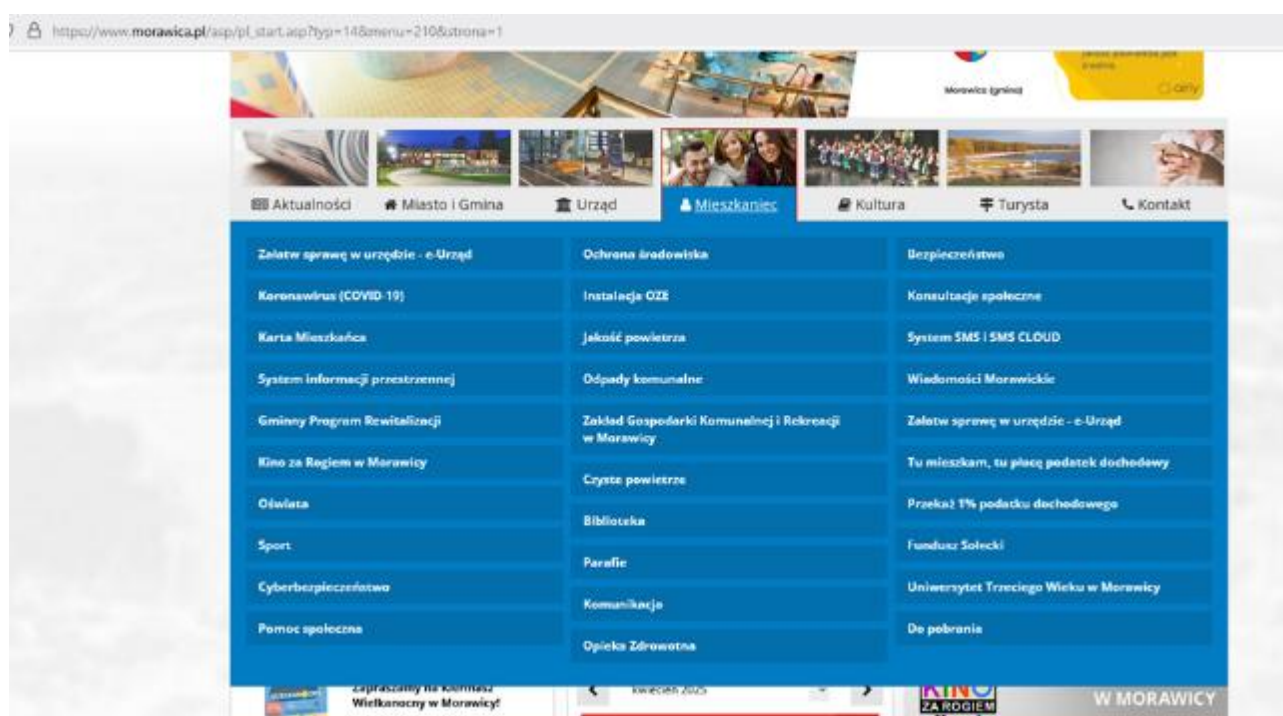
1.3.1. Konsultacje i dialog: zaangażowanie społeczności lokalnej

Prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji jak również wcześniejszy etap wyznaczania obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, charakteryzowały się **szerokim i transparentnym zaangażowaniem partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów pozarządowych**. Aktywnie włączano przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, organizacji ekologicznych, grup zajmujących się włączeniem społecznym, prawami podstawowymi, osobami z niepełnosprawnościami oraz równością płci i niedyskryminacją.

Transparentna komunikacja i współpraca

Aby zapewnić **powszechny dostęp do informacji** i umożliwić aktywny udział, gmina Morawica wykorzystywała różnorodne kanały komunikacji:

- **Dedykowana zakładka** na oficjalnej stronie internetowej gminy (https://www.morawica.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=210&strona=1) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na bieżąco informowała o postępach prac nad programem.
- **Plakaty informacyjne** rozmieszczone na terenie całej gminy Morawica zwiększały świadomość mieszkańców o procesie rewitalizacji.

Formy konsultacji społecznych

W celu zebrania jak najszerszej perspektywy i opinii, zorganizowano **liczne wydarzenia konsultacyjne** skierowane do mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji. Wśród kluczowych inicjatyw znalazły się:

- **Na etapie wyznaczania obszarów zdegradowanego i rewitalizacji**

- **Otwarte spotkanie konsultacyjne (8 maja 2025 r.)** dla mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych, które stanowiło platformę do bezpośredniej wymiany poglądów.
- **Spacer studyjny** po obszarze rewitalizacji, umożliwiający wspólne zidentyfikowanie problemów i potencjału terenu.
- **Na etapie prac nad GPR:**
 - **Wywiady grupowe** z kluczowymi interesariuszami, w tym przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy Morawica, lokalnych organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców działających na terenie miasta.
 - **Debata** podczas której wspólnie wypracowywano kierunki działań i charakter przyszłych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zapewniając ich dopasowanie do realnych potrzeb.
 - **Nabór fiszek przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, który umożliwił zgłaszanie konkretnych pomysłów i projektów przez samych mieszkańców i lokalne podmioty.

Dzięki tak kompleksowemu podejściu, Program Rewitalizacji Gminy Morawica stał się **autentycznym odzwierciedleniem potrzeb i aspiracji lokalnej społeczności**, gwarantując jego efektywną realizację.

Zdjęcie 1 Otwarte spotkanie konsultacyjne (16.04.2025r.)

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Zdjęcie 2 Otwarte spotkanie konsultacyjne (08.05.2025r.)

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Zdjęcie 3 Otwarte spotkanie konsultacyjne (08.05.2025r.)

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Udział interesariuszy w procesie rewitalizacji miał kluczowe znaczenie dla kształtu **Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)**. Ich sugestie i potrzeby zostały uwzględnione zarówno w **diagnozie problemów**, jak i w **określaniu celów, kierunków działań oraz konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**.

Główne postulaty dotyczyły:

- **integracji społecznej:** realizacji kompleksowych działań wspierających integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji;

- **estetyki i przestrzeni publicznych:** poprawy wyglądu i zagospodarowania przestrzeni publicznych;
- **infrastruktury i usług:** modernizacji, zwiększenia dostępności oraz tworzenia nowej infrastruktury, co miało na celu stałe rozwijanie oferty usług publicznych (kulturowych, społecznych, rekreacyjnych itp.) na obszarze rewitalizacji.

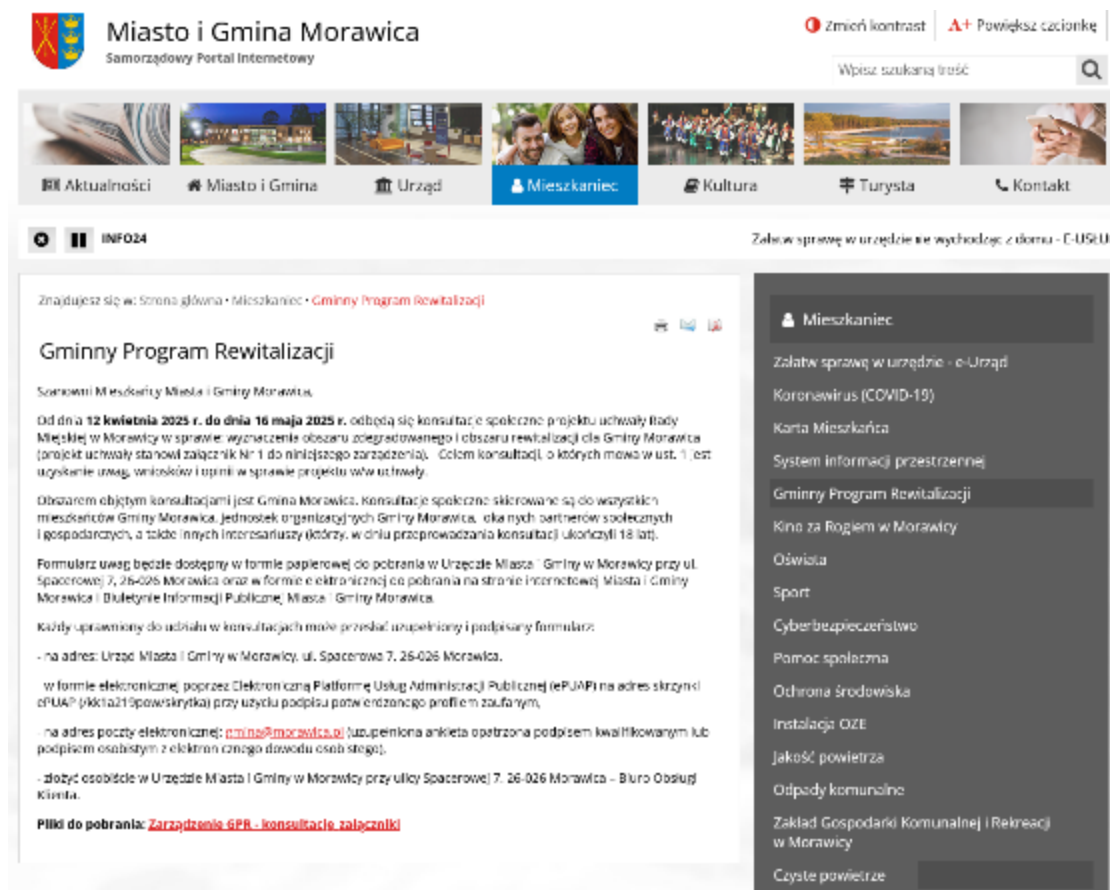
Zdjęcie 4 Spotkanie konsultacyjne w dniu 25.09.2025r.

Fot. Rafał Grackowski

1.3.2. Partycypacja społeczna w trakcie realizacji GPR

Partycypacja społeczna, która była fundamentem przy tworzeniu programu rewitalizacji, pozostanie **kluczową zasadą i ciągłą praktyką** również podczas wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Zgodnie z przyjętym systemem zarządzania, obejmującym zasady współpracy ze społecznym i gospodarczym otoczeniem, przewiduje się **stałe informowanie interesariuszy rewitalizacji** o podejmowanych i planowanych działaniach. Głównym narzędziem komunikacji będzie **dedykowana podstrona** poświęcona procesowi rewitalizacji.

Zwiększanie zaangażowania w rewitalizację: rola Komitetu Rewitalizacji

Informowanie o procesie rewitalizacji ma na celu **zapewnienie mieszkańcom realnego wpływu** na realizację przedsięwzięć zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Kluczową platformą dla zaangażowania interesariuszy będzie Komitet Rewitalizacji. Będzie on służyć jako forum współpracy i dialogu między mieszkańcami, lokalnymi podmiotami a organami Gminy Morawica odpowiedzialnymi za koordynację procesu rewitalizacji. Komitet będzie opiniować kluczowe etapy, takie jak ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, a także projekty nowych programów czy ich zmian.

CZYM JEST KOMITET REWITALIZACJI?

Komitet rewitalizacji
jest miejscem współpracy mieszkańców z Urzędem Miejskim
w sprawach dotyczących procesu rewitalizacji a także
pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą dla Burmistrza Miasta

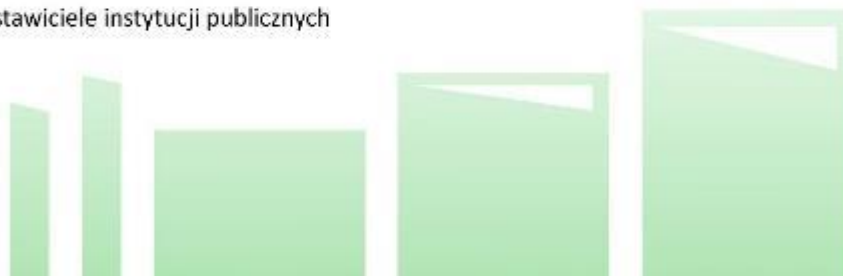
Podstawą powołania Komitetu
jest Ustawa o rewitalizacji
z dnia 9 października 2015 r.

Kadencja Komitetu trwa 3 lata
od pierwszego posiedzenia

Skład Komitetu

mieszkańcy obszaru rewitalizacji
organizacje pozarządowe
przedstawiciele spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych z obszaru rewitalizacji
przedsiębiorcy
przedstawiciele instytucji publicznych

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, przeprowadzana co najmniej raz w trakcie wdrażania Programu, będzie kluczowym narzędziem **angażowania interesariuszy w ewaluację efektów rewitalizacji**.

Dodatkowo, w ramach podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przewiduje się działania mające na celu **zwiększenie aktywności społecznej**. Obejmują one m.in. organizację **cyklicznych wydarzeń**, takich jak spacer i spotkania z mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Dzięki nim możliwe będzie bieżące **monitorowanie postępów GPR** oraz weryfikacja, czy jego założenia odpowiadają **aktualnym potrzebom, barierom i potencjałom** występującym na rewitalizowanym obszarze.

2. Powiązania Programu z dokumentami strategicznymi gminy

W myśl art. 15 ust. 1 pkt 2) Ustawy o rewitalizacji, Gminny Program Rewitalizacji powinien **precyzyjnie opisywać swoje zależności względem innych strategicznych dokumentów gminy**. Uwzględniono tu m.in. strategię rozwoju, MPZP, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz strategię rozwiązywania problemów społecznych. Ze względu na to, że rewitalizacja jest procesem o szerokim oddziaływaniu, mającym wpływ na szereg gminnych polityk publicznych, **kluczowe jest dogłębne przeanalizowanie interakcji GPR-u z tymi dokumentami**.

Strategia Rozwoju Gminy Morawica do roku 2020¹

Gmina Morawica nie posiada obecnie strategii rozwoju obejmującej okres po 2025 roku. Wciąż obowiązuje oficjalnie przyjęta „Strategia Rozwoju Gminy Morawica do roku 2020”, która – pomimo upływu pierwotnego terminu – pozostaje najważniejszym dokumentem wyznaczającym kierunki działań samorządu i partnerów społecznych

Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z Strategią na poziomie zidentyfikowanych w tym dokumencie domen rozwoju, a także przyporządkowanych im celów głównych, szczegółowych oraz kierunków działań. Interwencje zaplanowane w GPR przyczynią się do osiągnięcia – ciągle aktualnych celów - wyznaczanych w Strategii tj. m.in.

Obszar: Infrastruktura techniczna Gminy

1. Wysoki stopień rozwoju infrastruktury technicznej.

Obszar: Środowisko i ład przestrzenny w Gminie

2. Wysoka jakość środowiska naturalnego.

3. Harmonijny ład przestrzenny.

Obszar: Zaspokojenie potrzeb społecznych

4. Zwiększony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych.

Obszar: Rozwój gospodarczy Gminy

5. Zwiększone znaczenie gospodarcze Gminy w skali regionalnej

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+²

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030 r. jest w pełni **spójny** ze **Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+**. Strategia ta została przyjęta uchwałą nr LXXIX/718/24 Rady Miejskiej w Morawicy z dnia 26 kwietnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+

Zbieżność dotyczy zarówno **zidentyfikowanych celów**, jak i **przyporządkowanych działań oraz zadań**. Cele GPR-u **harmonijnie wpisują się** w założenia Strategii Ponadlokalnej, co zapewnia kompleksowe podejście do rozwoju obszaru.

Cele wskazane w strategii spójne z celami ujętymi w GPR to:

Cel 1. Aktywne i zintegrowane międzypokoleniowe społeczeństwo.

Cel 2. Konkurencyjna gospodarka i rynek pracy.

Cel 3. Silny region turystyczny bazujący na dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym.

¹ https://www.morawica.pl/asp/pliki/pdf/strategia_rozwoju.pdf

² <https://morawica.esesja.pl/posiedzenie/9ed5377a-eb28-4>

Cel 4. KOF dostępny i zintegrowany komunikacyjnie.

Cel 5. Zrównoważony rozwój i zachowany potencjał przyrodniczy.

Dokumenty z obszaru polityki przestrzennej

Do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej Gminy Morawica należą:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Morawica Województwo Świętokrzyskie [uchwała Rady Gminy w Morawicy nr V/49/00 z dnia 14 października 2000r.]³
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Morawica część I [Dokument przyjęty uchwałą nr XLV/425/14 Rady Gminy Morawica z dnia 30 września 2014 r. w sprawie Zmiany nr 3 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Morawica część I]⁴.

Zgodnie ze Studium głównym celem zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Morawica jest osiągnięcie wszechstronnego, zrównoważonego i stabilnego rozwoju, zaspokajającego bieżące potrzeby mieszkańców, tworzącego warunki wzrostu poziomu życia mieszkańców i przyszłych pokoleń, przy zachowaniu wartości środowiska naturalnego i kulturowego miasta i gminy.

Zgodnie z zapisami studium rozwój przestrzenny gminy Morawica należy kształtować następująco:

1. Politykę zagospodarowania miasta i gminy należy rozwijać w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju oraz ład przestrzenny.
2. Zabudowa powinna być kształtowana w sposób zwarty. Należy stosować politykę związaną z nierozpraszaniem zabudowy mieszkaniowej i wyznaczeniem terenów pod jej perspektywiczny rozwój.
3. W polityce rozwoju mieszkalnictwa należy dążyć do stworzenia warunków do podniesienia standardu zamieszkiwania tj. wzrostu jakości budowanych mieszkań, ich wyposażenia oraz remontu mieszkań zaniedbanych.
4. Na obszarze gminy wyznacza się tereny dla perspektywicznego rozwoju funkcji produkcyjnej, drobnej wytwórczości i usług.
5. Należy traktować priorytetowo usługi związane z rzemiosłem jako lokalnej tradycji rzemieślniczej – możliwość rozwoju gminy.
6. Wzdłuż dróg przebiegających przez zabudowę wsi mogą być lokalizowane usługi.
7. We wsiach dopuszcza się jako funkcję uzupełniającą i wzbogacającą program przestrzenny lokalizację wg potrzeb: usług podstawowych, usług rzemiosła i wytwórstwa, usług publicznych, usług rekreacji w zieleni – ww. funkcja uszczegółowiona być powinna na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
8. Preferuje się wielofunkcyjny rozwój ośrodków wiejskich. Miejscowości mogą podlegać więcej niż jednemu kierunkowi rozwoju, pod warunkiem zachowania wartości krajobrazu i jego zasobów oraz braku negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze.
9. Zagospodarowanie terenów wiejskich należy projektować jako obszary zabudowy wielofunkcyjnej.
10. Na obszarze gminy dopuszcza się lokalizację gospodarstw specjalistycznych, hodowlanych, ogrodniczych zgodnie z przepisami odrębnymi.

³http://www.morawica.eobip.pl/bip_morawica/index.jsp?place=Menu02&news_cat_id=388&layout=1&page=0

⁴http://www.morawica.eobip.pl/bip_morawica/index.jsp?place=Menu02&news_cat_id=371&layout=1&page=0

11. Należy zapewnić przekształcenia i rozwój środowiska kulturowego w kierunku kształtowania ładu przestrzennego i harmonii ze środowiskiem naturalnym, jako niezbędnego czynnika jakościowego środowiska życia człowieka.
12. W celu rozwoju małych przedsiębiorstw, dopuszcza się lokalizację zabudowy o funkcji usługowej nieuciążliwej na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.
13. Należy dążyć do utrzymania układu ciągów ekologicznych, poprzez ich zakaz zabudowy.
14. Należy podnieść standardy poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej oraz systemu komunikacji.
15. Niezależnie od określonego przeznaczenia, w każdym z terenów wyznaczonych w Studium, uwzględniając przepisy odrębne dopuszcza się lokalizację urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej oraz melioracji.
16. Należy rozwinąć sferę związaną z usługami.
17. Przy planowaniu rozwoju przestrzennego za priorytet uznaje się ochronę terenów o wartościach przyrodniczych, krajobrazowych oraz terenów istotnych dla zachowania bioróżnorodności, w tym ochronę przed niekontrolowaną zabudową oraz użytkowaniem.
18. Należy wzbogacać i racjonalnie wykorzystywać walory systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa.
19. Należy utrzymać i racjonalnie wykorzystywać system przyrodniczy dla potrzeb turystyczno-krajoznawczych, rekreacyjnych i usługowych obiektów środowiska kulturowego.
20. Należy wyznaczyć obszary preferowane do rozwoju funkcji letniskowej, turystycznej o charakterze agroturystyki i rekreacji.
21. Należy dążyć do stworzenia warunków przestrzennych dla rozwoju i dywersyfikacji funkcji wyższego rzędu w obszarze funkcjonalnym Kielc, w tym funkcji: targowej, konferencyjnej, imprezowo kulturalnej, technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), funkcji naukowo-edukacyjnych, funkcji gospodarczych (integracja potencjału naukowego, gospodarczego i biznesowego dla wykształcenia Regionalnego Systemu Innowacji, wspierającego rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw).
22. Zieleń miejska powinna zostać poddana renowacji.
23. Zapewnić normatywne warunki sanitarne zamieszkiwania ludności w zakresie jakości wód i powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.
24. Należy dążyć do stworzenia właściwych warunków do zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie przemieszczania się ludzi i towarów na terenie gminy, jak też i przemieszczeń zewnętrznych, w tym tranzytu ludzi i towarów przez tereny gminy.
25. Na obszarach najlepszych kompleksów glebowych należy promować rolnictwo.
26. Ustala się, w celu ochrony gleb najwyższych klas (I-III) poprzez częściowy zakaz zabudowy

Nowelizacja *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z 2023r. wprowadza istotne zmiany w systemie planowania przestrzennego w kraju (Dz. U. z 2024, poz. 1130, 1907, 1940). W perspektywie roku 2030 skutki tych zmian wpłyną znacząco na gospodarowanie przestrzenią na obszarze rewitalizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Morawica (dokument w trakcie opracowania)

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) będzie stanowić kluczowe wsparcie dla wdrożenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Morawica na lata 2025-2031.

Wspieranie celów społecznych

Przedsięwzięcia zawarte w GPR zostały zaprojektowane tak, aby **bezpośrednio odpowiadać na zidentyfikowane problemy społeczne** na obszarze rewitalizacji. Obejmują one między innymi:

- **wspieranie integracji społecznej** i pomoc rodzinom w trudnej sytuacji materialnej,
- **zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju,**
- **likwidację barier** (architektonicznych i innych), które utrudniają korzystanie z usług (w tym publicznych) przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami.

Kompleksowość działań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych znacząco przyczyni się do **osiągnięcia celów GPR**, wzmacniając synergię obu dokumentów.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Miasta i Gminy Morawica na lata 2026 – 2029⁵

Dokument ten formułuje kierunki rozwoju usług społecznych oraz procesu deinstytucjonalizacji w lokalnej społeczności. Plan został opublikowany 26 czerwca 2025 roku i jest częścią działań mających na celu poprawę jakości i dostępności wsparcia społecznego w gminie Morawica. Plan uwzględnia między innymi:

- Rozwój usług społecznych w środowisku lokalnym,
- Proces deinstytucjonalizacji czyli przenoszenia usług z instytucji zamkniętych do środowiska naturalnego,
- Współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi i sektorem społecznym,
- Priorytety wsparcia m.in. dla rodzin, osób niepełnosprawnych i osób starszych.

Przedsięwzięcia zawarte w GPR zostały zaprojektowane tak, aby bezpośrednio odpowiadać na zidentyfikowane w dokumencie problemy. GPR realizuje następujące cele ujęte w programie

- Cel w obszarze Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami: **Efektywny system wsparcia dla rodzin i dzieci w tym dzieci z niepełnosprawnością wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu poprzez rozwój usług środowiskowych.**
- Cel w obszarze Osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością: **Rozwinięty funkcjonujący i efektywny system usług społecznych i zdrowotnych w tym środowiskowych, realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami i seniorów oraz ich opiekunów.**

Program współpracy Miasta i Gminy Morawica z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2025⁶

W Gminie Morawica ramy współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi od lat wyznacza program uchwalony przez Radę Miejską. W okresie wdrażania „Programu Rewitalizacji dla Gminy Morawica na lata 2017-2023”, kwota zarezerwowana na realizację programów współpracy systematycznie wzrastała, co świadczy o występowaniu stałego potencjału

⁵ <https://gopsmorawica.pl/download/Uchwala-Nr-XIX-152-2025-z-dnia-25-czerwca-2025-w-sparwie-przyjecia-LPDI-1751355339.pdf>

⁶https://edziennik.kielce.uw.gov.pl/WDU_T/2024/87/akt.pdf

organizacji pozarządowych w gminie Morawica do prowadzenia działań w partnerstwie z samorządem lokalnym.

Tabela 3 Środki finansowe przeznaczone przez Gminę Morawica w latach 2018-2024 na realizację Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi

Rok	Planowane	Wydatkowane
2018	413 500,00 zł	319 524,68 zł
2019	494 232,00 zł	373 307,72 zł
2020	477 473,00 zł	233 786,15 zł
2021	149 000,00 zł	290 000,00 zł
2022	423 000,00 zł	395 500,00 zł
2023	645 000,00 zł	762 345,00 zł
2024	891 000,00 zł	818 000,00 zł

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy w Morawicy

Tematyczne obszary współpracy gminy i organizacji pozarządowych odpowiadają tematyce przedsięwzięć rewitalizacyjnych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. Zgodnie z treścią Programu Miasta i Gminy Morawica z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2025, przyjętego uchwałą nr LXXIII/684/23 Rady Miejskiej Morawica z dnia 29 grudnia 2024r. za priorytetowe działania gminy uznano przedsięwzięcia z zakresu:

1) NAUKI, EDUKACJI, OŚWIATY I WYCHOWANIA w tym

- a) zadania związane z prowadzeniem świetlic środowiskowych z programem o charakterze profilaktycznym oraz kulturalno – edukacyjno – sportowym,
- b) inne zadania edukacyjne, w tym edukacja i promocja bezpieczeństwa.

2) KRAJOZNAWSTWA ORAZ WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY w tym

- a) organizacja wypoczynku letniego,
- b) organizacja igrzysk dziecięcych,
- c) popularyzacja atrakcyjności turystycznej Miasta i Gminy Morawica.

3) KULTURY, SZTUKI, OCHRONY DÓBR KULTURY I TRADYCJI w tym

- a) promowanie, pielęgnowanie i propagowanie tradycji kulturowych Miasta i Gminy Morawica poprzez organizację spotkań, wystaw artystycznych oraz imprez o charakterze kulturalno – edukacyjnym,
- b) wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć popularyzujących tradycję, historię i dziedzictwo kulturowe Miasta i Gminy Morawica,
- c) nowatorskie formy edukacji kulturalnej, aktywizację środowisk lokalnych, włączanie nowych grup uczestników, wspieranie artystycznej twórczości amatorskiej,
- d) wyszukiwanie i promowanie nowych talentów artystycznych, poetyckich i muzycznych w Mieście i Gminie Morawica,
- e) ochrona zabytków,
- f) organizowanie imprez kulturalnych na terenie Miasta i Gminy Morawica,
- g) wspieranie i rozwój chórów, zespołów tanecznych i wokalo-instrumentalnych oraz orkiestr na terenie Miasta i Gminy,

4) UPOWSZECHNIANIA KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU w tym

- a) zadania związane z organizacją imprez sportowych
- b) zadania związane z upowszechnianiem kultury fizycznej w środowisku dzieci i młodzieży poprzez organizację zajęć sportowo – rekreacyjnych (m.in. treningów oraz festynów sportowo – rekreacyjnych)
- c) promowanie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców

5) EKOLOGII I OCHRONY ZWIERZĄT ORAZ OCHRONY DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO w tym

- a) wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska
- b) podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców szczególnie w zakresie zanieczyszczenia powietrza, segregacji odpadów, retencji wód opadowych oraz ochrony terenów cennych przyrodniczo.

W toku wdrażania GPR, program współpracy z organizacjami pozarządowymi będzie odgrywał coraz większe znaczenia, ponieważ wśród kierunków działań określonych w GPR są także te wspierające aktywność i rozwój organizacji społecznych działających na obszarze rewitalizacji. Zatem oba programy wspierają się i uzupełniają nawzajem.

Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Morawica na lata 2022 -2026⁷

Ważnym instrumentem oddziaływania samorządu na trudną sytuację rodzin oraz grup mieszkańców ze szczególnymi potrzebami oraz rozwiązywania innych problemów społecznych w ramach procesu rewitalizacji jest polityka mieszkaniowa. Jak wynika z treści „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Morawica na lata 2022 -2026”, istotna część zasobu mieszkaniowego gminy znajduje się na obszarze rewitalizacji (50 lokali na 58). Wdrażanie postanowień GPR przyczyni się m.in. do osiągnięcia celów *Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym* poprzez działania zmierzające do:

- poprawy efektywności energetycznej budynków komunalnych oraz wymiany ich źródeł ciepła,
- powiększania zasobu mieszkaniowego gminy,

a także – co niemniej ważne:

- poprawy jakości przestrzeni wokół i w bliskim sąsiedztwie budynków komunalnych i ich dostosowania do wymagań związanych z instalowaniem błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększania retencji opadowej oraz udziału powierzchni biologicznie czynnej.

⁷ Dokument przyjęty uchwałą nr XI/93/24 Rady Miejskiej w Morawicy z dnia 30 grudnia 2024r w sprawie przyjęcia w sprawie zmiany wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Morawica na lata 2022-2026. Źródło: <https://morawica.esesja.pl/posiedzenie/c93f5c2d-114b-4>

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Granice i specyfika obszaru miasta Morawica

Miasto Morawica położone jest w centralnej części województwa świętokrzyskiego, granicząc bezpośrednio z miastem Kielce. Pod względem administracyjnym należy do powiatu kieleckiego i jest siedzibą władz gminy miejsko-wiejskiej Morawica. Rozwiązywanie problemów występujących na obszarze rewitalizacji, choć często podobnych w swej naturze, wymaga **indywidualnego podejścia i uwzględnienia priorytetów lokalnej społeczności**. Analiza wskaźnikowa, przeprowadzona w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i kwalifikującego się do rewitalizacji, jasno wskazała na **koncentrację negatywnych zjawisk** w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej. W rezultacie, zgodnie z artykułem 9 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, podjęto decyzję o wyodrębnieniu **obszaru rewitalizacji obejmującego całą miejscowość Morawica**.

3.2. Sfera społeczna

Skumulowane problemy społeczne oraz niekorzystne trendy demograficzne w mieście Morawica jasno wskazują na pilną potrzebę kompleksowych działań rewitalizacyjnych.

Diagnoza, która posłużyła do wyznaczenia obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, wykazała najtrudniejszą sytuację społeczną w sołectwach: **Dębska Wola, Kawczyn, Lisów, Wola Morawicka, Zbrza oraz w mieście Morawica**.

Analiza uwzględniła szczegółowe wskaźniki, takie jak:

- **wskaźniki demograficzne:** wyludnienie, obciążenie osobami starszymi, udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;
- **wskaźniki pomocy społecznej:** liczba osób korzystających z pomocy społecznej, liczba wypłaconych zasiłków (celowych, okresowych, stałych);
- **wskaźniki edukacyjne i zatrudnienia:** liczba dzieci korzystających z dożywiania, liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy;
- **wskaźniki partycypacji społecznej:** frekwencja wyborcza, liczba stowarzyszeń i fundacji.

W ostatnich latach zauważa się systematyczny spadek liczby osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Morawicy. W 2021 roku wsparcie otrzymało 61 osób, w 2022 roku – 56 osób, a w 2023 roku liczba ta zmniejszyła się do 46 osób.

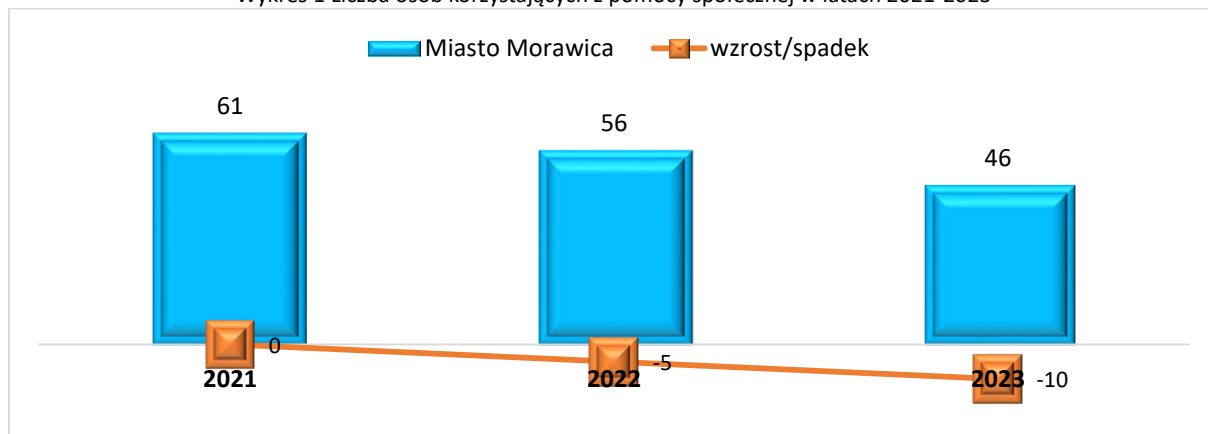
Z danych wynika, że głównymi przyczynami korzystania z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (MGOPS) na obszarze rewitalizacji są przede wszystkim **ubóstwo oraz niepełnosprawność**.

Tabela 4 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023

L.p.	Jednostka analityczna	2021	2022	2023
		Liczba osób		
1	Miasto Morawica	61	56	46
2	Gmina Morawica	523	473	410

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

Wykres 1 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS w Morawicy

Tabela 5 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	Zasiłek stały			Zasiłek okresowy			Zasiłek celowy		
	2021r.	2022r.	2023r.	2021r.	2022r.	2023r.	2021r.	2022r.	2023r.
Miasto Morawica	8	8	2	9	16	4	2	12	9
Gmina ogółem	62	68	59	126	147	37	133	94	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

Tabela 6 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Miasto Morawica	3	3	4
Gmina ogółem	41	41	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

W okresie 2019–2023 obserwuje się spadek liczby mieszkańców na obszarze rewitalizacji. W 2019 roku na terenie miasta Morawica mieszkało 1728 osób, natomiast w 2023 roku liczba ta zmniejszyła się do 1659. Odwrotna sytuacja ma miejsce w skali całej gminy, gdzie w analizowanym okresie liczba mieszkańców wzrosła.

Tabela 7 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji w roku 2019-2023

L.p.	Jednostka analityczna	31.12.2023	31.12.2019	Wzrost/spadek
1	Miasto Morawica	1659	1728	-69
2	Gmina Morawica	16991	16406	585

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

Struktura wiekowa miasta cechuje się niezadowalającym układem, co wskazuje na wyzwania demograficzne takie jak starzenie się mieszkańców i potencjalne zmniejszanie się liczby ludności w perspektywie. W mieście jest stosunkowo wyrównany podział płci, z lekką przewagą kobiet.

Tabela 8 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji i w Gminie Morawica na koniec 2023r.

Wyszczególnienie		Kobiety	Mężczyźni	Razem	%
wiek poprodukcyjny	Obszar rewitalizacji	217	107	324	19.53
	Gmina Morawica	1776	980	2756	16.22
Wiek przedprodukcyjny	Obszar rewitalizacji	159	199	358	21.58
	Gmina Morawica	1853	2027	3880	22.84
Wiek produkcyjny	Obszar rewitalizacji	464	513	977	58.89
	Gmina Morawica	4857	5498	10355	60.94

Źródło: opracowanie wystane na podstawie Diagnozy służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

Wykres 2 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji i w Gminie Morawica na koniec 2024r.

Źródło: opracowanie własne

Liczba osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach, utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat. W 2021 roku wyniosła 26 osób, w tym 13 kobiet i 13 mężczyzn, w 2022 roku — 23 osoby, natomiast w 2023 roku — 25 osób.

Tabela 9 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Jędrzejowie w podziale na sołectwa i miasto oraz na płeć w latach 2021-2023

L.p.	Jednostka strukturalna (sołectwa/miasto)	Stan na 31.12.2021 r.			Stan na 31.12.2022 r.			Stan na 31.12.2023 r.		
		K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem
1.	Morawica	13	13	26	12	11	23	12	13	25
2.	Razem	152	130	282	113	109	222	125	110	235

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Kielcach

Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje Komisariat Policji, zaś główne przestępstwa i wykroczenia dotyczą występowania przestępczości pospolitej, głównie przeciwko mieniu, życiu i zdrowiu oraz zagrożenia w ruchu drogowym.

Tabela 10 Liczba przestępstw i wykroczeń popełnionych na terenie Miasta i Gminy Morawica w latach 2021-2023

L.p.	Jednostka analityczna	2021	2022	2023
1	Miasto Morawica	35	54	49
2	Gmina Morawica	183	179	174

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Kielcach

Jednym z najważniejszych przejawów rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jest udział w wyborach, który pokazuje z jednej strony świadomość społeczną, a z drugiej zaangażowanie w sprawy społeczności lokalnej. Jak wynika z poniższych danych w ramach wyborów samorządowych, jak i prezydenckich frekwencja na obszarze rewitalizacji wynosiła powyżej 50%.

Tabela 11 Frekwencja wyborcza w Gminie Morawica w wyborach samorządowych (2024) i prezydenckich (2020)

L.p.	Jednostka analityczna	Wybory Prezydenckie 2020				
		I tura	II Tura	Wybory do Sejmu 2023	Wybory na Wójta/Burmistrza 2024	razem
1.	Miasto Morawica	68.30	72.22	78.11	51.05	67.42
2.	Średnia dla Gminy	65.86	68.30	75.70	51.40	65.32

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

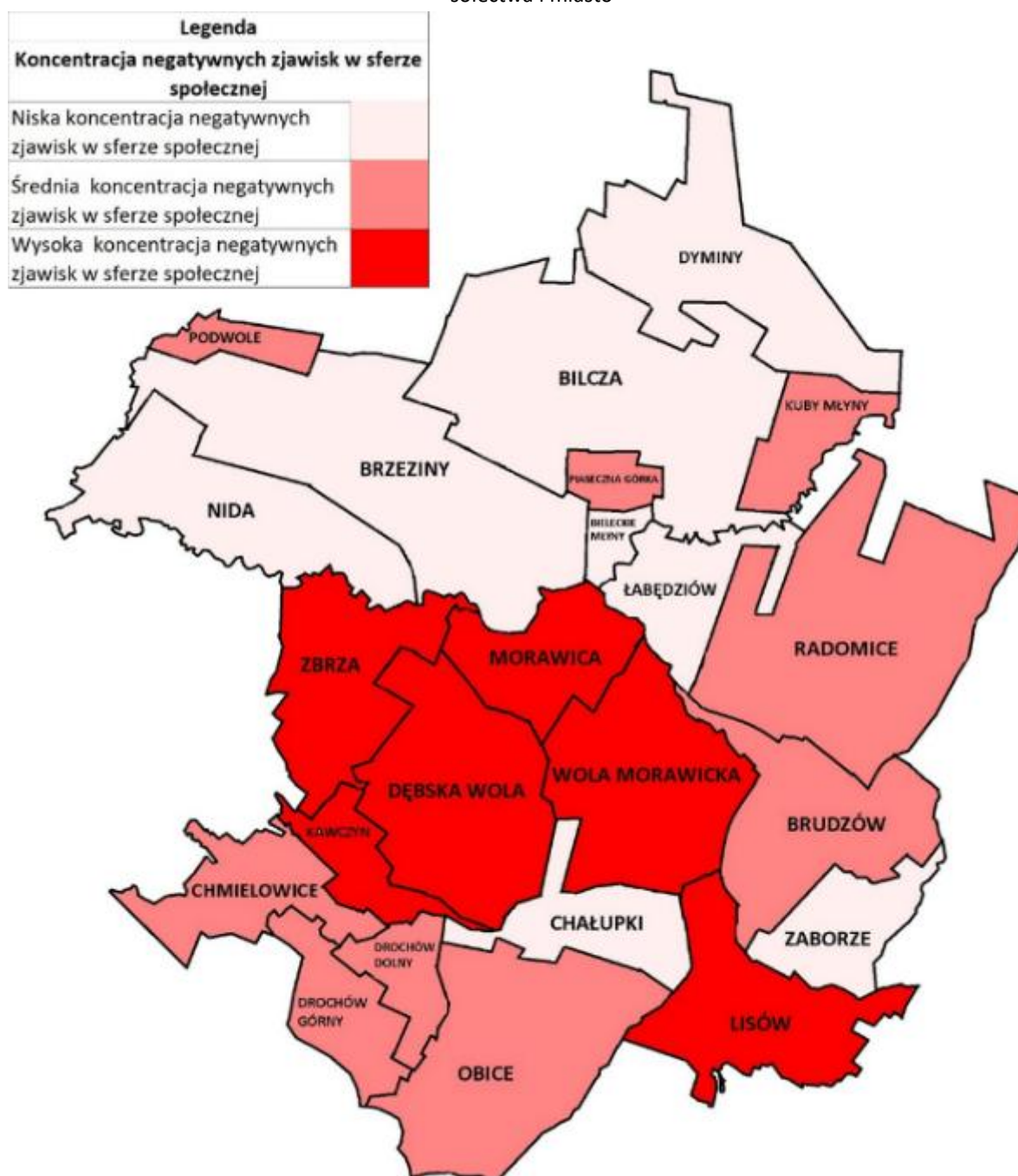
Jednym z celów działalności władz samorządowych Miasta i Gminy Morawica jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji zrzeszeni w organizacje pozarządowe oraz zorganizowane grupy nieformalne stanowią o kierunkach działania samorządu na rzecz lokalnej społeczności. Na obszarze rewitalizacji prężnie działają m.in. KOŁO GOSPODYŃ I GOSPODARZY WIEJSKICH "MORAWICA", OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W MORAWICY

Tabela 12 Liczba organizacji pozarządowych na terenie Miasta i Gminy Morawica stan na dzień 31.12.2024

L.p.	Jednostka strukturalna	Spółdzielnie	Fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne	Koła Gospodyń Wiejskich	Razem
1.	Miasto Morawica	1	0	19	1	20
2.	Gmina Morawica	2	15	69	14	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Morawica w podziale sołectwa i miasto

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica, str. 55

Potencjał lokalny obszaru rewitalizacji

Zgodnie z wymogami art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, program rewitalizacji zawiera szczegółową diagnozę obszaru, która obejmuje analizę negatywnych zjawisk, ale również identyfikuje i opisuje **lokalne potencjały**. Poniższa tabela przedstawia kluczowe atuty Morawicy w sferze społecznej oraz techniczno-funkcjonalnej, które mogą być wykorzystane w procesie rewitalizacji.

Tabela 13 Potencjały lokalne na terenie miasta Morawica

L.p.	Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera techniczno - funkcjonalna
1.	Morawica	Koło Gospodyń Wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna. Stowarzyszenia: – AGROTURYSTYCZNE STOWARZYSZENIE GOSPODARSTW GOŚCINNYCH I EKOLOGICZNYCH "CIS" – FUNDACJA ZIEMI MORAWICKIEJ – KLUB PŁYWACKI KORAL MORAWICA – LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "PERŁY CZARNEJ NIDY" – MORAWICKIE STOWARZYSZENIE MORSÓW "BYLE DO ZIMY!" KLUB SPORTOWY – MOTOAZYL – OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W MORAWICY – SAMORZĄDOWY ZAKŁAD PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ W MORAWICY W LIKWIDACJI – STOWARZYSZENIE E-MPATIA – STOWARZYSZENIE KOBIET PRZEDSIĘBIORCZYCH "BIZNES NA SZPILKACH" – STOWARZYSZENIE MORAWICA DLA WSZYSTKICH – STOWARZYSZENIE PRZEDSIĘBIORCÓW GMINY MORAWICA – STOWARZYSZENIE PRZEDSIĘBIORCÓW MIASTA I GMINY MORAWICA – STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ MŁODZIEŻOWEJ ORKIESTRY DĘTEJ W MORAWICY – STOWARZYSZENIE UNIWERSYTET III WIEKU W MORAWICY – ŚWIĘTOKRZYSKIE CENTRUM PSYCHIATRII W MORAWICY – TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ZIEMI MORAWICKIEJ – ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW ADMINISTRACJI W ŚWIĘTOKRZYSKIM CENTRUM PSYCHIATRII W MORAWICY – ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW ŚWIĘTOKRZYSKIEGO CENTRUM PSYCHIATRII W MORAWICY – ZWIĄZEK ZAWODOWY TERAPEUTÓW UZALEŻNIEŃ SŁUŻBY ZDROWIA	Dostęp do infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, boisko typu „Orlik”, siłownia zewnętrzna, plac zabaw, basen, miejsce rekreacji altana/ miejsce na ognisko, muszla koncertowa, szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, przedszkole/punkt przedszkolny, żłobek, biblioteka, centrum kultury, kino.

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

3.3. Sfera gospodarcza

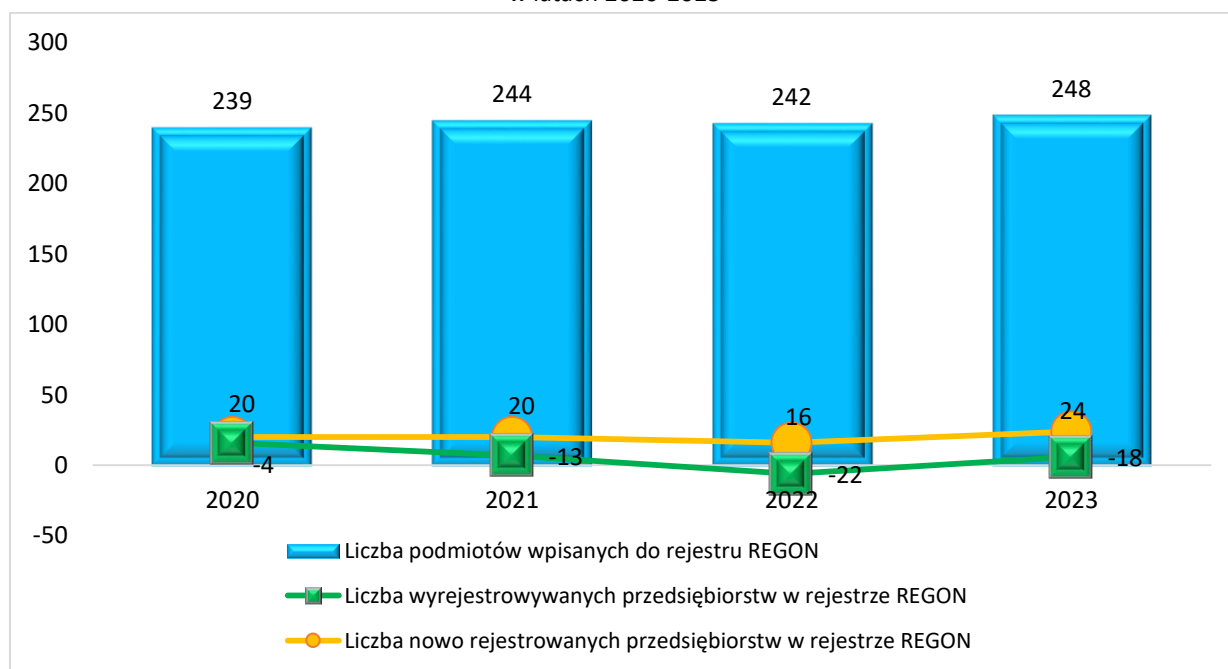
Przedsiębiorczość lokalna: zróżnicowany obraz obszaru rewitalizacji

Planując działania rewitalizacyjne, kluczowe jest uwzględnienie **zróżnicowanej kondycji lokalnej przedsiębiorczości** na obszarze rewitalizacji. Analiza wskaźnikowa, przeprowadzona w celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych, wykazała najmniej korzystną sytuację w sołectwach **Dębska Wola oraz Bieleckie Młyny**. Diagnoza opierała się na 3 wskaźnikach:

- **liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych** w rejestrze REGON (na 100 mieszkańców),
- **liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw** w rejestrze REGON (na 100 mieszkańców),
- **liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw** w rejestrze REGON (na 100 mieszkańców).

Kwestie dotyczące oceny kondycji lokalnych firm były również ważnym tematem dyskusji podczas otwartych spotkań z mieszkańcami.

Wykres 3 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023

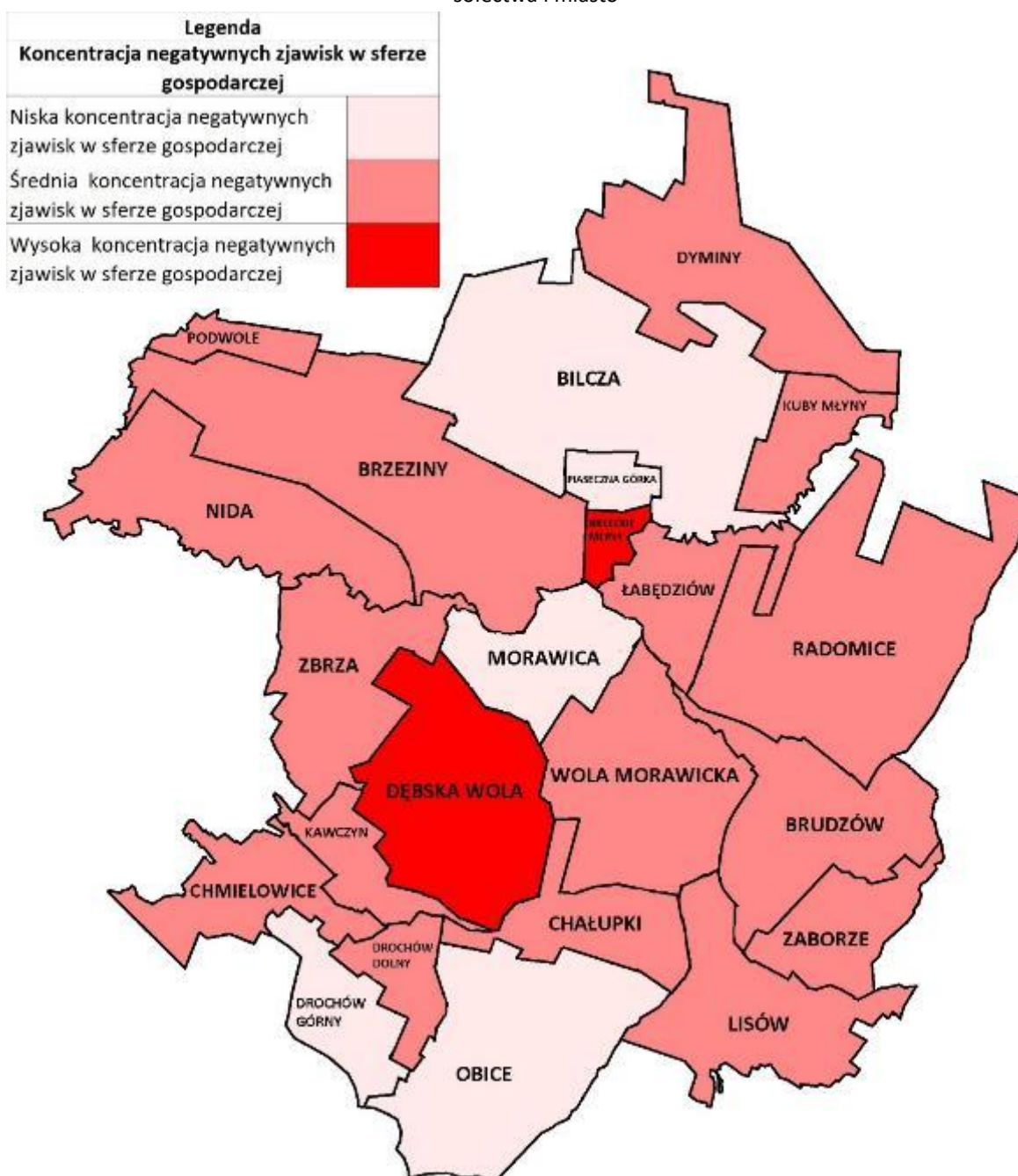
Źródło: opracowanie własne

Tabela 14 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych oraz wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji – miasta Morawica w latach 2020-2023

L.p.	Obszar rewitalizacji	2020	2021	2022	2023
1.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON	239	244	242	248
2.	Liczba nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	20	20	16	24
3.	Liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON	-4	-13	-22	-18

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Morawica w podziale na sołectwa i miasto

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica, str. 65

Estetyka obszaru rewitalizacji a wizerunek i współpraca biznesu

Poprawa **estetyki obszaru rewitalizacji** stanowi szansę nie tylko na odświeżenie wizerunku, ale także na budowanie silniejszych relacji partnerskich między biznesem a samorządem (w szczególności istnieje potrzeba poprawy funkcjonalności tzw. estetyzacji rynku). Uczestnicy badań terenowych zwrócili uwagę na potrzebę uatrakcyjnienia, zwłaszcza centralnych części Morawica (centrum miasta koło Urzędu Miasta, Parku Dworskiego czy zalewu Morawica). Ich zdaniem, uporządkowanie tej przestrzeni publicznej mogłoby **zachęcić do korzystania z oferty lokalnych przedsiębiorców** i pozytywnie wpłynąć na postrzeganie najbardziej reprezentatywnej części gminy.

Zgodnie z wynikami analiz wskaźnikowych, które potwierdzają potrzebę działań rewitalizacyjnych w centrum Morawicy (gdzie co roku zamyka się średnio 13% firm), znaczna część mieszkańców podczas otwartych spotkań również opowiedziała się za wspieraniem lokalnej przedsiębiorczości właśnie w tej lokalizacji.

Zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji

Mimo **niewielkiego zaangażowania lokalnych przedsiębiorców** w początkowe prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji, istnieje potencjał do ich aktywnego włączenia w rozwiązywanie złożonych problemów obszaru. Podczas otwartych spotkań konsultacyjnych przedsiębiorcy nie zgłaszali wielu propozycji bezpośrednio dotyczących wsparcia biznesu, lecz skupiali się na kwestiach związanych z **jakością infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej, bezpieczeństwem oraz potrzebą zwiększenia ilości i jakości terenów rekreacyjnych**. Taki charakter wypowiedzi może wskazywać na:

- **dobrą kondycję ich firm**, co sprawia, że nie widzą pilnej potrzeby wsparcia ukierunkowanego stricte na biznes;
- **brak dogłębnej wiedzy** na temat istoty rewitalizacji i potencjalnych form współpracy między biznesem a administracją publiczną;
- przekonanie, że **czynniki ogólnokrajowe** (przepisy, obciążenia podatkowe, ceny energii) mają większy wpływ na ich działalność niż lokalne uwarunkowania czy działania samorządu.

Uczestnicy konsultacji podkreślali potrzebę budowania **stałych relacji i kanałów wymiany informacji** między władzami gminy a lokalnym biznesem. Pomimo różnorodnych form informowania i prowadzenia konsultacji, udział przedsiębiorców był ograniczony. Jednak ci, którzy wzięli udział, wyrazili chęć zaangażowania się we wdrażanie programu rewitalizacji. To **pozytywne postrzeganie procesu rewitalizacji przez przedsiębiorców** jest cennym zasobem, na którym można budować ich zaangażowanie, np. poprzez wspieranie powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.

Podczas konsultacji społecznych zidentyfikowano również problem związany z **brakiem pracowników** – lokalne firmy konkurują o kadry z większymi rynkami pracy (Kielce, Jędrzejów, Kraków). W Urzędzie Miasta i Gminy brakuje też **przejrzystego modelu współpracy** pomiędzy instytucjami publicznymi a lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz w ramach działań z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR).

Mimo tych wyzwań, **przedsiębiorcy wykazują duży potencjał** we wspieraniu lokalnej społeczności, o czym świadczy ich zaangażowanie w integrację mieszkańców, np. poprzez wsparcie organizacji wydarzeń gminnych. Fakt, że większość tych wydarzeń (Parkowe Nuty Wieczorową Porą, Noc Świętojańska w Morawicy, Dożynki Miasta i Gminy Morawica, Spartakiada Lekkoatletyczna itp.) odbywa się na obszarze rewitalizacji, sprawia, że są one głęboko zakorzenione w świadomości lokalnego biznesu i sprzyjają budowaniu międzyludzkich relacji. Stanowi to cenny zasób przy planowaniu przyszłych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wyzwaniem jest teraz **wzmocnienie różnorodności podmiotów gospodarczych oraz atrakcyjności sołectwa jako miejsca do prowadzenia biznesu**. Istnieje potrzeba **tworzenia nowych miejsc wspierających aktywność gospodarczą**, w tym dla osób rozpoczynających własną działalność, a także **rozszerzenia oferty szkoleń, doradztwa i innych form stymulujących transfer wiedzy i kompetencji** dla lokalnego biznesu.

3.4 Sfera środowiskowa

Diagnoza środowiskowa dla obszaru rewitalizacji miasta Morawica objęła analizę kluczowych wskaźników, takich jak **ilość azbestu do unieszkodliwienia** w poszczególnych sołectwach oraz **przekroczenia standardów jakości powietrza** na terenie gminy. Dodatkowo, wzięto pod uwagę potrzebę **ochrony cennych przyrodniczo obszarów** w granicach Gminy Morawica, a także przeanalizowano **występowanie obszarów zagrożonych zalaniem/podtopieniem** oraz terenów narażonych na **susze**.

Azbest pozostający do utylizacji

Według danych UMiG w Morawicy na dzień 18.11.2024r. na terenie gminy pozostało do unieszkodliwienia 4 968,66 ton azbestu. Średnia ilość azbestu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w gminie wynosi 0,29 tony.

Tabela 15 Ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia w kg w poszczególnych jednostkach analitycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg stanu na 18.11.2024r.

L.p.	Jednostka analityczna	Szacunkowa liczba ton azbestu pozostająca do utylizacji	Liczba ton azbestu na 1 mieszkańca
1	Miasto Morawica	212.03	0.13
2	Gmina Morawica	4,968.66	0.29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Morawicy

Zanieczyszczenie powietrza

Na całym obszarze rewitalizacji zaobserwowano **przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń**, z szczególnie wysoką koncentracją budynków generujących niską emisję na terenie miasta Morawica. W związku z brakiem możliwości analizy wskaźnika jakości powietrza dla poszczególnych jednostek analitycznych, przeprowadzono analizę dla całej gminy na podstawie raportu „Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim za 2024 r.”. Badania dla województwa świętokrzyskiego prowadzone są w odniesieniu do dwóch stref: miasta Kielce (PL 2601) oraz strefy świętokrzyskiej (PL 2602), w której znajduje się Gmina Morawica.

W przypadku **benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10**, przekroczenia poziomu dopuszczalnego skutkowały nadaniem obu strefom klasy C. Dla pozostałych zanieczyszczeń, ze względu na dotrzymanie poziomu dopuszczalnego lub docelowego, strefom nadano status klasy A.

Walka z niską emisją

Pomimo **bogatej oferty programów dotacyjnych**, tempo wymiany źródeł ciepła w budynkach naruszających normy środowiskowe jest niewystarczające. Władze Gminy Morawica od lat podejmują działania mające na celu likwidację niskiej emisji – emisji pyłów i gazów do wysokości 40 metrów, pochodzącej głównie z nieefektywnego spalania węgla w przestarzałych piecach domowych lub lokalnych kotłowniach węglowych. Według Europejskiej Agencji Środowiska, w 2020 roku aż 69% emisji pyłów PM2,5 w Polsce pochodziło z zabudowy mieszkaniowej, handlowej oraz budynków użyteczności publicznej. Mieszkańcy gminy Morawica, posiadający tytuły do nieruchomości, mogą

korzystać z krajowego programu dofinansowania na wymianę tzw. "kopciuchów". Od 2018 roku dostępny jest również rządowy program „Czyste Powietrze”, oferujący dofinansowanie na wymianę źródeł ciepła na nowoczesne oraz na termomodernizację budynków.

Dotychczasowe doświadczenia z tych programów wskazują, że pomimo rozbudowanej oferty instytucji publicznych, tempo termomodernizacji budynków mieszkalnych zasilanych paliwami stałymi nie odpowiada zidentyfikowanym potrzebom i nie wykorzystuje w pełni potencjału inwestycji zwiększających efektywność energetyczną. Głównym wyzwaniem w tym zakresie jest wkład własny do tych programów oraz wysokość środków przeznaczonych na nie. Wnioski te bazują na opiniach i postulatach uczestników spaceru badawczego, przeprowadzonego w ramach prac nad pogłębioną diagnozą obszaru rewitalizacji.

Ochrona środowiska i klimatu

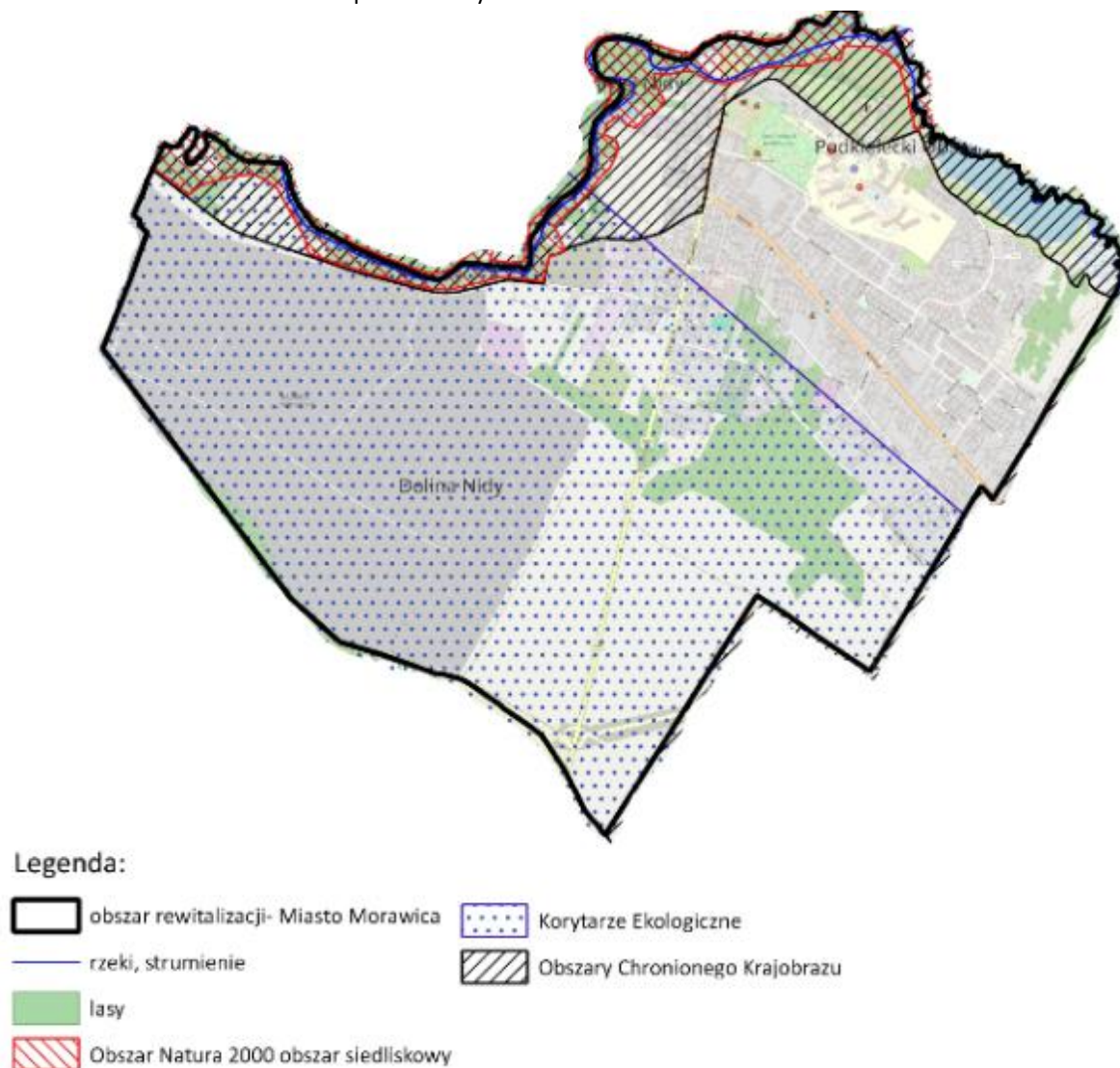
Przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią **szansę na wypracowanie nowych standardów w zakresie poszanowania środowiska i ochrony klimatu** podczas realizacji gminnych inwestycji i projektów.

Gmina Morawica charakteryzuje się bogactwem przyrodniczym. Obszary objęte szczególną ochroną znajdujące się w granicach gminy to:

- Rezerwat Przygody Radomice
- Obszary chronionego krajobrazu
 - Chmielnicko-Szydłowski
 - Chęcińsko-Kielecki
 - Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu
- Natura 2000
 - Ostoja Sobkowsko-Korytnicka
 - Dolina Czarnej Nidy
- Pomniki przyrody
 - Diabelski Kamień- wychodnia skalna piaskowców,
 - pomnik przyrody- Wykop.

W obrębie samego obszaru rewitalizacji znajdują się fragmenty **Podkieleckiego Obszar Chronionego Krajobrazu** **ora fragment obszaru Natura 2000 Dolina Czarnej Nidy PLH260016**. Przez obszar miasta przebiega dodatkowo korytarz ekologiczny Dolina Nidy. Te zasoby naturalne stanowią ważny potencjał do uwzględnienia w planach rewitalizacyjnych.

Mapa 5 Obszary chronione na terenie miasta Morawica

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Obszary zagrożone powodzią i suszą

Obszar gminy Morawica znajduje się w dorzeczu rzeki Nidy i jej dopływu – Czarnej Nidy. Przeważająca część obszaru odwadniana jest przez rzekę Czarłą Nidę. W granicach gminy ma ona długość 15 km. Prawobrzeżnymi dopływami Czarnej Nidy są: Bobrza, Chodcza, i Lubrzanka z Warkoczem, a lewobrzeżnymi: Morawka i Bielanka z Pierzchnianką. Morawka w granicach gminy ma długość 15 km. Południowo – zachodnia część gminy położona jest w zlewni Nidy. Rzeki wykorzystując strefy uskokowe, płyną na ogół poprzecznie do przebiegu struktur geologicznie tektonicznych, a tylko na stosunkowo krótkich odcinkach są równoległe.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary o wysokim ryzyku, gdzie prawdopodobieństwo to wynosi 10%. Ponadto obszary szczególnego zagrożenia obejmują tereny między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w których istnieją wały przeciwpowodziowe, a także wyspy

i przymuliska (o których mowa w art. 224 tej samej ustawy), stanowiące działki ewidencyjne oraz pasy techniczne.

Zgodnie z danymi Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, w **Gminie Morawica** występują obszary **szczególnego zagrożenia powodzią**. Na obszarze rewitalizacji tj. miasto Morawica występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Czarna Nida na, których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Na obszarze rewitalizacji występują również tereny niestanowiące obszarów szczególnego zagrożenia powodzią – obszary dla, których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,1%).

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, które zgodnie z art. 166 pkt 10 ustawy Prawo wodne nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym. Art. 16 pkt 4 Prawa wodnego wskazuje, iż celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Zgodnie z Art. 77. Prawo wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się:

- a) gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania,
- b) lokalizowania nowych cmentarzy.

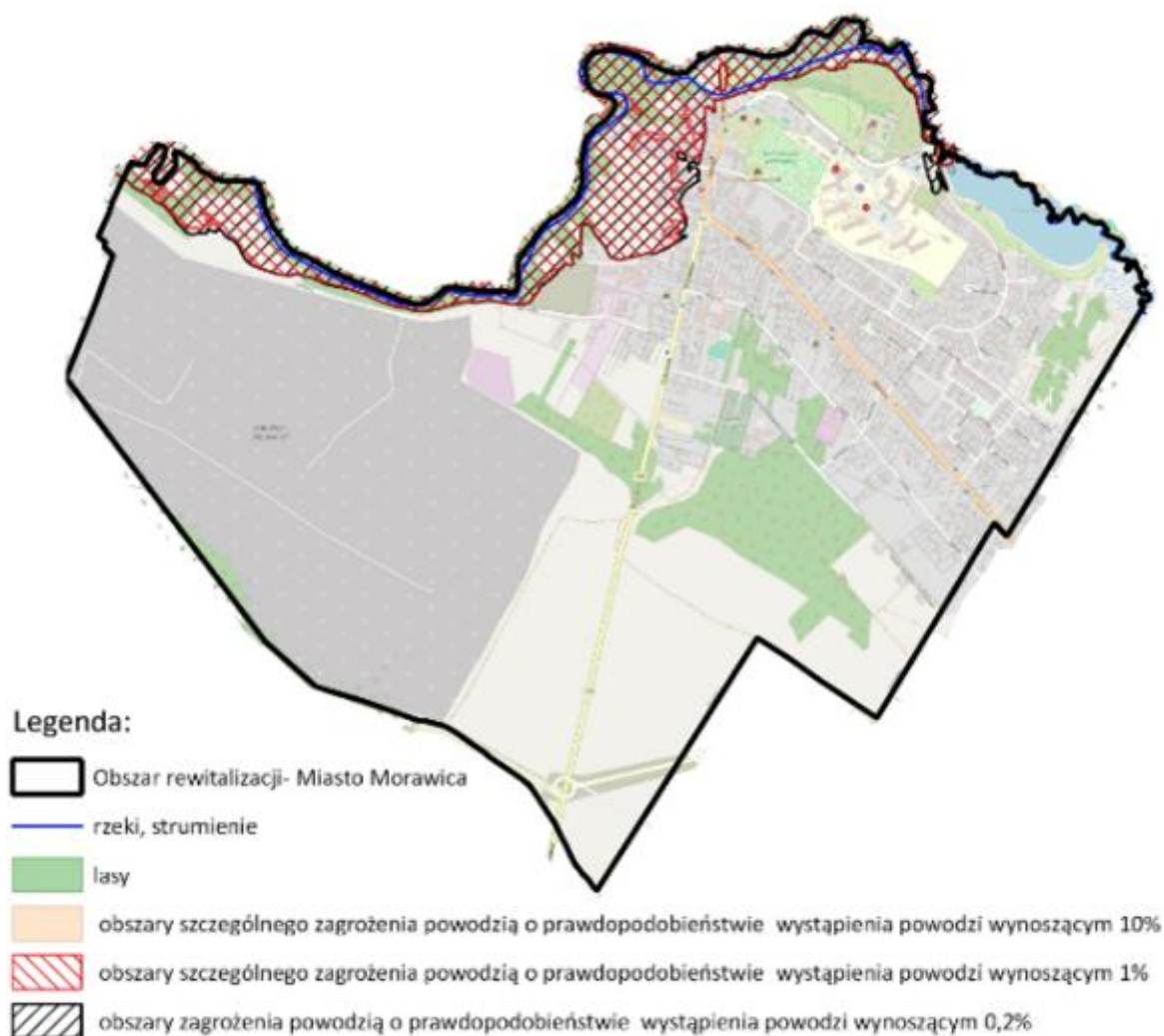
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (obejmujący rzekę Czarna Nida przepływającą przez obszar rewitalizacji), wskazuje m.in., że najbardziej skutecznym sposobem ochrony przed powodzią jest używanie obszarów zalewowych w sposób, który minimalizuje wpływ skutków zalania. Zgodnie z „Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły” przyjętym Rozporządzeniem Rady Ministra z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia „Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisła na obszarze rewitalizacji” wskazano konieczność realizacji zadań:

- Budowa lewego wału na rzece Bobrza w km 18+270- 18+485 w miejscowości Kielce o nr ID: W_GZW_363. Działanie polega na budowie nowego wału na rzece Bobrza w m. Kielce. Podstawowe, proponowane parametry konstrukcji: szerokość korony 3 m, nachylenie skarp odwodnej oraz odpowietrznej 1:2, nasyp wykonany z gruntów słabo przepuszczalnych. Szczegółowe parametry inwestycji zostaną ustalone na etapie wykonania studium wykonalności.
- Budowa muru oporowego na lewym brzegu rzeki Bobrza w km 15+680-15+960 w m. Kielce o nr ID: W_GZW_595. Przedmiotem działania jest budowa muru oporowego na lewym brzegu rzeki Bobrza w miejscowości Kielce. Szczegółowe parametry inwestycji zostaną ustalone na etapie wykonania studium wykonalności.

- Budowa muru oporowego na lewym brzegu rzeki Bobrza w km 18+220-18+300 w m. Kielce nr o ID: W_GZW_596. Działanie polega na budowie muru oporowego na rzece Bobrza, na terenie miasta Kielce. Szczegółowe parametry inwestycji zostaną ustalone na etapie wykonania studium wykonalności.
- Budowa muru oporowego na prawym brzegu rzeki Bobrza w km 16+000-16+450 w m. Kielce o nr ID: W_GZW_598. Działanie polega na budowie muru oporowego na prawym brzegu rzeki Bobrza w km 16+000- 16+450 w m. Kielce. Szczegółowe parametry inwestycji zostaną ustalone na etapie wykonania studium wykonalności
- Budowa regionalnego systemu prognozowania powodzi wraz z wdrożeniem algorytmów optymalizacji sterowania o nr ID: W_GZW_919. Działanie mające na celu asymilację danych pomiarowych i prognozy meteorologicznej, wykonanie hydrologicznych i hydrodynamicznych modeli operacyjnych, wykonanie systemu prognozowania i ostrzegania.
- Budowa regionalnego systemu prognozowania w zlewni Nidy o nr ID: W_GZW_920. Działanie ma na celu asymilację danych pomiarowych i prognozy meteorologicznej, wykonanie hydrologicznych i hydrodynamicznych modeli operacyjnych, wykonanie systemu prognozowania i ostrzegania.
- System prognozowania podtopień i powodzi w Kielcach o nr ID: W_GZW_1812. Działanie ma na celu instalację urządzeń pomiarowych, asymilację danych pomiarowych i prognozy meteorologicznej, wykonanie hydrologicznych i hydrodynamicznych modeli operacyjnych, wykonanie systemu prognozowania i ostrzegania

Przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji realizowane na obszarze rewitalizacji, objętym szczególnym zagrożeniem powodziowym, będą obligatoryjnie projektowane i wdrażane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Nie będą zatem naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza oraz planu zarządzania ryzykiem powodziowym. Tym samym przedsięwzięcia rewitalizacyjne kształtowane będą w sposób niegenerujący zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków, bez naruszania funkcjonowania infrastruktury krytycznej i utrudniania zarządzania ryzykiem powodziowym. Planowane do realizacji inwestycje nie będą stanowić przeszkody w swobodnym spływie wód powodziowych. Na ww. obszarach nie planuje się nasadzeń drzew, a ewentualne planowane do realizacji obiekty małej infrastruktury będą na trwałe związane z gruntem.

Mapa 6 Obszary zagrożone powodzią na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Zagrożenie suszą

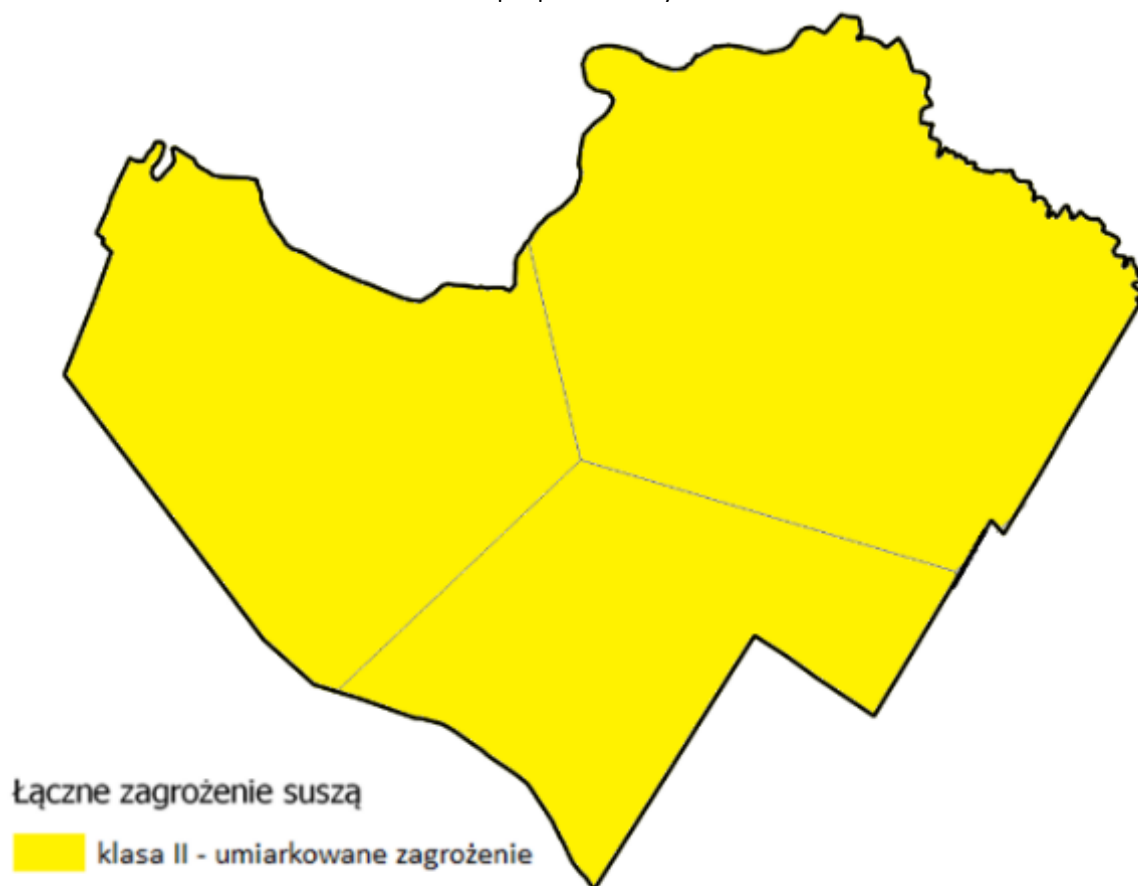
Informacje z Państwowego Monitoringu Suszy Rolniczej (PPSS) wskazują, że Gmina Morawica charakteryzuje się zróżnicowanym zagrożeniem suszą:

- **susza rolnicza:** występuje w stopniu słabym, umiarkowanym, silnym, a nawet ekstremalnie silnym;
- **susza hydrologiczna:** zagrożenie umiarkowane;
- **susza hydrogeologiczna:** zagrożenie słabe i umiarkowane.

Natomiast **bezpośrednio na obszarze rewitalizacji** stwierdzono zagrożenie **suszami**:

- **rolniczą (słabą i silną),**
- **hydrologiczną (umiarkowaną) oraz**
- **hydrogeologiczną (słabą i umiarkowaną).**

Mapa 7 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną
– ocena w siatce pól podstawowych dla miasta Morawica

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

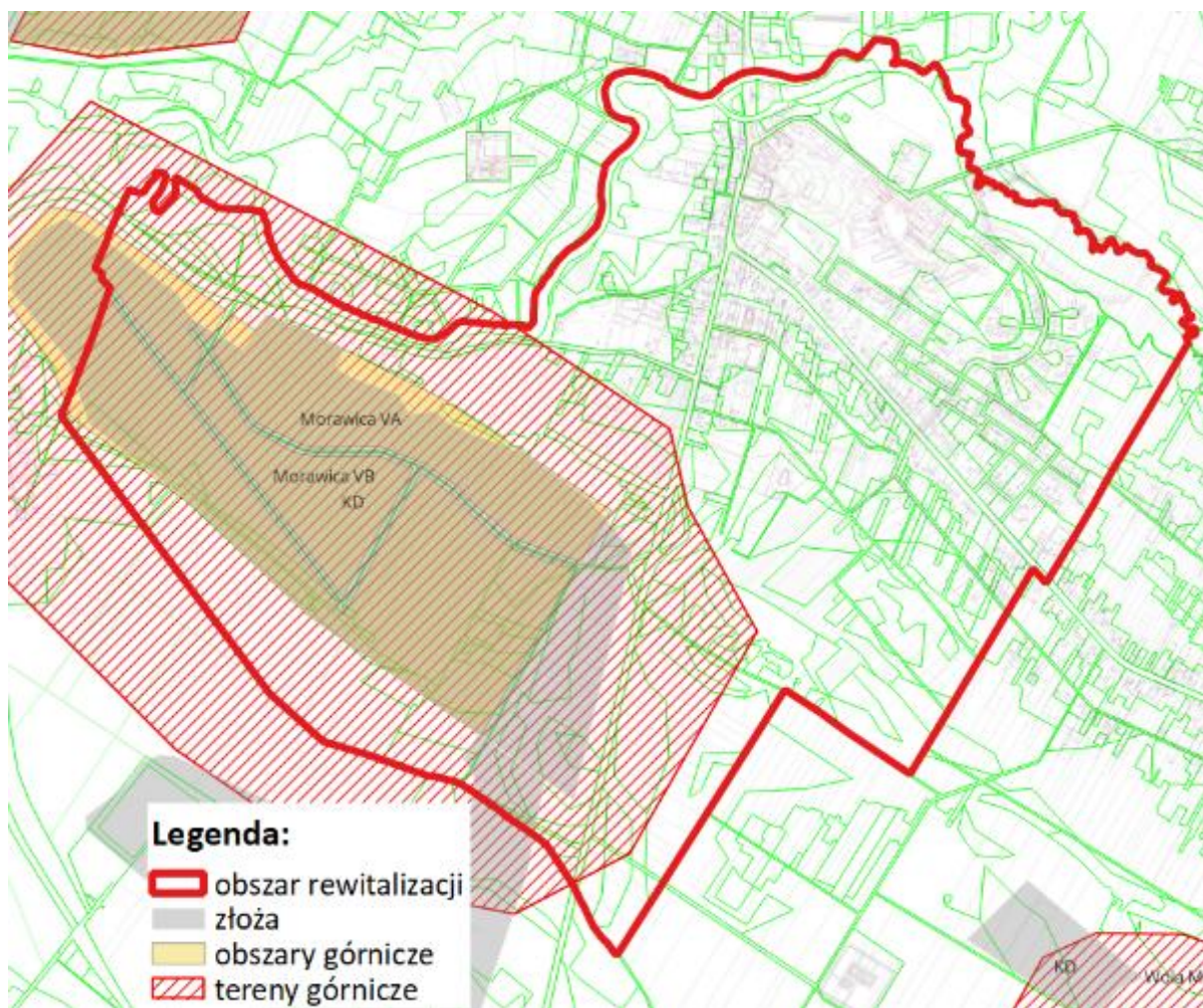
W zachodniej części obszaru rewitalizacji znajduje się obszar i teren górniczy "Morawica V" ustanowiony decyzją Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dn. 07.03.2023r. znak: ŚO-V.7422.1.34.2022. Na obszarze rewitalizacji znajdują się dwa złoża kopalni mineralnych, z których jedno jest zagospodarowane. Aktualne granice ustalono na podstawie planu ruchu zakładu górniczego Kopalnia Wapienia "Morawica" sporządzonego na okres od 01.01.2024r. do 31.12.2029r. oraz koncesji na wydobycie kopalin.

Tabela 16 Złoża górnicze zlokalizowane na obszarze rewitalizacji

Kod	Numer złoża	Nazwa złoża	Kopalina	Wszystkie kopaliny w złożu
KD	18672	Morawica III-1	KAMIENIE ŁAMANE I BLOCZNE	KAMIENIE ŁAMANE I BLOCZNE
KD	882	Morawica III	KAMIENIE ŁAMANE I BLOCZNE	KAMIENIE ŁAMANE I BLOCZNE

Źródło: Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach

Mapa 8 Lokalizacja kopalni na obszarze rewitalizacji

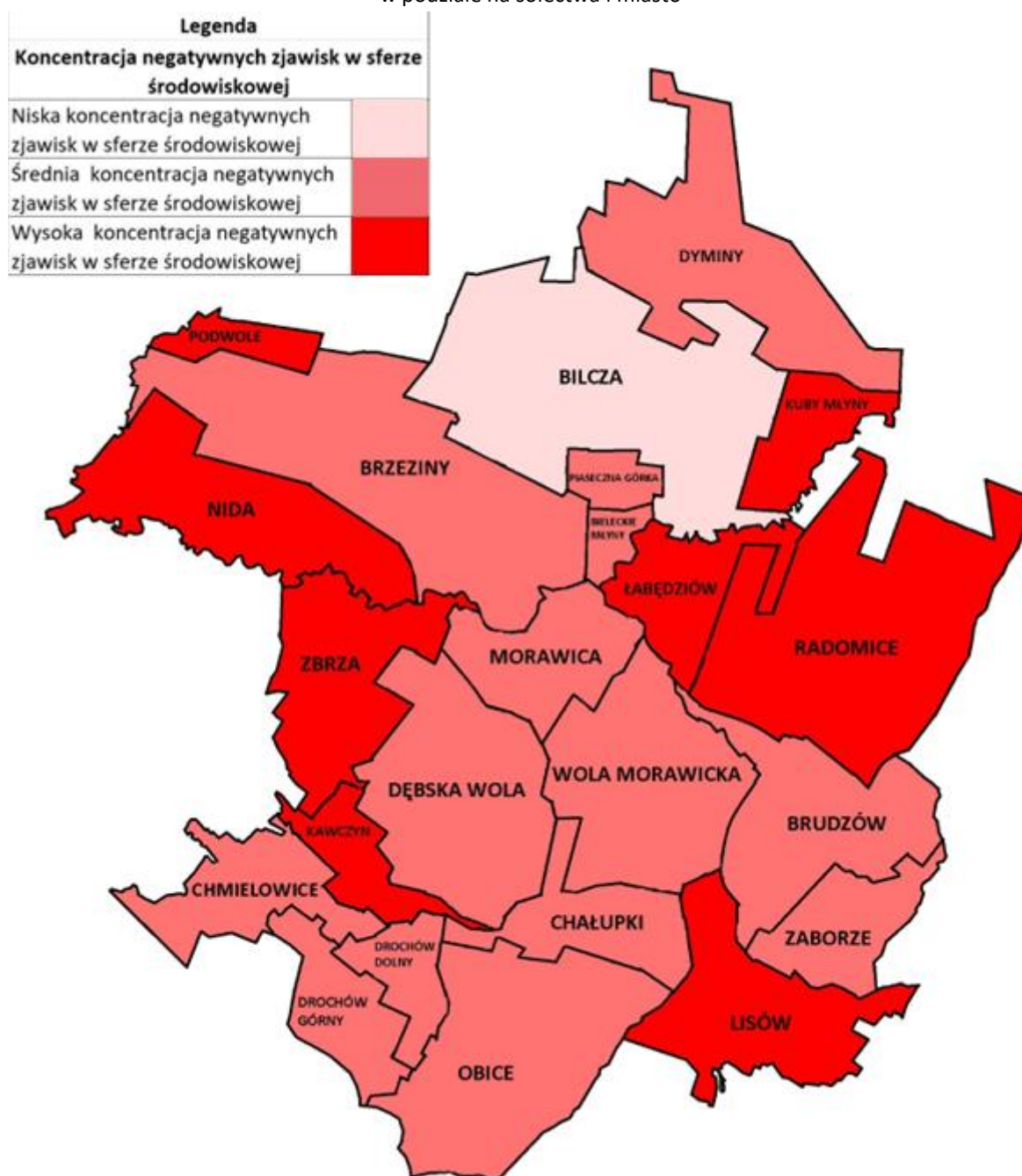

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Podsumowanie problemów środowiskowych

Największe nasilenie negatywnych zjawisk środowiskowych odnotowano w sołectwach: Kawczyn, Kuby-Młyny, Lisów, Łabędziów, Nida, Podwole, Radomice, Zbrza. Natomiast na samym obszarze rewitalizacji problemy środowiskowe występują ze średnim natężeniem.

Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Morawica w podziale na sołectwa i miasto

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica, str. 74

3.5. Sfera funkcjonalno-przestrzenna i techniczna

Barieri przestrzenne stanowią główne wyzwanie dla skutecznej **integracji różnych części obszaru rewitalizacji**. Analiza funkcjonalno-przestrzenna wykazała obecność negatywnych zjawisk na terenie całej gminy, z najmniej korzystną sytuacją w sołectwach: Brudzów, Chałupki, Chmielowice, Drochów Dolny, Kawczyn, Kuby-Młyny, Lisów, Nida, Obice, Podwole. Na obszarze rewitalizacji zaobserwować można natomiast średnią koncentrację negatywnych zjawisk funkcjonalno – przestrzennych i technicznych. Badanie to uwzględniało **dostępność infrastruktury społecznej i rekreacyjnej** (np.

boisk, placów zabaw, siłowni zewnętrznych), **dostęp do infrastruktury kulturalnej, podstawowych usług komunalnych** (woda, ścieki), a także **dostępność do infrastruktury zdrowotnej, edukacyjnej** (ośrodki zdrowia, szkoły, przedszkola) oraz **opieki nad dziećmi do lat 3**. Dodatkowo oceniono **dostępność i jakość infrastruktury komunikacyjnej** oraz **stan i zachowanie obiektów zabytkowych**.

Warto zaznaczyć, że na obszarze rewitalizacji znajdują się liczne zabytki, zarówno wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego, jak i do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Tabela 17 Wykaz zabytków znajdujących się na terenie rewitalizacji – miasto Morawica - wpisanych do Rejestru zabytków nieruchomych Świętokrzyskiego Konserwatora Zabytków

L.p.	rejestr	numer	podnumer	Przedmiot i zakres ochrony	miejsowość
1.	A	434		- ruina kaplicy, 1840,	Morawica
2.	A	435		- park dworski, XIX,	Morawica

Źródło: Rejestr zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego

Zdjęcie 5 Zabytkowy Park dworski w Morawicy – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Zdjęcie 4 Zabytkowy Park dworski w Morawicy – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Na terenie gminy Morawica brak jest stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków woj. świętokrzyskiego.

Gmina posiada „Gminną ewidencję zabytków Miasta i Gminy Morawica”

Tabela 18 Rejestr zabytków znajdujących się na terenie rewitalizacji – miasta Morawica - wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

L. p.	Miejscowość	Obiekt	Nr działki	Własność
1	Morawica	kaplica z zespołu dworskiego	339/14	Parafia
2	Morawica	park z zespołu dworskiego	343/24	Gmina
3	Morawica	młyn ob. hotel	339/9	Prywatna
4	Morawica	układ wodny z zespołem młyna	3 339/9 339/16	Skarb Państwa (rzeka) Prywatna Prywatna
5	Morawica	krzyż przydrożny (ul. Wolności / Pińczowska)	467/1	Skarb Państwa

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków Miasta i Gminy Morawica

Zdjęcie 6 Kapica Oraczewskich w trakcie prac remontowo-konserwatorskich

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Stanowiska archeologiczne w Gminie Morawica

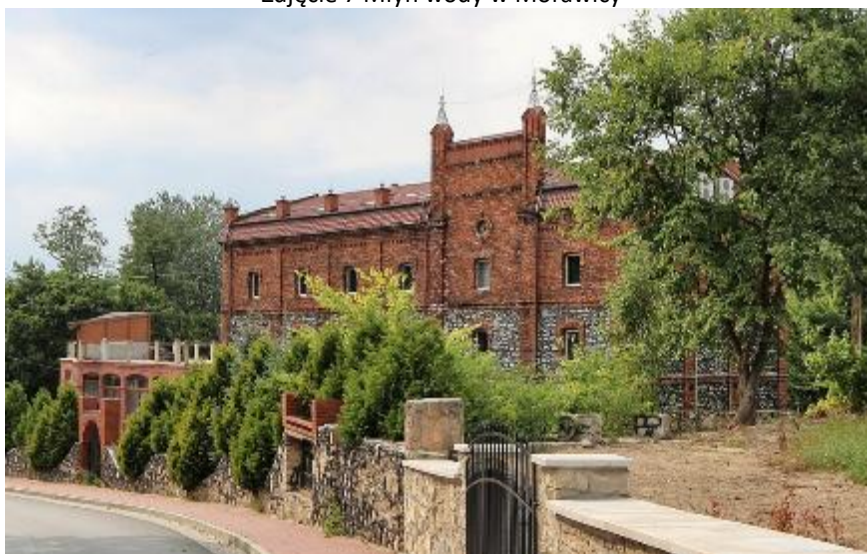
Gminna Ewidencja Zabytków obejmuje łącznie **167 stanowisk archeologicznych**. Spośród nich, **5 jest zlokalizowana bezpośrednio na obszarze rewitalizacji**.

Tabela 19 Stanowiska archeologiczne zlokalizowane na obszarze rewitalizacji miasta Morawica wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Morawica

Lp.	Miejscowość	nr w miejscowości	nr na arkuszu	arkusz
1	Morawica	5	7	88-62
2	Morawica	6	8	88-62
3	Morawica-Orla Góra	1	5	88-63
4	Morawica	2	6	88-63
5	Morawica	3	7	88-63

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków

Zdjęcie 7 Młyn wody w Morawicy

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/M%C5%82yn_w_Morawicy#/media/Plik:Morawica_-_Old_Mill_01.jpg

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji mają zapewniony dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Na obszarze rewitalizacji znajduje się Kryta pływalnia KORAL oraz liczne place zabaw, tereny rekreacyjne oraz boiska sportowe. W zakresie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej istnieje potrzeba modernizacji placu zabaw przy ul. Łąkowej rozbudowy placu zabaw przy parku dworskim, budowy placu zabaw, skate parku przy zbiorniku wodnym, wykonanie zadaszenia boiska wielofunkcyjnego w Morawicy. Istnieje również potrzeba aranżacji zieleni m.in. przy budynku Centrum Samorządowego w Morawicy.

Tabela 20 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie miasta Morawica

L.p.	Jednostka analityczna (sołectwo/miasto)	Boisko trawiaste	Boisko typu "Orlik"	Siłownia wewnętrzna	Siłownia zewnętrzna	Plac zabaw	Basen	Miejsce rekreacji altana/ miejsce na ognisko	Inne (skate park, itp.)
1	Morawica	-	1	-	3	5	1	1	muszla koncertowa

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

Zdjęcie 8 Plac zabaw przy ul. Łąkowej

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Zdjęcie 9 Kryta pływalnia KORAL

Źródło: <https://www.zgkirmorawica.pl/galeria-koral-morawica/>

Na obszarze rewitalizacji swoje siedziby mają m.in. Samorządowe Centrum Kultury i Biblioteka w Morawicy oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Jana Pawła II w Morawicy. Głównym zadaniem Samorządowego Centrum Kultury i Biblioteki w Morawicy jest organizowanie zróżnicowanych form działalności kulturalno-oświatowej i rekreacyjnej mającej na celu atrakcyjne i pożyteczne zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży, osób dorosłych oraz upowszechnianie wiedzy i kultury głównie poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do materiałów bibliotecznych i informacji. Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje również Uniwersytet Trzeciego Wieku w Morawicy

Tabela 21 Dostęp do infrastruktury kulturalnej na terenie Miasta Morawica

L.p.	Jednostka strukturalna	Biblioteka	Świetlica	Inne
1	Morawica	TAK	Świetlica	Centrum Kultury
				Kino za Rogiem,

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica

Na obszarze rewitalizacji istnieje potrzeba dostosowania obiektów użyteczności publicznej dla osób ze specjalnymi potrzebami.

Na terenie miasta funkcjonuje Zespół Placówek Oświatowych w Morawicy, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego oraz Przedszkole Samorządowe. W roku szkolnym 2024/2025 do szkoły podstawowej uczęszczało 423 uczniów natomiast do przedszkola 168 dzieci. Na terenie miasta funkcjonuje dodatkowo Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego oraz Samorządowy Żłobek w Morawicy.

Zdjęcie 10 Zespół Placówek Oświatowych w Morawicy

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Tabela 22 Liczba dzieci w żłobku na terenie Miasta Morawica w latach 2021-2024

Żłobek	Liczba dzieci w żłobkach			
	2021	2022	2023	2024
Samorządowy Żłobek w Morawicy	50	46	50	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Morawica

Na obszarze rewitalizacji funkcjonują następujące ośrodki lecznicze:

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Morawicy

- Poradnia lekarza POZ (specjalista pediatrii, specjalista medycyny rodzinnej, lek. chorób wewnętrznych, specjalista medycyny ogólnej, specjalista chorób wewnętrznych, specjalista geriatrici),
- Poradnia Pulmonologiczna,
- Poradnia Otolaryngologiczna,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Medycyny Pracy,
- Poradnia Ginekologiczna,
- Poradnia Stomatologiczna,
- Gabinet Pielęgniarki Środowiskowo Rodzinnej,
- Gabinet Zabiegowy.

2. Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy.

Gmina Morawica jest w pełni zwodociągowana. Zakład Gospodarki Komunalnej i Rekreacji w Morawicy Sp. z o. o. w swoim użytkowaniu posiada sieć wodociągową o długości 265,91 km, która dostarcza wodę do 6340 odbiorców. Sieci zasilane są z 3 ujęć wody zlokalizowanych na terenie gminy w miejscowościach: Brzeziny, Dębska Wola i Bilcza oraz 2 przepompowni, które znajdują się w Bilczy oraz Brudzowie.

Ścieki odbierane są od odbiorców i siecią kanalizacyjną o długości 283,9 km i dostarczane do gminnej oczyszczalni ścieków w Brzezinach. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania kanalizacji sanitarnej na terenie gminy znajduje się 56 przepompowni ścieków. Odbiór i oczyszczanie ścieków realizowane jest za pomocą sieci kanalizacyjnej w skład, której wchodzi mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków, przepompownie lokalne przetwarzające ścieki przez przeszkody terenowe oraz grawitacyjna sieć sanitarna. Dodatkowo oczyszczalnia wyposażona jest w kompostownię osadów ściekowych, która posiada mieszarkę osadu z materiałem strukturotwórczym, mobilne sito do kompostu, urządzenie do konfekcjonowania kompostu – linię pakowania kompostu w worki. Na terenie gminy jest dostęp do sieci gazowniczej z której korzysta blisko 40% ludności.

Obszar rewitalizacji jest w 100% zwodociągowany oraz skanalizowany. Część mieszkańców obszaru posiada dostęp do sieci gazowej.

Przez teren miasta przebiegają ważne trasy komunikacyjne – droga krajowa nr 73 Kielce – Tarnów oraz drogi wojewódzkie do Chęcin i Pińczowa. Ze względu na bliskie położenie dróg ekspresowych S7 i S74 Morawca stanowi ważny węzeł komunikacyjny. Przez teren gminy przebiegają także linie kolejowe relacji:

- Warszawa – Busko Zdrój – Połaniec,
- Warszawa – Kraków – Katowice,
- Warszawa – Kielce – Tarnów – Rzeszów.

Drogi znajdujące się na obszarze rewitalizacji w większości są w stanie dobrym. Istnieje kilka odcinków które wymagają modernizacji lub przebudowy w tym budowy chodników. Najpilniejsze inwestycje drogowe na obszarze rewitalizacji to:

- Przebudowa ul. Działkowej i ul. Polnej w Morawicy

Zdjęcie 11 Morawica ul. Działkowa - stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Zdjęcie 12 Morawica ul. Polna – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

- Przebudowa drogi i chodnika przy drodze gminnej ul. Parkowej w Morawicy
- Przebudowa ul. Ściegiennego w Morawicy

Zdjęcie 13 Morawica ul. Parkowa – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Zdjęcie 14 Morawica ul. Ściegiennego – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

- Budowa chodnika przy ul. Szkolnej w Morawicy

Zdjęcie 15 Morawica ul. Szkolna – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

- Przebudowa ul. ks. Korneckiego w Morawicy
- Przebudowa drogi położonej na dz. nr ewid. 327/4 w Morawicy
- Budowa parkingu przy cmentarzu w Morawicy

Zdjęcie 16 Morawica ul. ks. Korneckiego – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

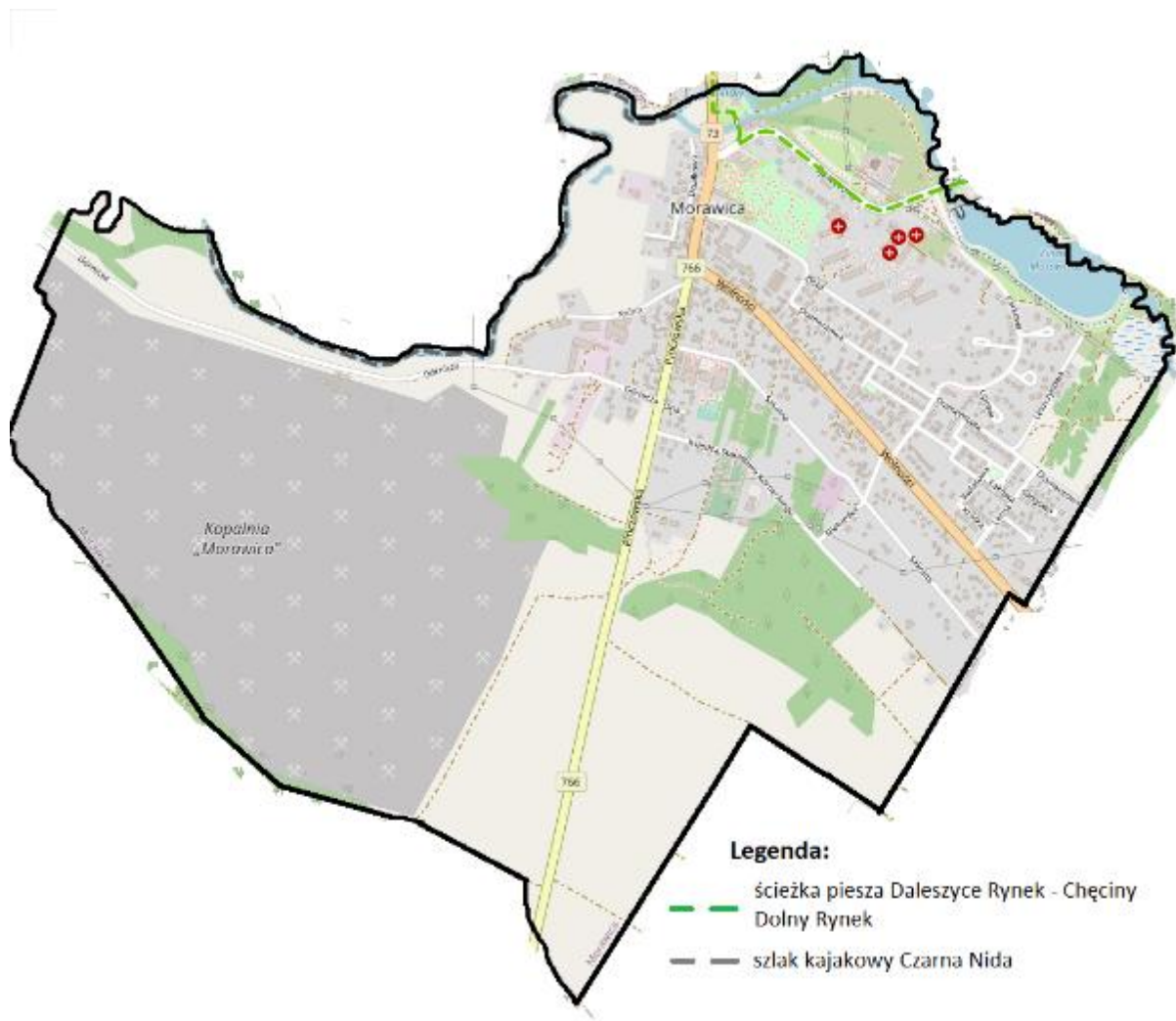
Zdjęcie 17 Miejsce na parking obok cmentarza w Morawicy

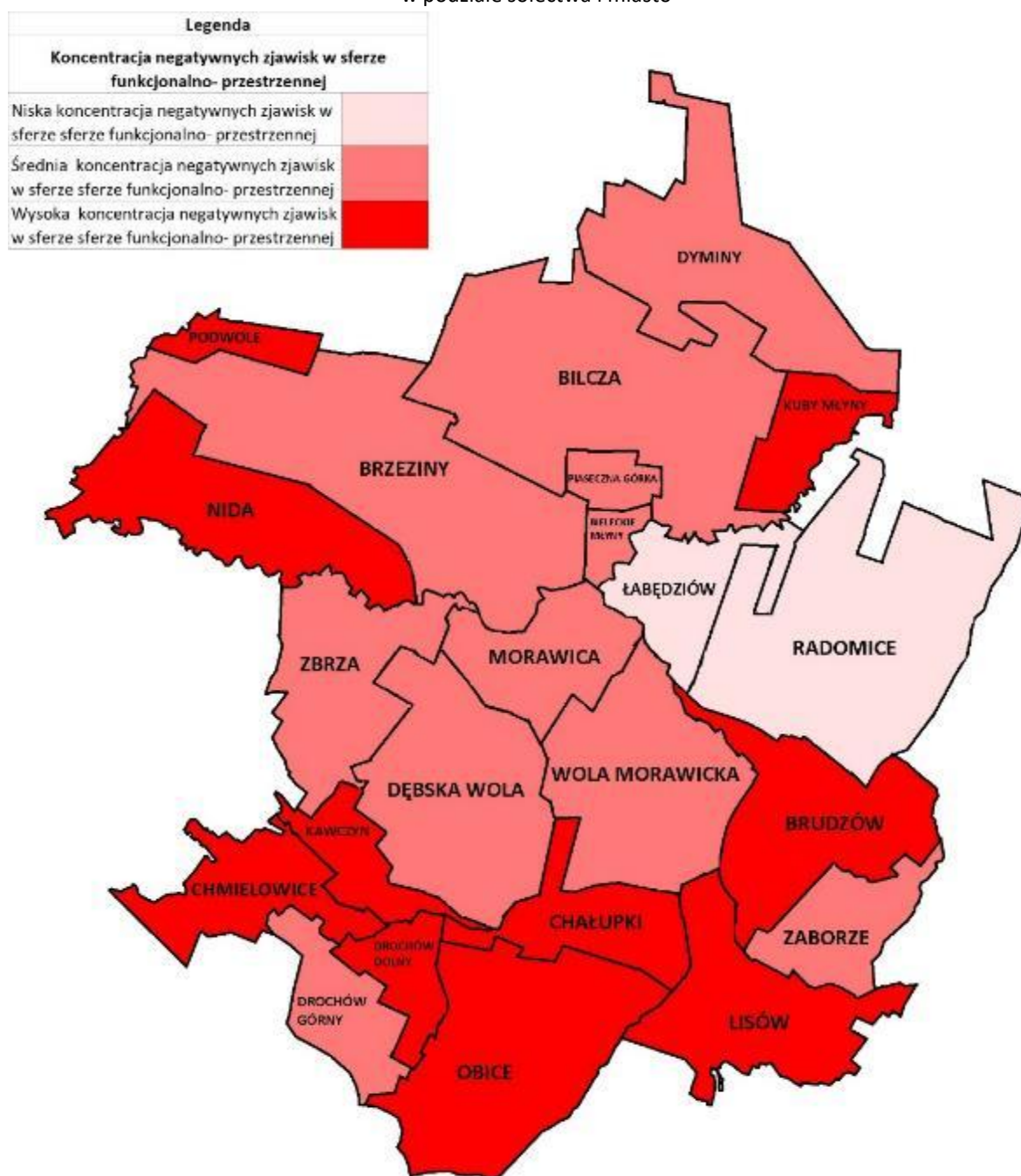
Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Obecnie realizowana jest obwodnica miasta Morawicy o długości około 2,6 km (realizowana w południowej części sołectw Morawica i Wola Morawicka, wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 766). Będzie ona stanowić alternatywne połączenie pomiędzy drogą wojewódzką nr 766 a drogą krajową nr 73. Jej głównym celem będzie przejęcie ruchu pojazdów poruszających się pomiędzy odcinkiem DW 766 a DK73 na południe od miasta Morawica i miejscowości Wola Morawicka. Po zakończeniu budowy obwodnicy Morawicy wzdłuż DK 73, będzie ona również obsługiwać ruch pojazdów na trasie Kielce – Kije, zmniejszając natężenie ruchu w Morawicy i Woli Morawickiej. Obwodnica będzie dwujezdniową drogą jednopasmową, wyposażoną w dodatkowe jezdnie dla pieszych i rowerzystów, a także skrzyżowania z innymi drogami publicznymi. Do końca 2026r. planowana jest także do ukończenia realizowana przez GDDKiA obwodnica Morawicy i Woli Morawickiej w ciągu drogi krajowej nr 73. Po poduszczeniu do ruchu realizowanej drogi nr 83 po nowym śladzie (obwodnicy Morawicy i Woli Morawickiej) istniejący odcinek drogi krajowej nr 73 będzie zastąpiony nową drogą, z mocy prawa zostanie zaliczony do drogi niższej kategorii (wojewódzkiej), co oznacza inne natężenie ruchu oraz inny zarządca drogi. Zakończenie tej inwestycji będzie miało duży wpływ na zmianę charakteru głównych ulic miasta (zmniejszy się ruch, ulice będą miały bardziej lokalny charakter, a centrum miasta stanie się bardziej bezpieczne; nie będzie już uciążliwych korków). Reasumując, zmiana z punktu rewitalizacji, bardzo ważna dla mieszkańców miasta i całej gminy.

Przez obszar rewitalizacji przebiega ścieżka piesza Daleszyce Rynek - Chęciny Dolny Rynek oraz szlak kajakowy Czarna Nida. W zakresie infrastruktury turystycznej istnieje potrzeba budowy nowych ścieżek rowerowych, które łączyłyby się z istniejącymi. Podczas prac nad dokumentem mieszkańcy zwracali uwagę na potrzebę zwiększenia atrakcyjności zalewu w Morawicy w tym celu zaproponowano budowę ścieżek pieszo-rowerowych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika wodnego w Morawicy (zadanie planowane do finansowania w ramach ZIT) oraz budowę trasy rowerowej, budowa infrastruktury kajakowej oraz budowa infrastruktury kamperowej wzdłuż rzek Wisła i Nida - w ramach projektu "Blue Valley - Wiślanym Szlakiem.

Mapa 11 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Morawica w podziale sołectwa i miasto

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica str. 96

Analiza sfery technicznej obszaru rewitalizacji

Analizując sferę techniczną wzięto pod uwagę następujące wskaźniki w podziale na jednostki analityczne: nowe oddane budynki mieszkalne do użytkowania w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Dodatkowo przeanalizowano stan budynków użyteczności publicznej w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska oraz wskaźnik złożonych deklaracji do CEEB przeliczeniu na 100 mieszkańców.

W 2023r. w gminie Morawica oddano do użytku 138 domów i mieszkań. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie wynoszą 5605 nieruchomości w tym 573 na obszarze rewitalizacji.

Tabela 23 Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w latach 2021-2023 na terenie Miasta i Gminy Morawica

L. p.	Jednostka analityczna (sołectwo/miasto)	2021	2022	2023	Razem
1	Miasto Morawica	7	4	6	17
2	Gmina Morawica	179	181	138	498

Źródło: opracowanie własne na podstawie dane Urząd Miasta i Gminy Morawica

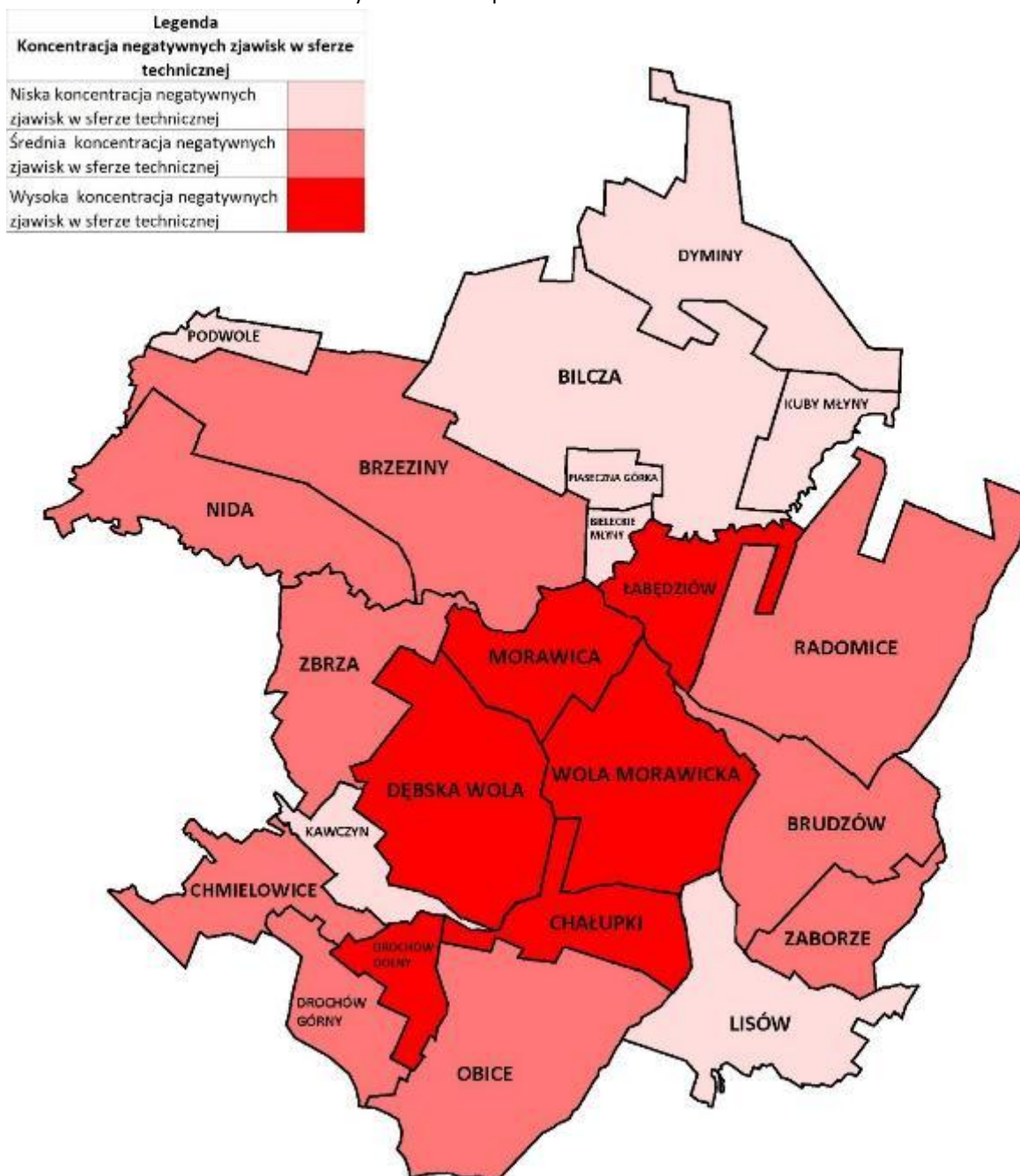
Analizując sferę techniczną wzięto również pod uwagę potrzebę termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Potrzeby w tym zakresie występują w jednostkach: Bieleckie Młyny (świetlica), Bilcza, Brudzów (ŚDS), Brzeziny (OSP + świetlica), Chałupki (OSP + świetlica), Dębska Wola (OSP + świetlica, ośrodek zdrowia), Drochów Dolny (świetlica+ OSP), Lisów (SZKOŁA W TRAKCIE, OSP DO ODBUDOWY), Łabędziów (świetlica), **Morawica (HOTELOWIEC, BYŁY BUDYNEK URZĘDU)**, Nida (szkoła, OSP + świetlica), Obice (szkoła, świetlica + OSP), Radomice (OSP + świetlica), Wola Morawicka (OSP + świetlica), Zbrza (OSP + świetlica).

Zdjęcie 18 Budynek tzw. „Hotelowiec” wymaga termomodernizacji

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Mapa 12 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Morawica w podziale na sołectwa i miasto

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Morawica s. 103

3.6. Podsumowanie diagnozy: problemy, potrzeby i potencjały

Szczegółowa **diagnoza obszaru rewitalizacji** objęła wszechstronną analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych, a także inwentaryzację zasobów dziedzictwa kulturowego. Te prace diagnostyczne umożliwiły **identyfikację kluczowych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych**, a także wskazanie wzajemnych powiązań pomiędzy zjawiskami społecznymi, gospodarczymi i środowiskowymi. Tym samym diagnoza spełnia wymogi ustawy o rewitalizacji.

Główne wyzwania społeczne

Obszar rewitalizacji (miasto Morawica) charakteryzuje się **szczególną koncentracją problemów bezrobocia i uzależnienia od pomocy społecznej**, co negatywnie wpływa na wizerunek miasta i prowadzi do jego stygmatyzacji. Niezbędne są **długofalowe projekty wspierające najuboższe rodziny**, uwzględniające potrzeby wszystkich grup wiekowych.

Istotnym wyzwaniem jest również **wsparcie osób z niepełnosprawnościami**. Problemem jest **niedostateczna oferta dla ich rodzin i opiekunów**, co wymaga poszerzenia programu opieki wytchnieniowej oraz zapewnienia odpowiedniej bazy lokalowej.

Mieszkańcy borykają się z **bezradnością i zagrożeniem wykluczeniem społecznym**, potęgowanymi przez dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze. Skutkuje to m.in. rosnącą liczbą dzieci i młodzieży wymagających specjalnego kształcenia oraz narastającymi problemami wychowawczymi. Konieczna jest **realizacja projektów ukierunkowanych na włączenie społeczne, wsparcie rodzin i kształtowanie umiejętności wychowawczych rodziców**. Wymaga to również **wzmocnienia instytucji odpowiedzialnych za edukację, kulturę i opiekę społeczną** (np. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Samorządowego Centrum kultury w Morawicy) poprzez dofinansowanie ich działalności i rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży i całych rodzin.

Potrzeba integracji i dostępności

Wyzwanie w sferze społecznej stanowi również **wspieranie integracji sąsiedzkiej i inicjatyw lokalnych**. Barierą jest brak ogólnodostępnych miejsc spotkań, co wskazuje na potrzebę **tworzenia dostępnych i wielofunkcyjnych przestrzeni** dla inicjatyw nieformalnych, grup mieszkańców i organizacji pozarządowych.

Ważne jest także **uporządkowanie harmonogramu imprez kulturalnych, sportowych i edukacyjnych** w gminie. W związku ze starzeniem się społeczeństwa, rośnie liczba seniorów. Rozwój oferty dla nich wymaga **inwestycji w infrastrukturę poprawiającą dostępność architektoniczną** obiektów i przestrzeni publicznych, a także działań wspierających **dostępność cyfrową i informacyjno-komunikacyjną**. Konieczne jest też rozszerzenie oferty wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami, uwzględniającej ich rodziny i opiekunów.

Istnieje również **szerokie pole do poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców**. Wymaga to różnorodnych przedsięwzięć infrastrukturalnych i społecznych oraz wdrażania rozwiązań zarządczych,

które poprawią komfort przebywania i poruszania się po obszarze rewitalizacji, a także pozytywnie wpłyną na jego postrzeganie przez resztę gminy.

Wyzwania gospodarcze i środowiskowe

W sferze gospodarczej głównym problemem jest **brak stałych mechanizmów współpracy samorządu z lokalnymi przedsiębiorcami** oraz systemu wspierania osób planujących podjęcie działalności gospodarczej. Konieczna jest **koordynacja działań w tym zakresie** oraz stworzenie oferty wspierania lokalnych przedsiębiorców, w tym miejsc spotkań i nawiązywania relacji biznesowych. Problemem jest także **ograniczona dostępność obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami**.

W odniesieniu do zjawisk środowiskowych, problemem są **przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń** na terenie całego obszaru. Pomimo programów dotacyjnych, tempo wymiany źródeł ciepła jest niewystarczające. Istnieje potrzeba **zwiększenia skali działań w walce z niską emisją** oraz skutecznego zachęcania mieszkańców do inwestowania w wymianę źródeł ciepła. Warto podkreślić, że **obszary cenne przyrodniczo są atutem Morawicy**, co wskazują sami mieszkańcy.

Estetyka przestrzeni publicznych i świadomość ekologiczna

Na obszarze rewitalizacji istnieje także potrzeba **poprawy estetyki przestrzeni publicznych, z poszanowaniem ich naturalnych walorów**. Taki kierunek interwencji pozwoli na realizację kompleksowych przedsięwzięć (infrastrukturalnych, społecznych, edukacyjnych), które będą sprzyjać klimatowi i **podnosić świadomość ekologiczną mieszkańców**.

Zdjęcie 19 Obszar przed Centrum Samorządowym w Morawicy

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Zdjęcie 20 Plac zabaw – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Morawica

Kluczowe wyzwania przestrzenno-funkcjonalne obszaru rewitalizacji

Główne problemy obszaru rewitalizacji w sferze **przestrzenno-funkcjonalnej** obejmują:

- **bariery komunikacyjne:** nieodpowiedni stan infrastruktury drogowej utrudnia integrację różnych części obszaru rewitalizacji;
- **niski dostęp do rekreacji:** mieszkańcy mają niewystarczający dostęp do atrakcyjnych terenów rekreacyjnych i zielonych;
- **bariery architektoniczne:** obiekty użyteczności publicznej i lokale usługowe są trudno dostępne dla osób z ograniczeniami ruchowymi;
- **niezadawalająca ilość infrastruktury pieszej i rowerowej:** niezadawalający stan chodników i ścieżek rowerowych.

Zdjęcie 21 Parking przy cmentarzu w Morawicy – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Zdjęcie 10 Miejsce planowanej budowy Ośrodka Ziemi Morawickiej

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Nowe potrzeby w rewitalizacji: zrównoważony rozwój i integracja

Istnieje również potrzeba:

- **wdrażania rozwiązań wspierających zrównoważoną mobilność** oraz realizacji inwestycji w **błękitno-zieloną infrastrukturę** i rozwiązania oparte na naturze (**nature-based solutions**),
- **wykorzystania zmodernizowanej i nowej infrastruktury** do wspierania **integracji społecznej**, przeciwdziałania **wykluczeniu** oraz budowania atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Problemy techniczne obszaru rewitalizacji: infrastruktura i bezpieczeństwo

W obszarze rewitalizacji zauważalny jest **niezadawalający stan techniczny obiektów użyteczności publicznej**, takich jak budynki oświatowe. Dodatkowo, **część dróg oraz infrastruktury pieszorowerowej wymaga pilnych inwestycji**.

Zdjęcie 22 Morawica ul. ks. Korneckiego – stan obecny

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Konieczne jest przeprowadzenie działań, które **poprawią bezpieczeństwo i komfort wszystkich uczestników ruchu drogowego**, ze szczególnym uwzględnieniem **potrzeb pieszych i rowerzystów**.

Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji dysponuje szeregiem istotnych **potencjałów rozwojowych**, które mogą być efektywnie wykorzystane w procesie rewitalizacji:

- **Zaangażowanie społeczne:** Mieszkańcy obszaru rewitalizacji wykazują silne poczucie przynależności do swojej społeczności, aktywnie uczestniczą w działaniach społecznych (często nieformalnych) i deklarują gotowość do włączenia się w realizację Gminnego Programu Rewitalizacji. To cenny kapitał ludzki do budowania wspólnych inicjatyw.
- **Potencjał turystyczny miasta:** Gmina Morawica posiada bogate walory środowiskowe i kulturowe, stwarzające doskonałe warunki do rozwoju turystyki, w szczególności agroturystyki. Jest to optymalna forma zagospodarowania turystycznego na obszarach chronionych, pozwalająca na czerpanie korzyści z lokalnych zasobów. DO największych autów obszaru rewitalizacji należą:
 - **Szlak kajakowy AKTIW na rzece Nidzie** zaczyna się w Mieście i Gminie Morawica. To tutaj, przy muszli koncertowej znajduje się przystań. Kto będzie chciał przepłynąć pełny szlak, powinien zacząć swoją przygodę właśnie w gminie Morawica.
 - **Zbiornik wody „MORAWICA”** posiada moło widowiskowe o długości 24 m i szerokości 5,5 m, przepławkę dla ryb o długości 64 m i parking o powierzchni 0,43 ha. W okresie letnim zbiornik wodny „MORAWICA” jest bardzo dobrym miejscem do spędzania czasu na świeżym powietrzu. Można bezpiecznie zażywać kąpieli i uprawiać sporty wodne. Leśne otoczenie zbiornika jest wymarzonym terenem do spacerowania i relaksu.

Zdjęcie 23 Zbiornik wodny w Morawicy

Źródło: https://www.morawica.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&sub=125&menu=128&strona=1

- Kryta pływalnia KORAL, która posiada basen sportowy o wymiarach 25,0 m długości na 12,50 m szerokości, głębokość od 1,30 m do 1,80 m. Basen rekreacyjny o wymiarach 12,5 m długości na 4,00 m szerokości i głębokości od 0,7 m do 1,10 m. Basen posiada trzy bicz wodne na różne partie ciała i dwa ciśnieniowe masażery na kark. Dla maluchów udostępniony jest brodzik o głębokości 0,30 m.
- Kalwaria Świętokrzyska - Idea budowy na wzgórzu kaplicznym w Morawicy Kalwarii Świętokrzyskiej jako miejsca kultu Chrystusowego obrazującego mękę, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa Pana powstała dzięki proboszczowi parafii, księdzu kanonikowi Stanisławowi Korneckiemu.

Zdjęcie 24 Kalwaria Świętokrzyska

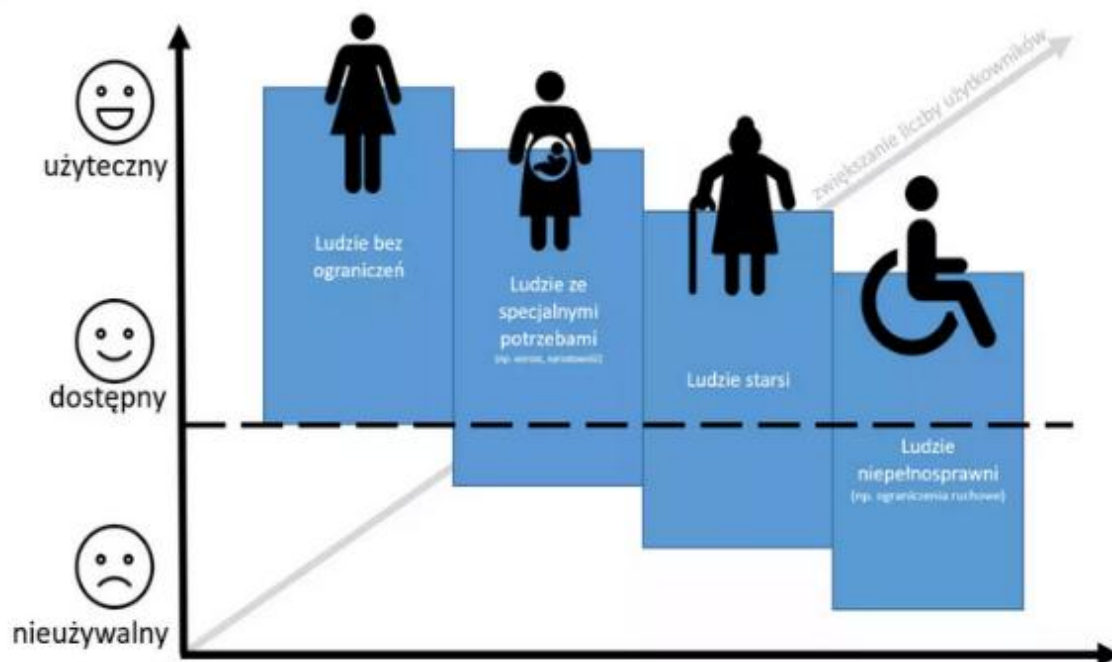

Źródło: https://www.morawica.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&sub=125&menu=130&strona=1

- **Zasoby zieleni i nowe przestrzenie publiczne:** Mieszkańcy obszaru rewitalizacji są silnie związani z terenami zielonymi i świadomi znaczenia ochrony przyrody i klimatu. Ta świadomość tworzy potencjał do ich aktywnego zaangażowania w projektowanie i zagospodarowywanie nowych miejsc aktywności sąsiedzkiej oraz otwartych przestrzeni publicznych, wzbogacając tym samym środowisko miejskie.
- **Aktywność lokalnych przedsiębiorców:** Przedstawiciele biznesu w Morawicy od lat wspierają lokalną społeczność, na przykład poprzez pomoc w organizacji wydarzeń kulturalnych. Ta obywatelska wrażliwość i dostrzeganie korzyści z zaangażowania w inicjatywy ważne dla mieszkańców stanowią solidną podstawę do dalszej współpracy w ramach rewitalizacji.
- **Zasoby instytucjonalne i kompleksowe podejście do usług publicznych:** Instytucje w Gminie Morawica, odpowiedzialne za opiekę społeczną, kulturę, sport, edukację, rozwój oferty dla seniorów, ochronę środowiska i klimatu, a także transport i inwestycje, posiadają doświadczenie w realizacji projektów podnoszących jakość usług publicznych. To umożliwia

prowadzenie zintegrowanych przedsięwzięć, które skutecznie rozwiązują złożone problemy społeczne.

- **Potrzeba projektowania uniwersalnego:** Należy priorytetowo traktować projektowanie uniwersalne, aby zapewnić dostępność i komfort dla wszystkich użytkowników, w tym:
 - osób poruszających się na wózkach, o kulach i z ograniczoną mobilnością,
 - osób niewidomych i słabowidzących,
 - osób głuchych i słabosłyszących, a także głuchoniewidomych,
 - osób z niepełnosprawnościami psychicznymi, intelektualnymi oraz zaburzeniami funkcji poznawczych,
 - seniorów,
 - kobiet w ciąży,
 - osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
 - osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (również z rozumieniem języka pisanego lub mówionego),
 - osób o nietypowym wzroście (w tym dzieci),
 - osób wykluczonych cyfrowo,
 - osób z ciężkim lub nieporęcznym bagażem/towarem,
 - innych grup z tymczasowym wykluczeniem lub ograniczoną sprawnością manualną.

Wzajemne powiązania problemów, potrzeb i potencjałów w obszarze rewitalizacji

Jak wynika z diagnozy, na obszarze rewitalizacji problemy, potrzeby i potencjały ściśle się ze sobą przenikają. Wynika to z faktu, że deficyty i szanse rozwojowe dotyczą zarówno **mieszkańców, rodzin, przedsiębiorców, jak i instytucji** funkcjonujących w tej samej przestrzeni.

Wszyscy mieszkańcy, niezależnie od wieku czy sprawności – **rodzice z dziećmi, młodzież, seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami** – korzystają z tej samej infrastruktury i przestrzeni publicznych, takich jak budynki użyteczności publicznej, budynki mieszkalne, parki, skwery, drogi, ścieżki czy chodniki. Często są to również osoby korzystające z usług lokalnych przedsiębiorców.

Co więcej, sposób projektowania infrastruktury i przestrzeni ma bezpośredni wpływ na **środowisko**, na przykład poprzez wybór źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych czy zastosowanie rozwiązań opartych na przyrodzie. Ta **wzajemna zależność** podkreśla potrzebę zintegrowanego podejścia do procesu rewitalizacji.

Rewitalizacja przestrzeni kluczem do integracji społecznej

Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacji stwarza realną szansę na rozwiązywanie problemów społecznych. Działania takie jak **rozbudowa Centrum Administracyjnego w Morawicy o Ośrodek Ziemi Morawickiej w parku podworskim w Morawicy** czy przedsięwzięcia planowane przez **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** mogą znacząco przyczynić się do **wspierania integracji sąsiedzkiej i budowania kapitału społecznego**.

4. Wizja obszaru po rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji jest kluczowym elementem w procesie odnowy i rozwoju obszaru zdegradowanego. Służy jako **kompas** i **motor napędowy** dla wszystkich działań podejmowanych na danym obszarze.

Morawica w 2030 roku stanowi przykład miejscowości, w której postęp gospodarczy i społeczny idzie w parze z ochroną przyrody. Aktywna i zintegrowana społeczność ma dostęp do szerokich możliwości rozwoju edukacji, kultury i rekreacji, a gmina staje się znanym ośrodkiem turystycznym, zachwycając gości pięknem otoczenia i serdecznością mieszkańców.

Rewitalizacja wyznaczonego obszaru zostanie przeprowadzona w oparciu o **kompleksową, szczegółowo zaplanowaną i skoordynowaną interwencję**. Osiągnięcie zamierzonych efektów rewitalizacyjnych nastąpi poprzez implementację zaplanowanych przedsięwzięć, zgodnych z określonymi celami. Warto zaznaczyć, iż prezentowana wizja ma charakter **optymalny** i została skonstruowana w oparciu o racjonalne przesłanki, co zwiększa szansę na osiągnięcie zakładanych rezultatów.

5. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Wizja rewitalizacji zostanie osiągnięta poprzez wdrożenie zaproponowanych **celów strategicznych**. Te cele są następnie rozwinięte w **kierunki działań**, a ostatecznie w konkretne **przedsięwzięcia rewitalizacyjne**, których realizacja urzeczywistni przyjętą wizję. Poniżej przedstawiono logiczny schemat tych elementów planowania strategicznego.

Celem rewitalizacji jest **wszechstronna poprawa jakości życia** mieszkańców Morawicy, realizowana poprzez zintegrowane wykorzystanie **kapitału kulturowego oraz zasobów naturalnych**, co stworzy korzystne warunki dla **zrównoważonego rozwoju gospodarczego**.

Nowa Wizja Rewitalizacji: cele i kierunki działań

Poniżej przedstawiamy odświeżoną strukturę celów strategicznych i przyporządkowanych im kierunków działań, które mają na celu kompleksową rewitalizację obszaru.

Cele strategiczne:

1. **Aktywizacja społeczna i rozwój mieszkańców:** podniesienie poziomu życia oraz zaangażowania społecznego poprzez pełne wykorzystanie kulturowego i środowiskowego potencjału społeczności.
2. **Impuls dla lokalnej gospodarki:** stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości i pobudzenia gospodarczego na obszarze rewitalizacji.
3. **Infrastruktura przyjazna mieszkańcom i środowisku:** dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb wszystkich grup społecznych, w tym osób wykluczonych i wymagających szczególnego wsparcia, wraz z poprawą jakości środowiska naturalnego

4. **Efektywne zarządzanie procesem rewitalizacji:** zbudowanie kompetentnych i współpracujących kadr odpowiedzialnych za realizację i rozwój obszaru rewitalizacji.

Kierunki działań:

Obszar strategiczny nr 1. Aktywizacja społeczna i rozwój mieszkańców

- **1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu:** Redukcja barier społecznych i ekonomicznych.
- **1.2 Wzmacnianie rodzin:** Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin.
- **1.3 Aktywni Seniorzy:** Kontynuacja i rozwój programów dla osób starszych.
- **1.4 Inwestycja w młode pokolenie:** Rozwój potencjału dzieci i młodzieży.
- **1.5 Integracja społeczności:** Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.

Obszar strategiczny nr 2. Impuls dla lokalnej gospodarki

- **2.1 Rozwój turystyki lokalnej:** Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru.
- **2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług:** Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych.
- **2.3 Wspieranie lokalnego biznesu:** Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

Obszar strategiczny nr 3. Infrastruktura przyjazna mieszkańcom i środowisku

- **3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie:** Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych.
- **3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności:** Promowanie ekologicznych i dostępnych form transportu.
- **3.3 Efektywność energetyczna:** Termo- i energomodernizacja budynków i infrastruktury.
- **3.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego:** Zachowanie i promocja zabytków.
- **3.5 Powszechna dostępność:** Poprawa dostępności obiektów, miejsc i usług, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Obszar strategiczny nr 4. Efektywne zarządzanie procesem rewitalizacji

- **4.1 Aktywny i kompetentny Zespół Rewitalizacyjny:** Zapewnienie dynamicznego i zaangażowanego zespołu. Ciągłe doskonalenie wiedzy i umiejętności.
- **4.2 Komitet Rewitalizacyjny = współpraca dla wspólnego dobra:** Budowanie partnerskich relacji i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zakres i charakter przedsięwzięć

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji, gminny program rewitalizacji obejmuje listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Obejmują one działania o charakterze:

- społecznym,
- gospodarczym,
- środowiskowym,
- przestrzenno-funkcjonalnym,
- technicznym.

Lista ta zawiera kluczowe informacje niezbędne do realizacji celów programu, przy jednoczesnym uwzględnieniu zróżnicowanego poziomu gotowości realizacyjnej poszczególnych przedsięwzięć na etapie tworzenia programu. Szczegóły dotyczące realizacji projektów będą doprecyzowywane w trakcie wdrażania GPR, a wyznacznikiem końcowej formy przedsięwzięć pozostaną cele i kierunki działań określone w GPR.

Priorytety i role infrastruktury

Przy identyfikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych priorytetowo potraktowano projekty o charakterze społecznym. W wykazie znalazły się również przedsięwzięcia infrastrukturalne, jednak należy podkreślić, że modernizacja oraz tworzenie nowej infrastruktury są narzędziem do rozwiązywania problemów i przeciwdziałania deficytom występującym na obszarze rewitalizacji.

Analiza i przygotowanie

Aby zapewnić wysoką jakość i efektywność realizowanych przedsięwzięć, przyjęto zasadę, że każdorazowe przystąpienie do realizacji projektu poprzedzi szczegółowa analiza. Jej celem jest:

- pogłębienie wstępnych założeń,
- ocena praktyk i rozwiązań wdrażanych w podobnych przedsięwzięciach,
- wybór najkorzystniejszego sposobu wdrażania działań z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań.

Dotyczy to zarówno projektów społecznych, jak i inwestycyjnych. W związku z realizacją wybranych projektów mogą być powoływane zespoły robocze odpowiedzialne za weryfikację założeń, monitorowanie oraz ewaluację przedsięwzięć.

Lokalizacja przedsięwzięć

Podstawowe przedsięwzięcia realizujące cele GPR zostały zaplanowane w granicach obszaru rewitalizacji. Na etapie prac nad programem stwierdzono potrzeby korzystania z zasobów poza tym obszarem. Dwie inwestycje nieznacznie wykraczają poza obszar rewitalizacji są to zadania dotyczące Termomodernizacja budynku przy ul. Kieleckiej 38 w Morawicy ("stary urząd") oraz budowa skate parku nad zbiornikiem wodnym (lokalizacja inwestycji będzie częściowo położona na terenie sołectwa Łabędziów).

Tabela 24 Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Szacunkowa wartość
1.	Nowe szanse na rynku pracy dla każdego	1 000 000 zł
2.	Aktywni i zaangażowani – Seniorzy z pasją	500 000 zł
3.	Wsparcie rodzin – siła w jedno	800 000 zł
4.	Edukacja dla wszystkich – szansa na lepszą przyszłość	1 000 000 zł
5.	Morawica od Nowa – Przestrzeń pełna życia i możliwości	20 000 000 zł
6.	Energia dla przyszłości – termomodernizacja i odnawialne źródła energii na obszarze rewitalizacji	6 000 000 zł
7.	Ruch i bezpieczeństwo - modernizacja infrastruktury drogowej z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej oraz montaż monitoringu	5 500 000 zł
8.	Wspieranie przedsiębiorczości jako element rewitalizacji społeczno-ekonomicznej	10 000 000 zł
9.	Dialog dla Rewitalizacji – Partnerstwo w Gminie Morawica na rzecz efektywnej realizacji celów GPR	35 000 zł
	Razem	44 835 000 zł

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Nowe szanse na rynku pracy dla każdego
2 Zakres projektu	W ramach realizowanego zadania świadczone będą usługi rynku pracy, określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obejmujące w szczególności: • pośrednictwo pracy, mające na celu uzyskanie zatrudnienia odpowiedniego do kwalifikacji i kompetencji wspieranej osoby, a także poradnictwo zawodowe dotyczące wyboru odpowiedniego zawodu oraz wsparcie w planowaniu rozwoju kariery zawodowej; • organizację wysokiej jakości szkoleń, które umożliwią zdobycie, zmianę lub podniesienie kompetencji i kwalifikacji niezbędnych do wykonywania określonego zawodu lub zadań na danym stanowisku; • zdobywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności poprzez realizację staży, spełniających standardy określone w Europejskiej Ramie Jakości Praktyk i Staży; • wsparcie zatrudnienia osób młodych u przedsiębiorców lub innych pracodawców, w formie zachęt takich jak pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia, bonusy zatrudnieniowe lub bonusy na zasiedlenie, przy czym dobór odpowiedniej formy wsparcia opiera się na indywidualnej ocenie adekwatności; • pomoc osobom młodym w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej, poprzez udzielenie bezzwrotnej dotacji na rozpoczęcie działalności oraz organizację szkoleń, które dostarczą niezbędnej wiedzy i umiejętności do efektywnego prowadzenia przedsiębiorstwa

3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, - zwiększenie wiedzy i umiejętności mieszkańców podobszarów rewitalizacji, - wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu firmy, - zwiększenie poziomu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Wskaźniki produktu: - Liczba osób objętych wsparciem [osoby], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoby], - Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie [osoby]. Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby], - Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu [osoby].
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji miasto Morawica
6 Podmioty realizujące projekt	Gmina Morawica Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Morawicy Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach Powiat Kielecki
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	1 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + priorytet 10 Aktywni na rynku pracy Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Aktywni i zaangażowani – Seniorzy z pasją
2 Zakres projektu	Projekt obejmuje kompleksowe podejście do wsparcia osób starszych i tych ze szczególnymi potrzebami w tym m.in. wsparcie Klubu Seniora "Aktywni" . Zakładamy modernizację i wyposażenie obiektu Klubu, aby stał się w pełni dostępny. Usuwamy bariery architektoniczne i dostosowujemy otoczenie, by każdy mógł swobodnie korzystać z jego oferty. Dodatkowo, zapewniamy wysokiej jakości kadrę oraz

	zróżnicowane formy wsparcia, które odpowiadają na indywidualne potrzeby beneficjentów. Projekt obejmuje: • asystentura i opieka domowa: planujemy wsparcie asystenckie, opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej; • mieszkania treningowe i wspomagane: udostępniamy bezpieczne przestrzenie, które wspierają samodzielność i adaptację do życia w społeczności; • opieka wytchnieniowa: zapewniamy opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, odciążając ich nieformalnych opiekunów – członków rodzin; • wsparcie dla opiekunów: oferujemy wsparcie psychologiczne oraz szkolenia dla opiekunów faktycznych (nieformalnych), w tym członków rodzin, pomagając im w codziennej opiece. • usługi towarzyszące: w ramach projektu dostępne są również usługi takie jak teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków oraz drobne usługi domowe (remontowe, porządkowe, higieniczne); działania te mają na celu zapobieganie umieszczaniu osób w placówkach całodobowych; • rozwój usług w społeczności lokalnej: wspieramy proces deinstytucjonalizacji placówek całodobowych, promując i rozszerzając ofertę usług świadczonych bezpośrednio w społeczności lokalnej; • miejsca opieki medycznej: aktywnie wspieramy tworzenie nowych i rozwój istniejących form zdeinstytucjonalizowanej opieki medycznej, w tym hospicjów domowych. • długoterminowa opieka domowa: zapewniamy długoterminową medyczną opiekę domową, w tym pielęgniarstwa, dla osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - poprawienie dostępności oferty Gminy Morawica w zakresie usług i opieki nad seniorami, - uzupełnienie oferty Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej o usługi opiekuńcze, - zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki w Domach Pomocy Społecznej, Wskaźniki produktu: - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.), - Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie (osoby),

	- Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (osoby), - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby) Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług (szt.), - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.) - Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.)
4 Realizowane kierunki działań	1.3 Aktywni Seniorzy: Kontynuacja i rozwój programów dla osób starszych. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami. 2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług: Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji miasto Morawica
6 Podmiot realizujący	Gmina Morawica Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Morawicy Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	500 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.04 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób starszych i wymagających opieki, jak również ich rodzin.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wsparcie rodzin – siła w jedności
2 Zakres projektu	W ramach zadania realizowane będzie kompleksowe wsparcie na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodzin, obejmujące m.in: • działania asystenta rodziny, • poradnictwo dla rodzin, • działalność świetlic środowiskowych, • powoływanie rodzin wspierających,

	• przeciwdziałanie przemocy, w tym wsparcie rodziny w ramach interwencji kryzysowej, • wsparcie preadopcyjne, • wsparcie postadopcyjne. Wspieranie tworzenia nowych miejsc opieki i wychowania w nowo tworzonych placówkach wsparcia dziennego lub wsparcie działalności istniejących placówek (typu świetlice środowiskowe). Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (m.in.: działania podnoszące kwalifikacje i kompetencje w zakresie zapobiegania wszelkiego rodzaju dyskryminacji). Działania na rzecz dzieci oraz rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, obejmujące w szczególności: • grupy samopomocowe; • asystenturę rodziny; • konsultacje ze specjalistami w zakresie zdiagnozowanych problemów i deficytów w rodzinie; • terapię w rodzinie. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w środowisku lokalnym.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - wspieranie integracji społecznej osób/rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, - utworzenie placówki wsparcia dziennego. Wskaźniki produktu: - Całkowita liczba osób objętych wsparciem [osoba], - Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej [osoba], - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoba]. Wskaźnik rezultatu: - Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.).
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin.

	1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji miasto Morawica
6 Podmioty realizujące	Gmina Morawica Samorządowe Centrum Kultury w Morawicy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Morawicy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach Powiat Kielecki
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	800 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.05 Wsparcie rodzin oraz pieczy zastępczej Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla rodzin wykluczonych społecznie i zagrożonych takim wykluczeniem, w tym dzieci.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Edukacja dla wszystkich – szansa na lepszą przyszłość
2 Zakres projektu	W ramach projektu planowane są działania polegające na: 1. Wsparcie edukacji przedszkolnej: • tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego w istniejących ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP), • dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, • rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia rozwijające jakość edukacji m.in. poprzez: ✓ zajęcia dodatkowe dydaktyczno-wychowawcze w zakresie umiejętności podstawowych i przekrojowych, ✓ zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów, ✓ zajęcia specjalistyczne, ✓ wsparcie w zakresie edukacji włączającej, • doskonalenie kompetencji kadry, • wsparcie rodziców/opiekunów dzieci poprzez działania na rzecz wzmacniania współpracy kadry z rodzicami/opiekunami prawnymi. 2. Wsparcie uczniów szkół podstawowych m. in. poprzez zajęcia dodatkowe ukierunkowane na rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych, działania dwujęzyczne, edukację ekologiczną, zajęcia w ramach działań antydyskryminacyjnych, zajęcia

	psychologiczno-pedagogiczne, doradztwo zawodowe, wsparcie w zakresie edukacji włączającej, itp. 3. Zajęcia dodatkowe podnoszące szanse absolwenta liceum na rynku pracy dzięki znajomości języka niemieckiego technicznego, arkusza kalkulacyjnego oraz wiedzy o elektryczności 4. Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej /doradców zawodowych m.in: w zakresie pracy z uczniami o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych oraz w zakresie zapobiegania przemocy.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - nabycie i wzmocnienie kompetencji kluczowych dzieci z obszaru rewitalizacji, - zwiększenie kompetencji kadry nauczycielskiej, - zwiększenie poziomu integracji i aktywizacja, - zwiększenie dostępu do nowoczesnych technik i form nauczania oraz nowoczesnych pomocy naukowych. Wskaźniki produktu: - Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem (osoby), - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (osoby), - Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (podmioty), - Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby). Wskaźnik rezultatu: - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby), - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby).
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.4 Inwestycja w młode pokolenie: Rozwój potencjału dzieci i młodzieży.
5 Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – miasto Morawica
6 Podmioty realizujące	Gmina Morawica Placówki edukacyjne z obszaru rewitalizacji
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	1 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 8 Edukacja na wszystkich etapach życia, Działanie

	FESW.08.01 Wsparcie edukacji przedszkolnej, Działanie FESW.08.02 Podnoszenie jakości kształcenia podstawowego Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Warunkiem realizacji inicjatyw w ramach projektu będzie zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. dostosowanie oferty do szczególnych potrzeb edukacyjnych.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Morawica od Nowa – przestrzeń pełna życia i możliwości
2 Zakres projektu	Zadanie polega na realizacji zadań mających na celu zmniejszenie występowania negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, funkcjonalno – przestrzennych oraz technicznych. Zakres projektu obejmuje następujące zadania: 5.1 Budowa zadaszanej sceny letniej na terenie parku podworskiego w Morawicy 5.2 Elementy wizualizacji dawnego dworku na terenie parku podworskiego w Morawicy 5.3 Rozbudowa budynku Centrum Samorządowego o wielofunkcyjną salę audytorijną wraz z zapleczem scenicznym oraz pomieszczeniami na potrzeby Centrum Tradycji Ziemi Morawickiej 5.4 Budowa ścieżki edukacyjnej wokół zbiornik wodnego w Morawicy 5.5 Budowa ścieżek pieszo-rowerowych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika wodnego w Morawicy (zadanie planowane do finansowania w ramach ZIT) 5.6 Odbudowa zabytkowej Kaplicy Oraczewskich w Morawicy - etap II 5.7 Budowa tężni solankowej w Morawicy 5.8 Modernizacja placu zabaw przy ul. Łąkowej w Morawicy 5.9 Budowa placu zabaw oraz skate parku przy zbiorniku wodnym w Morawicy 5.10 Rozbudowa placu zabaw przy parku dworskim w Morawicy 5.11 Wykonanie zadaszenia boiska wielofunkcyjnego w Morawicy 5.12 Przebudowa infrastruktury energetycznej przed budynkiem Centrum Samorządowego w Morawicy 5.13 Aranżacja zieleni przy budynku Centrum Samorządowego w Morawicy 5.14 Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej w Morawicy (m.in. modernizacja sieci przy ul. Wolności, rozbudowa przy ul. Korneckiego, ul. Żółtej, ul. Czerwonej). 5.15 Budowa infrastruktury kamperowej przy zbiorniku wodnym w Morawicy 5.16 Budowa infrastruktury kajakowej przy rzece Czarna Nida w Morawicy

	5.17 Adaptacja budynku gospodarczego w Morawicy na cele pomieszczeń biurowych Zakładu Gospodarki Komunalnej i Rekreacji w Morawicy Sp. z o.o Projekt obejmuje także zadanie planowane do realizacji w ramach projektu "Blue Valley - Wiślanym Szlakiem pn. Budowa trasy rowerowej.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: • poprawa estetyki i ładu przestrzennego, • zwiększenie dostępu do infrastruktury społecznej i kulturalnej, • poprawa poziomu bezpieczeństwa, • rozwój oferty turystycznej, • zachowanie zabytków na obszarze rewitalizacji. Wskaźniki produktu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami. 2.1 Rozwój turystyki lokalnej: Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru. 2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług: Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych. 2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. 3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych. 3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności: Promowanie ekologicznych i dostępnych form transportu. 3.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego: Zachowanie i promocja zabytków. 3.5 Powszechna dostępność: Poprawa dostępności obiektów, miejsc i usług, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji miasto Morawica, fragment sołectwa Łąbędziów
6 Podmiot realizujący	Gmina Morawica
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	20 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie (poza infrastrukturą rekreacyjną i sportową niekwalifikowalną w ramach przedmiotowego zadania)

	Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2026-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Planowane do budowy obiekty (przestrzenie) będą dostosowane do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Energia dla przyszłości – termomodernizacja i odnawialne źródła energii na obszarze rewitalizacji
2 Zakres projektu	Przedsięwzięcie zakłada kontynuowanie podejmowanych działań i programów ukierunkowanych na zmniejszenie emisyjności i zapotrzebowania na energię w budynkach i obiektach publicznych i prywatnych. Wdrożenie działań uwzględniających indywidualne potrzeby właścicieli nieruchomości na obszarze rewitalizacji. Projekt zakłada: 6.1 Termomodernizacja budynku przy ul. Spacerowej w Morawicy (tzw. "hotelowiec"). 6.2 Termomodernizacja budynku przy ul. Kieleckiej 38 w Morawicy ("stary urząd"). 6.3 Wspieranie wzrostu efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, przedsiębiorstw i budynków prywatnych oraz wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. 6.4 Montaż magazynów energii w budynkach mieszkalnych. W związku z planowanymi pracami termomodernizacyjnymi przed przystąpieniem do ich realizacji zadania gmina/inwestor dokona rozpoznania, czy w budynku występują chronione gatunki zwierząt, (ptaki/nietoperze). W przypadku stwierdzenia obecności takich gatunków prace będą prowadzone poza ich okresem lęgowo-rozrodczym. Jeżeli chronione gatunki będą występowały w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142). Po zakończeniu prac w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki lub nietoperze, zostanie umożliwione im dalsze bytowanie lub zapewnione siedliska zastępcze. Realizując tę inwestycję Gmina będzie uwzględniać art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody – wymóg ochrony ptaków i nietoperzy zasiedlających budynki.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - redukcja emisji szkodliwych substancji dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi, - zmniejszenie kosztów zużycia energii, - zwiększenie wykorzystania OZE.

	Wskaźniki produktu dla działania 2.1 FEŚ: - Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej (m2), - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.), - Liczba zmodernizowanych indywidualnych źródeł ciepła (szt.), - Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) (szt.), - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE (szt.), - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł OZE (MW), - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE (MW), Wskaźniki produktu dla działania 6.2 FEŚ: - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha], - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) Wskaźniki rezultatu dla działania 2.1 FEŚ: - Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) [MWh/rok], - Szacowana emisja gazów cieplarnianych (tona ekwiwalentu CO2 /rok), - Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok), - Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (MWh/rok), - Liczba dodatkowych użytkowników podłączonych do sieci ciepłowniczej (użytkownicy). Wskaźnik rezultatu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.3 Efektywność energetyczna: Termo- i energomodernizacja budynków i infrastruktury
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji miasta Morawica, działka 1033 ul. Kielecka.
6 Podmioty realizujące	Gmina Morawica Przedsiębiorcy z terenu rewitalizacji Właściciele budynków jednorodzinnych
7 Szacunkowa wartość	6 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 2.1 Efektywność energetyczna, 2.3 Zielona energia lub działanie 6.2 Rewitalizacja miast

	Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Ruch i Bezpieczeństwo - modernizacja infrastruktury drogowej z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej oraz montaż monitoringu
2 Zakres projektu	Systematyczne poprawianie stanu nawierzchni dróg publicznych, z naciskiem na uspokajanie ruchu i poprawę bezpieczeństwa użytkowników. Projekt zakłada modernizację/rozbudowę infrastruktury około drogowej tj. oświetlenie, chodniki. Budowa ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizacji wraz z rozlokowaniem punktów serwisowych do samodzielnej naprawy rowerów oraz montowaniem stojaków na rowery przy najważniejszych węzłach komunikacyjnych, budynkach użyteczności publicznej i lokalach usługowych; ciągłe poprawianie i uzupełnianie sieci chodników; wprowadzanie elementów zieleni oraz małej infrastruktury itd. Planowane zadania m.in.: 7.1 Przebudowa ul. Działkowej i ul. Polnej w Morawicy 7.2 Przebudowa drogi i chodnika przy drodze gminnej ul. Parkowej w Morawicy 7.3 Przebudowa ul. Ściegiennego w Morawicy 7.4 Budowa chodnika przy ul. Szkolnej w Morawicy 7.5 Przebudowa ul. ks. Korneckiego w Morawicy 7.6 Przebudowa drogi położonej na dz. nr ewid. 327/4 w Morawicy 7.7 Budowa parkingu przy cmentarzu w Morawicy 7.8 Budowa monitoringu wokół zbiornika w Morawicy (etap II) 7.9 Przebudowa/modernizacja ul. Czerwonej i ul. Żółtej w Morawicy
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - poprawa stanu infrastruktury drogowej, - zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, w tym pieszych i rowerzystów, - poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji. Wskaźniki produktu - Długość dróg gminnych o poprawionym standardzie nawierzchni (przebudowy, rozbudowy, remonty) na obszarze rewitalizacji (km), - Długość zmodernizowanych i nowych tras rowerowych na obszarze rewitalizacji (km), - Długość wyremontowanych ciągów pieszych na obszarze rewitalizacji (km)

	Wskaźniki produktu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych. 3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności: Promowanie ekologicznych i dostępnych form transportu.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji miasta Morawica
6 Podmiot realizujący	Gmina Morawica Powiatowy Zarząd Dróg w Kielcach Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	5 500 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.2 Rewitalizacja miast (jedynie jako element większego projektu w zakresie limitu 15% kosztów kwalifikowalnych na infrastrukturę drogową) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Likwidowanie barier architektonicznych oraz stosowanie rozwiązań uwzględniających osoby ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wspieranie przedsiębiorczości jako element rewitalizacji społeczno-ekonomicznej
2 Zakres projektu	Zakres projektu obejmuje inwestycje, które wpłyną na uatrakcyjnienie obszaru rewitalizacji jako miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej m.in. poprzez udostępnienie odpowiedniej infrastruktury. Planowane zadania: 8.1 Przebudowa sieci średniego napięcia w Morawicy 8.2 Restrukturyzacja terenu na działce nr 344/13 w Morawicy 8.3 Budowa centrum handlowego na działce nr 7/2 w Morawicy (stara biblioteka)
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji dla potencjalnych inwestorów, - poprawa warunków inwestycyjnych na obszarze rewitalizacji.

	Wskaźnik produktu: - liczba zagospodarowanych terenów (szt.)
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych 2.1 Rozwój turystyki lokalnej: Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru. 2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji miasto Morawica
6 Podmiot realizujący	Gmina Morawica
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	10 000 000 zł Środki własne Środki krajowe
8 Okres realizacji	2026-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas promowania działań przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięcia.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 9	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Dialog dla Rewitalizacji – Partnerstwo w Gminie Morawica na rzecz efektywnej realizacji celów GPR
2 Zakres projektu	Projekt zakłada następujące działania: 1. Organizacje cyklicznych spacerów po obszarze rewitalizacji - Celem spacerów jest bieżąca ewaluacja prowadzonych przedsięwzięć oraz nawiązanie dialogu z mieszkańcami. W spacerach będą uczestniczyć członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji, a także przedstawiciele różnych instytucji, takich jak Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i inne. Dodatkowo planowane jest zapraszanie ekspertów zewnętrznych oraz przedstawicieli innych samorządów, którzy posiadają doświadczenie w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. 2. Zaangażowanie przedsiębiorców i promocja aktywności społecznej - W ramach projektu przewiduje się organizację cyklicznych spotkań tematycznych oraz aktywne włączanie przedsiębiorców w realizację działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości. Dodatkowo planowane są wydarzenia sportowe, kulturalne oraz inicjatywy adresowane do młodzieży, które mają na celu promowanie aktywności obywatelskiej. Przedsiębiorcy będą również zapraszani na spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji oraz do udziału w spacerach po obszarze rewitalizacji.

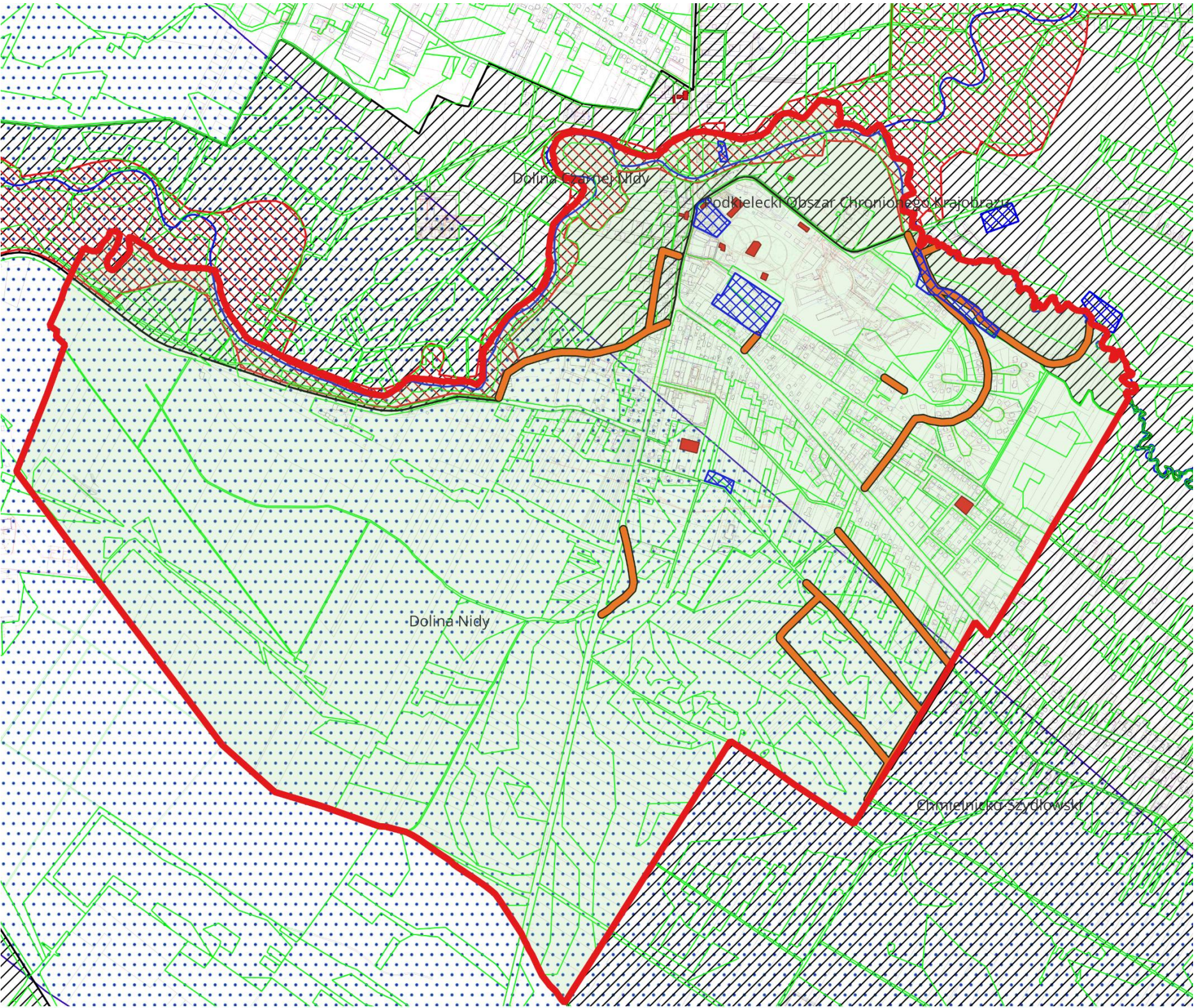
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: • Poszerzenie wiedzy członków Zespołu ds. rewitalizacji na temat zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, • Zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji w proces wdrażania GPR, • Stałe weryfikowanie efektów procesu rewitalizacji,
	Wskaźniki produktu • Liczba spacerów studyjnych (szt.) • Liczba uczestników spacerów studyjnych (osoby)
4 Realizowane kierunki działań	4.1 Aktywny i kompetentny Zespół Rewitalizacyjny: Zapewnienie dynamicznego i zaangażowanego zespołu. Ciągłe doskonalenie wiedzy i umiejętności. 4.2 Komitet Rewitalizacyjny = współpraca dla wspólnego dobra: Budowanie partnerskich relacji i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji sołectwo Morawica
6 Podmioty realizujące	Gmina Morawica Zespół ds. rewitalizacji Komitet rewitalizacyjny
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	35 000 zł Środki własne
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie informacji dotyczącej rewitalizacji przekazywanej publicznie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Uwagi/zastrzeżenia dla przedsięwzięć (zgodnie z pismem GDDKiA Oddział w Kielcach – pismo znak: OKI-Z-3.439.8.2025 MK z 09.09.2025r.)

- dla przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nr 5, zakres 5.12 *Przebudowa infrastruktury energetycznej przed budynkiem Centrum Samorządowego w Morawicy*, zakres 5.13 *Aranżacja zieleni przy budynku Centrum Samorządowego w Morawicy*, zakres 5.14 *Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej w Morawicy (m.in. modernizacja sieci przy ul. Wolności, rozbudowa przy ul. Korneckiego, ul. Żółtej, ul. Czerwonej)* – należy uzyskać zezwolenie na lokalizację urządzeń obcych w pasie drogi krajowej nr 73 w przypadku, gdy przedsięwzięcie będzie realizowane w pasie drogi krajowej nr 73, w przypadku, gdy przedsięwzięcie będzie realizowane w graniach pasa drogowego (5.12, 5.14) oraz uzgodnić koncepcję zagospodarowania terenu (5.13);
- przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 7: zakres 7.3 *Przebudowa ul. Ściegiennego w Morawicy* – należy uzgodnić z GDDKiA rozwiązania techniczne przebudowy włączenia tej drogi do drogi krajowej nr 73, zakres 7.9 *Przebudowa ul. Czerwonej i Żółtej* – należy uzgodnić z GDDKiA rozwiązania techniczne przebudowy ul. Czerwonej i włączenie tej drogi do drogi krajowej nr 73,
- przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 8: zakres 8.3 *Budowa centrum handlowego na działce nr ewid. 7/2 w Morawicy (stara biblioteka)* – należy uzgodnić z GDDKiA projekt zagospodarowania

terenu działki nr 7/2 w Morawicy w zakresie usytuowania planowanych obiektów budowlanych, jak i obsługi komunikacyjnej.

Mapa 13 Lokalizacja inwestycji planowanych w ramach procesu rewitalizacji na tle obszarów chronionych

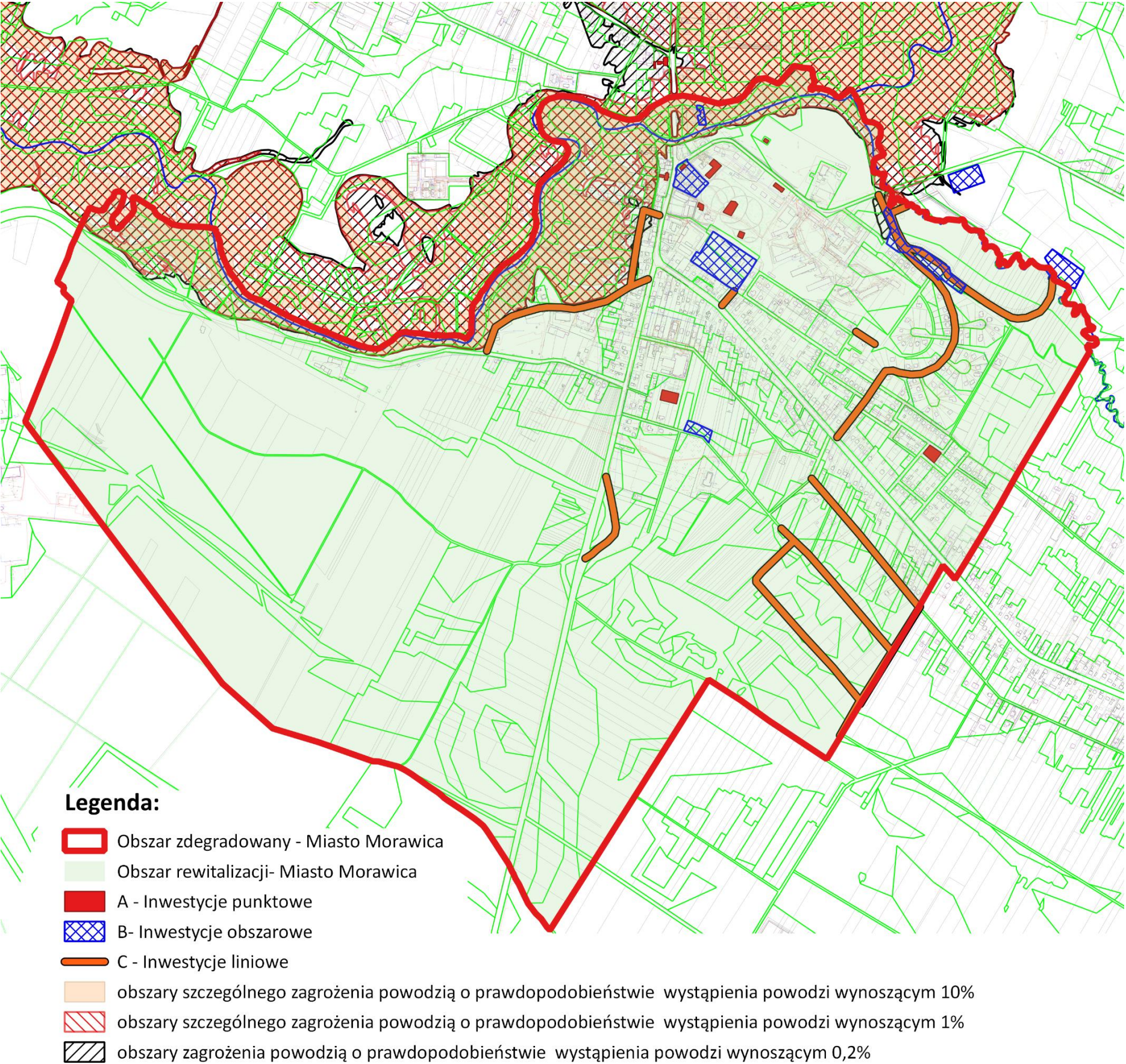

Legenda:

Obszar zdegradowany - Miasto Morawica	B- Inwestycje obszarowe	Obszar Natura 2000 obszar siedliskowy
Obszar rewitalizacji- Miasto Morawica	C - Inwestycje liniowe	Obszary Chronionego Krajobrazu
A - Inwestycje punktowe	rzeki, strumienie	Korytarze Ekologiczne

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Mapa 14 Lokalizacja inwestycji planowanych w ramach procesu rewitalizacji na tle obszarów zagrożonych powodzią

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniższe zestawienie przedstawia charakterystykę pozostałych dopuszczalnych projektów rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia te nazywane są skrótowo „przedsięwzięciami uzupełniającymi” lub „projektami uzupełniającymi”. Ich realizacja przyczyni się do zwiększenia stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji. Szeroka paleta i zakres przedsięwzięć uzupełniających daje szansę na angażowanie i aktywizowanie interesariuszy rewitalizacji na wszystkich etapach realizacji GPR. Realizację wszystkich projektów uzupełniających zaplanowano na obszarze rewitalizacji lub w jego bliskim sąsiedztwie, co zapewni ich oddziaływanie na obszar rewitalizacji.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Innowacyjne projekty włączenia społecznego i wsparcia rodzin z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Realizacja kompleksowych działań, skierowanych do osób w różnym wieku i rodzin. Działania przeciwdziałające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także dysfunkcjom w zakresie budowania wzajemnego szacunku i instrumentów wsparcia. Rozwijanie oferty wsparcia uwzględniającej indywidualne potrzeby konkretnych osób i rodzin; przyznawanie wsparcia materialnego; rozwijanie oferty ogólnodostępnych i darmowych usług publicznych oraz zapewnianie bezpłatnego dostępu do oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla osób i rodzin w trudnej sytuacji finansowej; zapewnianie opieki pedagogicznej, terapii (w tym dorosłych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych), wsparcia wychowawczego, itp.
3 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu i ubóstwu: Redukcja barier społecznych i ekonomicznych. 1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Program zajęć profilaktycznych dla rodzin z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	W ramach przedsięwzięcia w różnych formach (spotkania, warsztaty, dyskusje) będą organizowane zajęcia ze specjalistami dotyczące aktualnych wyzwań związanych z budowaniem relacji rodzinnych oraz przeciwdziałaniem zagrożeniom dla prawidłowego funkcjonowania rodzin. Tematyka wydarzeń będzie dotyczyła między innymi profilaktyki uzależnień (alkoholu, narkotyków i innych używek), zdrowia psychicznego oraz cyberprzemocy.
3 Realizowane kierunki działań	1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3

1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych na terenie obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Wsparcie członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają czasowej pomocy w sprawowaniu codziennej opieki nad osobami z niepełnosprawnościami w różnym wieku (wraz z podniesieniem umiejętności i wiedzy opiekunów). Zapewnienie dostępnych (bezpłatnych) usług opieki wytchnieniowej w zakresie odpowiadającym na zapotrzebowanie opiekunów osób ze szczególnymi potrzebami; rozwijanie oferty opieki wytchnieniowej m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury umożliwiającej świadczenie usług w ramach pobytu dziennego poza miejscem zamieszkania, a także – poprzez stworzenie warunków do realizacji opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego. Projekt obejmuje także: ▪ tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług realizowanych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną; ▪ wsparcie dla usług asystenckich i specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej; ▪ usługi świadczone w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych; ▪ zapewnienie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie za opiekunów (nieformalnych) będących członkami rodzin, w tym opieka wytchnieniowa; ▪ wsparcie psychologiczne lub szkolenia dla opiekunów faktycznych (nieformalnych), w szczególności członków rodzin, w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; ▪ usługi towarzyszące, m.in.: teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków, drobne usługi remontowe, porządkowe, higieniczne, świadczone w domu oraz działania zapobiegające umieszczaniu osób w placówkach całodobowych; ▪ wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w społeczności lokalnej; ▪ wsparcie działalności lub tworzenie nowych miejsc opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych, ▪ długoterminową medyczną opiekę domową nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym pielęgniarstwą opiekę długoterminową.
3 Realizowane kierunki działań	1.2 Wzmacnianie rodzin: Wspieranie harmonijnego rozwoju rodzin. 1.3 Aktywni Seniorzy: Kontynuacja i rozwój programów dla osób starszych.

	1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami.
--	---

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wspieranie inicjatyw oddolnych
2 Zakres	Tworzenie oraz funkcjonowanie w różnych częściach obszaru rewitalizacji tzw. miejsc trzecich tzn. miejsc spotkań poza domem i pracą, dostępnych o różnych porach dnia dla dzieci i młodzieży, rodzin z dziećmi, seniorów itd. Przewiduje się realizację działań infrastrukturalnych oraz organizację wydarzeń (np. spotkań, warsztatów grup młodzieży i sąsiadów).
3 Realizowane kierunki działań	1.5 Integracja społeczności: Budowanie więzi i współpracy między mieszkańcami. 3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa komunikacji publicznej obszaru rewitalizacji z innymi ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi gminy Morawica
2 Zakres	Stałe rozwijanie oferty transportu publicznego (zwłaszcza autobusowego) na obszarze rewitalizacji w celu zwiększenia dostępności oferty usług publicznych i komercyjnych dla mieszkańców (zwłaszcza obszarów wiejskich Gminy Morawica, a także obszaru rewitalizacji z innymi większymi ośrodkami miejskimi np. zwiększenie liczby połączeń z Kielcami, Krakowem). Planuje się m.in. realizację projektów pilotażowych w zakresie częstotliwości i pór kursowania busów, jak i eksperymentowanie z modyfikowaniem istniejących tras lub wprowadzaniem do rozkładu nowych linii.
3 Realizowane kierunki działań	3.2 Rozwój zrównoważonej mobilności: Promowanie ekologicznych i dostępnych form transportu. 3.5 Powszechna dostępność: Poprawa dostępności obiektów, miejsc i usług, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Błękitno-zielony obszar rewitalizacji
2 Zakres	Wypracowanie oraz wdrażanie na etapie realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych standardów, które poprawią stan dostosowania infrastruktury do zmiany klimatu. Systematyczne uzupełnianie zieleni na obszarze rewitalizacji oraz realizacja instalacji, które sprzyjają zwiększaniu retencji (np. łąki kwietne i ogrody deszczowe) itp.
3 Realizowane kierunki działań	2.2 Nowoczesna infrastruktura dla społeczności i usług: Tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji i dostępowi do usług publicznych 3.1 Bezpieczne i zrównoważone otoczenie: Tworzenie miejsc przyjaznych i bezpiecznych.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowe wsparcie przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Szeroka oferta wsparcia dla początkujących przedsiębiorców działających na obszarze miasta Morawica. Stworzenie miejsca inkubacji nowych firm, które jednocześnie ułatwi nawiązywanie relacji pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami. Oferta doradztwa, szkoleń i konsultacji itp., zwłaszcza w zakresie zakładania i prowadzenia firmy, marketingu i księgowości. Promowanie usług oferowanych przez przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji m.in. poprzez stworzenie programu popularyzującego oferowane przez nich usługi wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
3 Realizowane kierunki działań	2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Tworzenie i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Powstanie na obszarze rewitalizacji podmiotu lub podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnej), które pozwolą na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i znajdujących się w trudnej sytuacji.
3 Realizowane kierunki działań	2.3 Wspieranie lokalnego biznesu: Aktywne działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. 3.5 Powszechna dostępność: Poprawa dostępności obiektów, miejsc i usług, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

7. Opis podejścia zintegrowanego

Aby cele Gminnego Programu Rewitalizacji zostały osiągnięte, niezbędne jest jednoczesne realizowanie wielu zróżnicowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ich integracja, a także koordynacja działań wszystkich zaangażowanych podmiotów i osób, wynika zarówno z kompleksowego charakteru, jak i szerokiego zakresu zidentyfikowanych projektów.

Kluczowe kierunki działań i komplementarność projektów

W oparciu o najważniejsze kierunki działań, wskazane w poprzednim rozdziale, przyszłe przedsięwzięcia powinny być **komplementarne**. Oznacza to, że projektowany program rewitalizacji musi być ściśle powiązany z innymi inicjatywami, które przyczyniają się do rozwiązania podobnych problemów na obszarze rewitalizacji oraz wspierają realizację zbliżonych lub powiązanych celów.

Przykładem takiej komplementarności są projekty wspierające **integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji**. Obejmują one zarówno przedsięwzięcia podstawowe, takie jak „Dialog dla Rewitalizacji – Partnerstwo w Gminie Morawica na rzecz Efektywnej Realizacji Celów GPR”, jak i uzupełniające, np. „Wspieranie inicjatyw oddolnych”.

Tabela 25 Matryca powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętym w GPR

Nr projektu	Nazwa projektu	Powiązania z innymi projektami
1	Nowe szanse na rynku pracy dla każdego	Powiązanie z projektami nr 2, 4, 5, 8, 9,
2	Aktywni i zaangażowani – Seniorzy z pasją	Powiązanie z projektami nr 1, 3, 5, 8, 9,
3	Wsparcie rodzin – siła w jedności	Powiązanie z projektami nr 1, 2, 4, 5, 8, 9,
4	Edukacja dla wszystkich – szansa na lepszą przyszłość	Powiązanie z projektami nr 3, 5, 8, 9,
5	Morawica od Nowa – Przestrzeń pełna życia i możliwości	Powiązanie z projektami nr 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9
6	Energia dla przyszłości – termomodernizacja i odnawialne źródła energii na obszarze rewitalizacji	Powiązanie z projektami nr 5, 6, 7
7	Ruch i bezpieczeństwo - modernizacja infrastruktury drogowej z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej oraz montaż monitoringu	Powiązanie z projektami nr 5, 6, 7
8	Wspieranie przedsiębiorczości jako element rewitalizacji społeczno-ekonomicznej	Powiązanie z projektami nr 5, 6, 7
9	Dialog dla Rewitalizacji – Partnerstwo w Gminie Morawica na rzecz efektywnej realizacji celów GPR	Powiązanie z projektami nr 1, 2, 3, 4

Źródło: opracowanie własne

Mechanizmy koordynacji i monitoringu

Skuteczna integracja działań i przedsięwzięć GPR wymaga **cyklicznego przeglądu potrzeb interesariuszy** oraz bieżącego monitorowania stanu realizacji projektów. Kluczowym mechanizmem koordynacyjnym będą regularne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Podczas tych spotkań omawiane będą wzajemne powiązania między poszczególnymi przedsięwzięciami.

Co ważne dla sukcesu programu, działania integrujące społeczność miasta Morawica będą realizowane równocześnie z poprawą i rozwojem infrastruktury służącej integracji, sportowi, zdrowiu i kulturze. Całość działań koordynacyjnych zostanie ukierunkowana na to, aby wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne efektywnie i trwale przyczyniły się do poprawy oferty usług publicznych, ulepszenia przestrzeni publicznej oraz minimalizacji wykluczenia społecznego na obszarze objętym rewitalizacją.

Komplementarność programu: synergia dla rewitalizacji

Rewitalizacja to złożony proces, który ma na celu wydobycie zdegradowanego obszaru z kryzysu. Przewidujemy kompleksowe działania, które będą integrować różnorodne przedsięwzięcia, aby skutecznie wspierać społeczność lokalną, przestrzeń i gospodarkę. Kluczem do sukcesu jest koordynacja działań na wyznaczonym obszarze, realizowana przez wielu interesariuszy w ramach spójnego programu rewitalizacji.

Co charakteryzuje ten proces?

- **interdyscyplinarność:** łączymy wiedzę i doświadczenie z różnych dziedzin, aby osiągnąć maksymalną synergię;
- **kompleksowość:** podchodzimy do problemów holistycznie, uwzględniając wszystkie potrzeby obszaru rewitalizacji;
- **partnerstwo:** współpracujemy ponad podziałami – z lokalną społecznością, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym;
- **reakcja na kryzys:** działamy szybko i efektywnie, odpowiadając na palące problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Zakres i charakter działań

Przewidywane działania rewitalizacyjne to projekty planowane do realizacji w ramach programów unijnych oraz innych funduszy publicznych i prywatnych. Koncentrujemy się na aspekcie społecznym, ale zawsze uwzględniamy rozwój gospodarczy, funkcjonalno-przestrzenny, techniczny oraz środowiskowy. Nie chodzi o doraźne remonty, lecz o trwałe zmiany strukturalne, które zapewnią długofalowy rozwój.

Planowanie i realizacja przedsięwzięć

Wszystkie planowane inicjatywy mają na celu zaspokojenie najpilniejszych potrzeb obszaru rewitalizacji i przyniesienie trwałych, długoterminowych efektów. Kluczowa jest **kompleksowość interwencji** – nie dopuszczamy do realizacji wybiórczych projektów, które koncentrują się wyłącznie na szybkim efekcie estetycznym czy modernizacjach, bez wprowadzania istotnych zmian strukturalnych. Takie podejście gwarantuje wielowymiarowy i strategiczny charakter rewitalizacji, niezbędny dla skutecznego i trwałego rozwoju.

Komplementarność obszarowa: precyzyjne interwencje w kluczowych lokalizacjach

Komplementarność ta oznacza, że nasze działania rewitalizacyjne są precyzyjnie ukierunkowane na konkretne obszary, które najbardziej potrzebują wsparcia. Obszar rewitalizacji został wyznaczony na podstawie szczegółowej analizy, zawartej w dokumencie „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Miasta i Gminy Morawica”, a następnie formalnie przyjęty uchwałą nr XVIII/145/25 Rady Miejskiej w Morawica z dnia 9 czerwca 2025r.

Struktura obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji obejmuje niemal wszystkich mieszkańców **miasta Morawica**. To właśnie na terenie miasta zidentyfikowano największą koncentrację negatywnych zjawisk, zwłaszcza w sferze społecznej. Te problemy często współwystępują z trudnościami w innych obszarach, takich jak gospodarka, środowisko, sfera funkcjonalno-przestrzenna oraz infrastruktura techniczna. Jednocześnie teren miasta jest kluczowy dla rozwoju Gminy Morawica.

Cele i zakres przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji są ukierunkowane na rozwiązywanie problemów specyficznych dla obszaru rewitalizacji. Dzięki temu, że obszar ten pełni funkcje centrotwórcze (handlowo-usługowe, administracyjne, rekreacyjne, kulturalne), pozytywne efekty rewitalizacji wpłyną nie tylko na nie same, ale także na całą społeczność gminy.

Komplementarność i koncentracja działań

Podczas opracowywania Programu uwzględniono ścisłe powiązania pomiędzy przedsięwzięciami realizowanymi we wszystkich sferach kryzysowych. Dzięki temu planowane jest osiągnięcie wzajemnie dopełniających się efektów rewitalizacji, a rezultaty działań będą widoczne zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i na terenach sąsiednich. **Przestrzenna komplementarność** jest zapewniona poprzez koncentrację interwencji na terenie miasta, dostosowanej do jego specyficznych problemów, skali i wielkości.

Komplementarność problemowa: kompleksowa odpowiedź na wyzwania

Komplementarność ta oznacza, że wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne tworzą spójną i uzupełniającą się całość, a co za tym idzie wspólnie przyczyniają się one do łagodzenia lub rozwiązywania kluczowych problemów zdiagnozowanych w różnych sferach kryzysowych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej. Szczególny nacisk położono na kwestie społeczno-gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe.

Projekty społeczno-gospodarcze

Działania o charakterze społeczno-gospodarczym kierowane są przede wszystkim do grup najbardziej zagrożonych marginalizacją na obszarze rewitalizacji. Należą do nich osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz młodzież z rodzin dotkniętych szeroko rozumianą bezradnością życiową. Celem tych przedsięwzięć jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększenie aktywizacji zawodowej poprzez różnorodne projekty podnoszące kompetencje, umiejętności i przedsiębiorczość mieszkańców. Równocześnie wspieramy aktywizację społeczną i obywatelską, angażując mieszkańców w życie lokalnej społeczności.

Projekty przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe

Aktywizacji społecznej sprzyjają również projekty poprawiające warunki przestrzenne obszaru rewitalizacji. Kluczowe są przedsięwzięcia kompleksowo zmieniające przestrzeń publiczną, które mają wykreować bezpieczną, atrakcyjną i nowoczesną przestrzeń. Wspierają je inne inicjatywy poprawiające jakość przestrzeni publicznej, ułatwiające dostęp do oferty kulturalnej oraz promujące aktywne formy spędzania czasu wolnego. Dodatkowo, szeroko zakrojone działania mają na celu ograniczenie źródeł niskiej emisji, co korzystnie wpłynie na jakość środowiska naturalnego.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

Wszystkie projekty są w pełni zgodne z celami określonymi w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy. Dzięki temu skutecznie odpowiadają na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji, zapewniając spójność i efektywność działań.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji oparty będzie na współpracy Zespołu ds. rewitalizacji oraz uspołecznionego Komitetu Rewitalizacji. Dzięki temu systemowi możliwe jest efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz prowadzenie spójnych procedur zarządczych na etapie przygotowywania i wdrażania Programu.

Kompetencje i organizacja Zespołu zadaniowego

Nadzór nad pracą zespołu sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy, natomiast funkcję przewodniczącego pełni Zastępca Burmistrza. Zespół ds. rewitalizacji tworzą przedstawiciele wszystkich kluczowych komórek merytorycznych Urzędu Miasta oraz kierownicy jednostek organizacyjnych istotnych dla procesu rewitalizacji.

Zadania i funkcje Zespołu zadaniowego

Głównym zadaniem Zespołu jest koordynacja prac związanych z przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szerokie włączenie społeczne na wszystkich etapach tego procesu.

Do obowiązków Zespołu należy również prowadzenie monitoringu realizacji poszczególnych działań rewitalizacyjnych, koordynacja współpracy pomiędzy jednostkami gminy, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację programu. To Zespół będzie rekomendował zmiany i korekty w realizowanych zadaniach na podstawie regularnych sprawozdań dotyczących postępów.

Program Rewitalizacji: inicjatywy lokalnej społeczności na rzecz rozwoju

Gminny Program Rewitalizacji opiera się na realnych potrzebach mieszkańców. Przedsięwzięcia w nim ujęte to bezpośrednia odpowiedź na problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji. Co ważne, nie są to projekty narzucone "z góry", a takie, które powstały w drodze szerokich konsultacji społecznych, jako oddolne inicjatywy zgłaszane przez samych zainteresowanych. Każdy projekt jest spójny z celami Programu i uzupełnia inne działania w nim zawarte. Urząd Miasta i Gminy dysponuje również kadrą o niezbędnym potencjale do skutecznego przygotowania wniosków, wdrożenia i rozliczenia otrzymanych dotacji.

Komplementarność międzyokresowa: doświadczenie i plany na przyszłość

Gmina Morawica posiada doświadczenie we wdrażaniu rewitalizacji. Obecne działania stanowią naturalną kontynuację „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Morawica na lata 2016-2024”. Dzięki wcześniejszym przedsięwzięciom zdobyto cenne doświadczenie w prowadzeniu złożonych procesów rewitalizacyjnych, opartych na szerokim włączeniu społecznym i zintegrowanych działaniach w obszarach kryzysowych.

Oto przykłady wcześniejszych przedsięwzięć realizowanych na terenie miasta w ostatnich latach:

- Zagospodarowanie terenu wokół zbiorników wodnych w Gminie Morawica Zadanie 1. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika w Morawicy Zadanie 2. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika w Bilczy (działanie 6.3 ZIT KOF RPOWŚ 2014-2020). Wartość projektu: 8 357 470,78 zł, dofinansowanie z UE: 4 851 456,46 zł. W ramach zagospodarowania terenu wokół zbiornika w Morawicy wykonano ścieżkę rowerową i ciąg pieszo-jezdny, kładki na rzece Morawka, oświetlenie terenu wokół zbiornika. Dodatkowo wykonano poszerzenia lustra wody istniejącego zbiornika – koszt niekwalifikowalny, rozbudowę drogi dojazdowej do skarp zbiornika, budowę pomostu pływającego przy istniejącym moło oraz przebudowę zjazdu z drogi powiatowej i zjazdu z drogi gminnej, a także budowę sieci instalacji wodno-kanalizacyjnej pod sanitariaty.
- Kompleksowa poprawa dostępu do infrastruktury edukacyjnej w tym infrastruktury sportowej na terenie Gminy Morawica (działanie 7.4 RPOWŚ 2014-2020). Wartość projektu: 10 472 021,11 zł, dofinansowanie z UE: 3 000 000,00 zł. Głównym celem projektu było zwiększenie dostępności do nowoczesnej dobrze wyposażonej infrastruktury sportowej oraz kompleksowe (indywidualne) wsparcie ucznia ze szczególnymi potrzebami (ucznia zdolnego oraz ucznia mającego trudności w nauce) na terenie gminy Morawica. Elementem projektu była rozbudowa obiektu szkolnego w Woli Morawickiej. Działaniami projektowymi objęto wszystkie placówki oświatowe z terenu gminy dla których organem prowadzącym była gmina Morawica oraz 3 placówki prowadzone przez inny organ. Projekt polegał na:
 - Modernizacji istniejącej infrastruktury sportowej: boiska szkolnego przy Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Brzezinach, boiska szkolnego przy Publicznej Szkole Podstawowej w Nidzie, boiska szkolnego przy Publicznej Szkole Podstawowej w Lisowie.
 - Doposażeniu pracowni przyrodniczych i matematycznych – zakup pomocy dydaktycznych/sprzętu/wyposażenia (7 pracowni matematycznych, 6 przyrodniczych, 2 matematyczno – przyrodniczych).
 - Doposażeniu pracowni chemiczno – fizycznej 4. Rozbudowie budynku edukacyjnego w Woli Morawickiej.
- Przebudowa infrastruktury sportowej i doposażenie pracowni dydaktycznych w Szkole Podstawowej w Bilczy (działanie 7.4 RPOWŚ 2014-2020). Wartość projektu: 806 631,10 zł, dofinansowanie z UE: 499 918,44 zł. Projekt zakładał przebudowę boiska z płytą trawiastą na boisko z nawierzchnią ze sztucznej trawy oraz zakup pomocy i materiałów dydaktycznych do klasopracowni matematyczno-przyrodniczej w Szkole Podstawowej w Bilczy.
- Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Morawica (działanie 7.4 RPOWŚ 2014-2020). Wartość projektu: 2 619 175,53 zł dofinansowanie z UE: 2 225 869,50 zł. Projekt zakładał wymianę oświetlenia na obszarze Gminy Morawica, w miejscowościach: Bieleckie Młyny, Bilcza, Brudzów, Brzeziny, Chałupki, Chmielowice, Dębska Wola, Drochów Górny, Drochów dolny, Dyminy, Kawczyn, Kuby Młyny, Lisów, Łabędziów, Morawica, Nida, Obice, Piaseczna Górka, Podwole, Radomice, Wola Morawicka, Zaborze, Zbrza. W ramach projektu wymieniono istniejące oświetlenie a na oświetlenie ledowe w ilości 1927 lamp. Wymieniono również układy sterowania oświetleniem ulicznym w celu zwiększenia oszczędności energii

Obecny Gminny Program Rewitalizacji kontynuuje wytyczone kierunki. Obszar rewitalizacji w nowym Programie jest szerszy niż w poprzednim dokumencie (choć także obejmuje miasto Morawica), co gwarantuje ciągłość i skuteczność działań, dostosowanych do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności.

Komplementarność finansowa

Projekty rewitalizacyjne ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji będą finansowane ze środków własnych gminy, uzupełnianych funduszami strukturalnymi Unii Europejskiej, krajowymi programami rządowymi oraz kapitałem prywatnym.

W ramach planowanych działań, obejmujących zarówno projekty społeczno-gospodarcze, jak i inwestycyjne, zapewniona zostanie różnorodność źródeł finansowania. Dzięki temu Gminny Program Rewitalizacji w pełni realizuje zasadę komplementarności finansowej, gwarantując stabilność i efektywność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

8. Szacunkowy budżet Programu

Realizacja **Gminnego Programu Rewitalizacji** przewiduje łączny budżet przekraczający **47,8 mln zł**. Z tej kwoty, ponad **44,8 mln zł** zostanie przeznaczona na kluczowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, natomiast pozostałe **3 mln zł** pokryją koszty działań uzupełniających.

Głównym filarem finansowania GPR będą **środki zewnętrzne**, w tym fundusze **Unii Europejskiej** oraz **krajowe** programy wsparcia. Gmina Morawica, z uwagi na swoje ograniczone możliwości finansowe, priorytetowo traktować będzie pozyskiwanie współfinansowania dla planowanych projektów. W drugiej kolejności, w miarę dostępności budżetowej, rozważane będzie finansowanie wybranych inicjatyw wyłącznie ze środków własnych gminy.

Warto również podkreślić, że sukces GPR będzie w dużej mierze zależał od **zasobów własnych interesariuszy** zaangażowanych w proces rewitalizacji. Obejmują one między innymi:

- **pracę wolontariuszy, społeczników i liderów lokalnych,**
- **dostępne zasoby lokalowe,**
- **specjalistyczny sprzęt,**
- **wsparcie finansowe podmiotów prywatnych i organizacji pozarządowych.**

Tabela 26 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR

Rodzaj przedsięwzięć	budżet Gminy Morawica	środki UE	środki krajowe	środki zwrotne	środki prywatne	wartość ogółem
Szacowane środki na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	3 586 800,00 zł	35 868 000,00 zł	2 241 750,00 zł	1 345 050,00 zł	1 793 400,00 zł	44 835 000,00 zł
Szacowane środki na realizację pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	450 000,00 zł	2 100 000,00 zł	150 000,00 zł	250 000,00 zł	50 000,00 zł	3 000 000,00 zł
Ogółem	4 036 800,00 zł	37 968 000,00 zł	2 391 750,00 zł	1 595 050,00 zł	1 843 400,00 zł	47 835 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

Potencjalne źródła finansowania Programu

Skuteczna rewitalizacja wymaga **kompleksowego i elastycznego podejścia do finansowania**. Oznacza to łączenie różnych źródeł środków – zarówno **własnych**, pochodzących od Gminy Morawica i innych interesariuszy (w tym prywatnych), jak i **zewnętrznych**, takich jak dotacje czy preferencyjne pożyczki z funduszy europejskich i krajowych.

Warto podkreślić, że możliwości finansowania projektów rewitalizacyjnych są dynamiczne. Do 2030 roku, czyli końca okresu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, mogą pojawić się nowe programy, inne mogą zostać wycofane, a zasady pozyskiwania środków mogą ulec zmianie. Kluczowe będzie więc **bieżące monitorowanie dostępnych możliwości** i elastyczne reagowanie na zmieniające się warunki. W przypadku braku pierwotnie zakładanego dofinansowania, Gmina Morawica będzie

aktywnie poszukiwać alternatywnych źródeł lub w razie konieczności wspierać projekty ze środków własnych.

Kluczowe zewnętrzne źródła finansowania

Główne zewnętrzne źródła finansowania obejmują szeroki zakres programów i funduszy, w tym:

- **Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027,**
- **Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027,**
- **Krajowy Plan Odbudowy (KPO),**
- **dotacje** z instytucji takich jak Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego oraz Powiatowy Urząd Pracy.
- **pożyczki i kredyty bankowe.**

Poniżej przedstawiamy krótki opis wybranych programów, które mogą być kluczowe dla finansowania projektów GPR.

Instrumenty Unii Europejskiej: Perspektywa 2021-2027

Gmina Morawica będzie miała możliwość korzystania z instrumentów nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS):** Ten program, będący następcą POLiŚ, skupi się na gospodarce niskoemisyjnej, ochronie środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatu i adaptacji do nich. Wesprze również inwestycje transportowe, ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe.
- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG):** Kontynuując programy POIG i POIR, FENG będzie wspierać projekty badawczo-rozwojowe, innowacyjne oraz zwiększające konkurencyjność polskiej gospodarki. Beneficjentami będą m.in. przedsiębiorcy, instytucje naukowe oraz ośrodki innowacji.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS):** Jako następca programu POWER, FERS skupi się na poprawie sytuacji na rynku pracy, zwiększeniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, wspieraniu opieki nad dziećmi, podnoszeniu jakości edukacji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej, ochronie zdrowia (w tym kształceniu podyplomowym kadr medycznych) oraz budowaniu potencjału partnerów społecznych.
- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC):** Ten program, kontynuujący działania Polski Cyfrowej, będzie koncentrować się na budowie społeczeństwa informacyjnego, zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu, rozwoju e-usług publicznych, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa, wspieraniu gospodarki opartej na danych oraz rozwijaniu zaawansowanych kompetencji cyfrowych.
- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW):** Program wsparcia tzw. Polski Wschodniej, realizowany już po raz trzeci, wspiera rozwój przedsiębiorczości, modernizację energetyki, adaptację do zmian klimatu, ochronę przyrody, zrównoważoną mobilność miejską, gospodarkę o obiegu zamkniętym, poprawę dostępności transportowej, rozwój miejsc aktywności społecznej i produktów turystycznych, a także podmioty świadczące usługi sanatoryjne/uzdrowiskowe.

- **Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027:** Na poziomie regionalnym, środki polityki spójności będą kontynuowane w ramach dotychczasowego Regionalnego Programu Operacyjnego.

Programy dedykowane obszarom wiejskim

- **Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027:** Program ten skupia się na wspieraniu sektora rolno-spożywczego (szczególnie owoców i warzyw) oraz działaniach związanych z wpływem rolnictwa na klimat i środowisko.
- **Krajowy Plan Odbudowy (KPO):** Oparty na Europejskim Planie Odbudowy, KPO ma na celu zwiększenie produktywności gospodarki i tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w wybranych sektorach.
- **Inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego:** Gmina Morawica będzie mogła również korzystać z programów takich jak Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa czy Interreg, a także ze środków dostępnych w ramach umów międzynarodowych (np. Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego).

Krajowe instrumenty finansowania

Poza środkami unijnymi, Gmina Morawica będzie mogła ubiegać się o dofinansowanie z szeregu **krajowych instrumentów**, w tym:

- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg:** Program finansuje budowę, przebudowę i remont dróg powiatowych, gminnych oraz przebudowę dróg wewnętrznych, które mogą zostać zaliczone do dróg publicznych.
- **Program Rozwoju Elektromobilności:** Wspiera projekty związane z rozwojem elektromobilności i transportem opartym na paliwach alternatywnych.
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych (SIM):** Instrument wsparcia dla samorządów realizujących inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego.
- **Pozostałe programy finansowane z budżetu państwa:** obejmujące m.in. programy z zakresu ochrony środowiska (NFOŚiGW, WFOŚiGW), opieki nad wybranymi grupami np. OzN, seniorzy (PFRON, Program Senior+, Program "Aktywni+"), czy dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Elastyczność i monitorowanie źródeł finansowania

Wskazane powyżej źródła finansowania stanowią katalog otwarty i będą dynamicznie się zmieniać. Wraz z wejściem w życie nowej perspektywy finansowej 2021-2027, projekty będą realizowane w ciągu najbliższych kilku lat, co z pewnością zaowocuje pojawieniem się kolejnych programów dotacyjnych dla samorządów.

Skuteczna identyfikacja i wybór najkorzystniejszych źródeł finansowania dla poszczególnych przedsięwzięć GPR wymaga odpowiedniej organizacji i koordynacji. Dlatego też, Urząd Miasta i Gminy w Morawicy będzie **bieżąco monitorować dostępne źródła finansowania**, co zapewni stałą aktualizację i dostosowywanie się do najlepszych możliwości finansowych w celu realizacji planowanych inwestycji.

9. Zintegrowane działania kluczem do sukcesu

Ustawa o rewitalizacji jasno określa, że proces odnowy wymaga **kompleksowego i zintegrowanego podejścia**. To niezbędne, ponieważ Gminny Program Rewitalizacji obejmuje szeroki wachlarz przedsięwzięć z różnych obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Morawica. Aby zapewnić skuteczność, kluczowe jest stworzenie i utrzymanie **stałych zasad współpracy** pomiędzy wszystkimi interesariuszami rewitalizacji na każdym etapie wdrażania programu.

9.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, **Burmistrz Miasta i Gminy Morawica** ponosi pełną odpowiedzialność za opracowanie, realizację i nadzór nad Gminnym Programem Rewitalizacji, w tym za ocenę jego aktualności i stopnia wdrożenia. Ze względu na długoterminowy charakter programu oraz szeroki zakres formalnych obowiązków wynikających z przepisów, bieżąca koordynacja procesu rewitalizacji zostanie powierzona specjalnie utworzonemu w tym celu **Zespołowi ds. rewitalizacji**.

Zespół ds. rewitalizacji: rola i zadania

Ten **zespół doradczy**, powołany zarządzeniem Burmistrza, będzie składał się między innymi z osób aktywnie zaangażowanych w prace nad przygotowaniem GPR. Zespół będzie realizował zadania i przedsięwzięcia wynikające bezpośrednio z treści GPR oraz z przepisów ustawy o rewitalizacji, w tym:

- **monitorowanie postępów:** bieżące śledzenie realizacji przedsięwzięć i przygotowywanie rocznych raportów dla Burmistrza,
- **ocena efektywności:** analiza poziomu realizacji celów rewitalizacji poprzez przyjęte kierunki działań i wdrażane przedsięwzięcia, zapewniając ich wzajemną integrację,
- **spójność działań:** dbanie o komplementarność i koncentrację działań Gminy Morawica w wyznaczonym obszarze rewitalizacji,
- **przygotowanie ocen śródkresowych:** opracowywanie i przedkładanie Burmistrzowi Miasta i Gminy oceny aktualności i stopnia realizacji GPR,
- **koordynacja międzyinstytucjonalna:** zapewnienie spójności działań podejmowanych przez różne instytucje w ramach procesu rewitalizacji,
- **obsługa Komitetu Rewitalizacji:** zapewnienie wsparcia organizacyjnego dla Komitetu Rewitalizacji.

Skład Zespołu ds. rewitalizacji: Interdyscyplinarne podejście

W skład Zespołu wejdą przedstawiciele kluczowych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych (takich jak Biblioteka, Samorządowe Centrum Kultury, MGOPS), którzy realizują zadania w obszarach takich jak:

- pomoc społeczna i reintegracja zawodowa,
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej dla mieszkańców,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- polityka przestrzenna,
- prowadzenie działalności gospodarczej,
- przygotowanie i realizacja zadań inwestycyjnych,

- strategia rozwoju i pozyskiwanie środków zewnętrznych,
- gospodarowanie nieruchomościami gminy i zasobem mieszkaniowym,
- utrzymanie terenów zieleni i przestrzeni publicznej,
- gospodarka finansowa gminy w ramach budżetu i planów wieloletnich.

Koordynator Zespołu: lider procesu

Pracami Zespołu ds. rewitalizacji będzie kierował **Koordynator Zespołu**, wyznaczony przez Burmistrza. Jego kluczowe zadania to:

- **planowanie i ustalanie harmonogramu prac Zespołu**, w tym regularnych spotkań i aktywności z interesariuszami procesu rewitalizacji,
- **zapraszanie ekspertów**: włączanie do prac Zespołu zewnętrznych ekspertów oraz przedstawicieli innych jednostek samorządu terytorialnego doświadczonych w rewitalizacji,
- **zapewnienie spójności projektów**: aktywny udział w pracach nad dokumentacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych, dbając o ich zgodność z celami programu,
- **bezpośrednia współpraca z interesariuszami**: ścisła współpraca z grupami interesariuszy określonymi w ustawie o rewitalizacji, w tym wsparcie i zapewnienie ciągłości funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji (organizacja spotkań, protokołowanie, obsługa zapytań, zarządzanie składem),
- **wspieranie partycypacji społecznej**: prowadzenie działań mających na celu zwiększenie udziału interesariuszy w realizacji GPR oraz zapewnienie im możliwości wypowiedzenia się podczas monitoringu i oceny rewitalizacji,
- **sporządzanie raportów**: przygotowywanie projektów raportów podsumowujących stan realizacji GPR do dyskusji w Zespole i przedłożenia Burmistrzowi.

Ta struktura ma zapewnić efektywne i skoordynowane działania na rzecz rewitalizacji, z transparentnym podziałem odpowiedzialności i aktywnym udziałem wszystkich kluczowych stron.

Kluczowe znaczenie dla osiągania celów procesu rewitalizacji będą miały regularne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Pozwolą one na identyfikację barier utrudniających realizację przedsięwzięć, rozwiązywanie bieżących problemów, jak i reagowanie na postulaty interesariuszy procesu rewitalizacji. W ramach prac Zespołu przewiduje się możliwość tworzenia zespołów roboczych na potrzeby przygotowania dokumentacji oraz wdrażania jednego lub grupy projektów rewitalizacyjnych. Do prac Zespołu oraz grup roboczych mogą być zapraszani inni pracownicy Urzędu Miasta i Gminy, przedstawiciele mieszkańców, eksperci zewnętrzni itd.

9.2. Partnerstwo dla Rewitalizacji: współpraca ze społecznością i biznesem

GPR kładzie duży nacisk na **aktywne włączenie** kluczowych partnerów w proces jego realizacji. Mowa tu o organizacjach społecznych i gospodarczych, podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie (w tym te dbające o ochronę środowiska), a także podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Już na etapie tworzenia GPR podjęto starania, by te podmioty miały swój udział w opracowaniu dokumentu. Przeprowadzono szereg działań, w tym nabory **fiszki z pomysłami na projekty rewitalizacyjne**, skierowane do organizacji społecznych, różnych grup mieszkańców obszaru

rewitalizacji oraz przedsiębiorców. Zakłada się, że te same podmioty będą aktywnie uczestniczyć w realizacji wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których zakres został szczegółowo określony w GPR.

Komitet Rewitalizacji: podstawa współpracy

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, kluczową platformą zaangażowania tych partnerów będzie **Komitet Rewitalizacji**. Będzie to **organ opiniotawczo-doradczy Burmistrza Miasta i Gminy**, stanowiący forum współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji a gminnymi organami odpowiedzialnymi za jego koordynację.

Komitet Rewitalizacji będzie odgrywał istotną rolę w opiniowaniu kluczowych etapów rewitalizacji, w tym oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, a także projektów zmian w programie. Sposób powoływania składu oraz zasady działania Komitetu zostaną określone w uchwale Rady Miejskiej, która zapewni, że interesariusze będą wyłaniani przez swoich przedstawicieli. Projekt tej uchwały zostanie poddany konsultacjom społecznym.

Aby zapewnić efektywną współpracę z Komitetem Rewitalizacji, opierać się ona będzie na następujących zasadach:

1. **Reprezentatywność:** Komitet będzie reprezentował wszystkie grupy interesariuszy procesu rewitalizacji, w szczególności te wymienione w ustawie, dążąc do samodzielnego wyłaniania przedstawicieli przez poszczególne środowiska.
2. **Różnorodność składu:** W skład Komitetu wejdą przedstawiciele grup i zespołów o charakterze doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym, reprezentujący m.in. seniorów, młodzież itp.
3. **Otwartość i inicjatywa:** Współpraca z Komitetem będzie opierać się na wzajemnej otwartości, tworząc optymalne warunki do swobodnego podejmowania przez Komitet własnych inicjatyw wspierających proces rewitalizacji.
4. **Zbieżność kadencji:** Kadencja Komitetu będzie zsynchronizowana z częstotliwością sporządzania oceny aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródkresowa).

9.3. Zarządzanie GPR: koszty i efektywność

Efektywne zarządzanie procesem rewitalizacji jest kluczowe i, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, powinno być odzwierciedlone w kosztach programu. W Gm. Morawica, **realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji będzie opierać się głównie na zaangażowaniu i pracy pracowników Urzędu Miasta i**

Gminy oraz jej jednostek organizacyjnych. Zadania związane z GPR będą wykonywane w ramach ich bieżących obowiązków służbowych.

Koszty zarządzania GPR obejmują zatem wyłącznie te działania, które Gmina Morawica jest zobowiązana realizować na mocy bezpośrednich postanowień programu oraz przepisów ustawy o rewitalizacji. W okresie wdrażania programu, od 2025 do 2030 roku, te koszty obejmą:

- **wsparcie i efektywna organizacja prac Komitetu Rewitalizacji:** ten organ opiniotawczo-doradczy Burmistrza Miasta i Gminy będzie wspierany przez cały okres realizacji GPR;
- **zapewnienie ciągłości realizacji GPR:** osiągnięte zostanie to poprzez wyznaczenie merytorycznego pracownika, pełniącego funkcję koordynatora Zespołu ds. rewitalizacji, co będzie kosztem ponoszonym przez cały okres trwania programu;
- **koszty regularnych spotkań Zespołu ds. rewitalizacji:** spotkania będą odbywać się cyklicznie przez cały okres realizacji GPR;
- **monitorowanie postępów GPR i przygotowanie ocen:** koszty te obejmują przygotowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny, co będzie miało miejsce średnio raz na trzy lata.

Szacowane koszty zarządzania GPR

Poniższa tabela przedstawia przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR w poszczególnych latach:

Tabela 27 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR

Rok realizacji Programu	Szacowana wysokość kosztów zarządzania realizacją programu
2025	15 000,00 zł
2026	15 000,00 zł
2027	25 000,00 zł
2028	15 000,00 zł
2029	15 000,00 zł
2030	25 000,00 zł
Razem	110 000,00 zł

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Morawicy

Dodatkowe wsparcie i perspektywy finansowania

Warto zaznaczyć, że dodatkowe środki, które usprawnią realizację programu, zostały przewidziane w ramach konkretnych projektów rewitalizacyjnych, ujętych w kierunkach działań związanych z Zespołem ds. rewitalizacji czy Komitetem Rewitalizacyjnym. Aby zapewnić skuteczną realizację zadań w ramach programu, Gmina Morawica będzie aktywnie dążyć do pozyskiwania **zewnętrznego wsparcia** na pokrycie przynajmniej części kosztów zarządzania procesem, na przykład w ramach dostępnych programów Pomocy Technicznej, jeśli tylko taka możliwość się pojawi.

9.4. Harmonogram wdrażania GPR

Gminny Program Rewitalizacji w Morawicy to sześcioletnie przedsięwzięcie, rozciągające się **do 2030 roku**. Prace nad programem zostały zainicjowane w 2025 roku, kiedy to rozpoczęto również przygotowania do wielu kluczowych projektów rewitalizacyjnych, zgłoszonych przez interesariuszy.

Przyjęty harmonogram GPR koncentruje się na najważniejszych etapach i działaniach. Szczególną uwagę poświęcono **etapowi przygotowawczemu**, który jest kluczowy dla sukcesu całego przedsięwzięcia. Ten etap obejmuje **rzetelne opracowanie założeń przedprojektowych**, uzgadnianych i dopracowywanych wspólnie przez wszystkich interesariuszy.

Zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny, do 2030 roku powstanie **5 raportów dotyczących stanu realizacji Programu**, obejmujących każdy pełny rok wdrożenia, począwszy od 2026 roku. Ponadto, sporządzona zostanie **ocena aktualności i stopnia realizacji GPR**, zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Po zakończeniu realizacji programu, w **2031 roku**, zaplanowano przeprowadzenie **oceny efektów programu (ocena ex post)**. Jej celem będzie weryfikacja zasadności kontynuacji procesu rewitalizacji w wyznaczonym obszarze oraz ocena trafności przyjętych założeń i osiągniętych rezultatów.

W całym okresie realizacji GPR przewiduje się **aktywny udział Komitetu Rewitalizacji** w procesach monitorowania i ewaluacji. Szczegółowy harmonogram przedstawia się następująco:

Rok 2025:

- **Pierwsza połowa roku:** skupia się na pracach przygotowawczych dla wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; obejmuje to opracowanie dokumentacji projektowej, koncepcji, kosztorysów oraz ewentualnych Programów Funkcjonalno-Użytkowych.
- **Druga połowa roku:** nastąpi formalne przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji uchwałą Rady Miejskiej. Równocześnie kontynuowane będą prace przygotowawcze i wdrożeniowe dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; zaplanowano również przyjęcie uchwały określającej zasady działania Komitetu Rewitalizacji, nabór na jego członków oraz powołanie Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji; w tym okresie zostanie także przygotowany i złożony wniosek w ramach działania 6.2 Rewitalizacja miast z programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027; w okresie tym przewiduje się także powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego.

Rok 2026:

- **Pierwsza połowa roku:** kluczowym działaniem będzie wdrożenie systemu zarządzania określonego w GPR, a także przygotowanie i wdrażanie inwestycji rewitalizacyjnych; przewidziane jest także przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za 2025r.
- **Druga połowa roku:** kontynuacja przygotowywania i wdrażania kolejnych projektów rewitalizacyjnych.

Rok 2027:

- **Pierwsza połowa roku:** obejmuje przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za rok 2026; będą także kontynuowane prace nad przygotowaniem i wdrażaniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację.
- **Druga połowa roku:** planuje się dalsze przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rok 2028:

- **Pierwsza połowa roku:** przygotowany zostanie Raport dotyczący stanu realizacji GPR za rok 2027; nastąpi zakończenie prac Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji i powołanie Komitetu drugiej kadencji. Kontynuowane będą przygotowania i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych,

z intensyfikacją działań w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. W tym okresie zostanie również przygotowana pierwsza Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródkresowa).

- **Druga połowa roku:** przewidziano dalsze przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rok 2029:

- **Pierwsza połowa roku:** Nastąpi przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za rok 2028. Kontynuowane będą przygotowania i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.
- **Druga połowa roku:** Oprócz przygotowywania i wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, szczególny nacisk zostanie położony na aktywne kształtowanie zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, głównie w ramach kolejnej perspektywy unijnej na lata 2028-2035.

Rok 2030:

- **Pierwsza połowa roku:** Przewiduje się przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR za rok 2029. Dalsze działania obejmą przygotowywanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację.
- **Druga połowa roku:** Kontynuowane będą przygotowania i wdrażanie projektów rewitalizacyjnych oraz aktywne działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Rok 2031:

- **Pierwsza połowa roku:** Przygotowany zostanie Raport dotyczący stanu realizacji GPR za rok 2030. Nastąpią dalsze działania związane z opracowaniem i wdrażaniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych. W tym okresie rozpoczną się również prace koncepcyjne nad kolejnym GPR.
- **Druga połowa roku:** Finalnie przygotowany zostanie Raport dotyczący stanu realizacji GPR oraz przeprowadzona ocena osiągniętych efektów programu po zakończeniu jego realizacji.

10. Ocena i monitorowania Programu

Celem nadrzędnym jest stworzenie skutecznego mechanizmu reakcji na przebieg realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, co pozwoli na wprowadzanie niezbędnych zmian w trakcie jego trwania, gdy realizacja odbiega od początkowych założeń. Efektywnie działający system monitorowania i oceny GPR pozytywnie wpływa na sposób zarządzania programem, wzmacniając poczucie partnerstwa i współodpowiedzialności wśród interesariuszy, a także usprawnia przepływ informacji między realizatorami projektów a podmiotami zainteresowanymi postępami rewitalizacji.

Realizacja i nadzór

GPR jest wdrażany przez liczne podmioty i instytucje, które odpowiadają za projekty rewitalizacyjne w pięciu kluczowych sferach: **społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej**. Ze względu na **kompleksowy charakter** GPR, jego realizacja jest stale analizowana przez **Zespół ds. Rewitalizacji**. W proces ten aktywnie włączani są interesariusze z **Komitetu Rewitalizacji**, którzy dzielą się swoją wiedzą i zaangażowaniem. Kluczowe jest zarówno **bieżące monitorowanie postępów** wdrażanych projektów, jak i **szersza ocena długofalowych skutków i efektów** całego procesu rewitalizacji.

System monitorowania i oceny

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 9 ustawy o rewitalizacji, GPR musi posiadać **system monitorowania i oceny Programu**. Składa się on z dwóch głównych komponentów:

1. **Monitorowanie postępów realizacji:** Polega na regularnym raportowaniu bezpośrednich rezultatów przedsięwzięć, odnosząc się do ustalonych ram finansowych i harmonogramów. Ten element jest prowadzony **corocznie**.
2. **Ocena osiągnięcia celów:** Skupia się na ewaluacji stopnia wdrażania zakładanych celów rewitalizacji, które są realizowane poprzez konkretne kierunki działań i przedsięwzięcia. Ze względu na to, że ocena trafności i skuteczności tych działań często wymaga dłuższego czasu obserwacji, jest ona przeprowadzana z mniejszą częstotliwością – **raz na 3 lata**. Taki cykl pozwala na kompleksową ocenę programu i jego ogólnej aktualności, zgodnie z wytycznymi ustawy o rewitalizacji.

10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu

Celem **monitorowania postępów Gminnego Programu Rewitalizacji** jest bieżące śledzenie jego wdrażania, co ma zapewnić sprawną realizację kluczowych założeń programu.

Raportowanie i ocena

Głównym narzędziem monitoringu będą **roczne raporty** dotyczące stanu realizacji GPR, sporządzane za rok poprzedni. Prezentacja tych raportów nastąpi na sesji, podczas której omawiany jest **Raport o stanie gminy**. Wcześniej wnioski z raportu zostaną omówione przez **Komitet Rewitalizacji**.

Cel i wykorzystanie Raportów

Podstawowym celem raportu jest **zebranie i usystematyzowanie informacji** o postępach we wdrażaniu GPR. Zebrane dane zostaną wykorzystane do:

- opracowania **Raportu o stanie Gminy Morawica**, sporządzanego co roku na podstawie art. 28aa Ustawy o samorządzie gminnym i przedkładanego Radzie Miejskiej,
- udziału w **obowiązkowym badaniu procesu rewitalizacji w gminach** prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny w ramach systemu statystyki publicznej.

Raport będzie zawierał najważniejsze informacje o postępach realizacji **przedsięwzięć rewitalizacyjnych** ujętych w GPR, w tym odniesienia do ich ram czasowych i finansowych. W razie potrzeby, znajdują się w nim informacje o kolejnych etapach już realizowanych projektów oraz zwięzłe, hasłowe informacje na temat ich aktualnego statusu (np. "w trakcie realizacji", "zakończono realizację").

Wskaźniki i analiza

Ważnym elementem corocznych raportów będzie bieżąca **ocena i analiza osiągniętych wskaźników**. Przykładowy zestaw wskaźników, możliwy do rozbudowania, został zaprezentowany poniżej. Przy jego opracowaniu wykorzystano informacje dotyczące oceny rezultatów poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Liczba wskaźników przyporządkowanych do celów odzwierciedla charakter działań rewitalizacyjnych, które w pierwszej kolejności mają koncentrować się na rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Przy doborze wskaźników uwzględniono także doświadczenia z prac nad wyznaczeniem granic obszaru rewitalizacji oraz związane z poprzednich Programem Rewitalizacji.

Tabela 28 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR

Wskaźnik	Oczekiwany kierunek oddziaływania	Wartość bazowa	Miernik osiągnięcia celu (strzałka wskazuje pożądany trend) (2030)
Celem rewitalizacji jest wszechstronna poprawa jakości życia mieszkańców Morawicy, realizowana poprzez zintegrowane wykorzystanie kapitału kulturowego oraz zasobów naturalnych, co stworzy korzystne warunki dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego			
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	1659	

Obszar strategiczny nr 1 Aktywizacja społeczna i rozwój mieszkańców: podniesienie poziomu życia oraz zaangażowania społecznego poprzez pełne wykorzystanie kulturowego i środowiskowego potencjału społeczności			
Liczba osób korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Morawicy	Spadek wartości wskaźnika	46	↓
Liczba realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu integrację mieszkańców	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Obszar strategiczny nr 2. Impuls dla lokalnej gospodarki: stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości i pobudzenia gospodarczego na obszarze rewitalizacji.			
Powierzchnia nowoutworzonych lub przebudowanych przestrzeni publicznych	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	248	↑
Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba powstałych produktów turystycznych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Obszar strategiczny nr 3. Infrastruktura przyjazna mieszkańcom i środowisku: dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb wszystkich grup społecznych, w tym osób wykluczonych i wymagających szczególnego wsparcia, wraz z poprawą jakości środowiska naturalnego			
Liczba oddanych do użytku placów zabaw/skwerów/miejsc integracji społecznej	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba dostosowanych obiektów do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Liczba wyposażonych obiektów kultury, szkół, przedszkoli	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑
Obszar strategiczny nr 4 Efektywne zarządzanie procesem rewitalizacji: zbudowanie kompetentnych i współpracujących kadr odpowiedzialnych za realizację i rozwój obszaru rewitalizacji.			
Liczba spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	↑

Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w partnerstwie z interesariuszami rewitalizacji (spoza Urzędu Miasta i Gminy w Morawicy i jej jednostek organizacyjnych)	Wzrost wartości wskaźnika	0	
---	------------------------------	---	---

Źródło: opracowanie własne

Za przygotowanie rocznego **Raportu dotyczącego stanu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)** odpowiada **Zespół do spraw rewitalizacji**. Jest to zespół roboczy powołany przez Burmistrza Miasta i Gminy.

Rola Koordynatora

Kluczową rolę w tym procesie odgrywa **koordynator zespołu**. To on będzie odpowiedzialny za **zebranie i usystematyzowanie wszystkich niezbędnych danych i informacji** potrzebnych do stworzenia Raportu.

10.2. Ocena aktualności i postępów Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji będzie poddawany **ocenie aktualności i stopnia realizacji co trzy lata**. Pierwsza taka ocena zostanie przeprowadzona w pierwszej połowie 2028 roku.

Cel i metodologia oceny

Celem tej oceny jest **dogłębna analiza** rocznych raportów z realizacji programu. Obejmie ona m.in. weryfikację **stopnia osiągnięcia wskaźników**, a także analizę **kosztów i harmonogramów** wdrażania poszczególnych przedsięwzięć.

Dokument oceny ma za zadanie dostarczyć wniosków na temat **trafności i aktualności GPR** – na przykład, jak sprawdza się przyjęty system zarządzania – oraz wskazać ewentualne obszary wymagające zmian. W tym celu zostaną wykorzystane **jakościowe metody badawcze**, takie jak:

- spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację przedsięwzięć,
- wywiady indywidualne i grupowe (fokusowe) z interesariuszami procesu rewitalizacji,
- spacery badawcze.

Dodatkowe elementy oceny

Raz na trzy lata, w ramach oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, zostaną uwzględnione **wnioski z badań społecznych**, które mają za zadanie ocenić efektywność przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Analiza ta pozwoli na ocenę stanu zagospodarowania i użyteczności przestrzeni publicznych oraz dostępności obiektów użyteczności publicznej modernizowanych w ramach rewitalizacji.

Przegląd będzie obejmował również:

- wykazy **zakończonych, trwających lub jeszcze nie rozpoczętych** przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- analizę **potrzeb i zasobów instytucjonalnych** (w tym partnerów spoza sektora publicznego) niezbędnych do zarządzania procesem rewitalizacji;
- identyfikację **barier i priorytetów** na pozostałe lata wdrażania GPR.

Odpowiedzialność i decyzje

Za sporządzenie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR odpowiada **Zespół ds. Rewitalizacji**. Opracowany dokument zostanie przedłożony **Komitetowi Rewitalizacji** przez Burmistrza Miasta i Gminy. Zadaniem Komitetu będzie ocena, czy w kontekście postępów realizacji GPR i osiągniętych efektów, konieczne jest przystąpienie do jego **aktualizacji**.

11. Wpływ Programu na lokalne regulacje

Realizacja **Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030 r.** nie przewiduje konieczności wprowadzania zmian w istniejących uchwałach ani planach.

1. Polityka Mieszkaniowa

Nie ma planów wprowadzania zmian w uchwale nr XI/93/24 Rady Miejskiej w Morawicy z dnia 30 grudnia 2024r w sprawie przyjęcia w sprawie zmiany **wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Morawica na lata 2022-2026.**

2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Wdrażanie GPR nie wymaga aktualizacji **Miejscowego Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Morawica część I** [Dokument przyjęty uchwałą nr XLV/425/14 Rady Gminy Morawica z dnia 30 września 2014 r. w sprawie Zmiany nr 3 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Morawica część I] , który obejmuje miasto w granicach administracyjnych. Co więcej, w ramach realizacji GPR nie planuje się tworzenia **miejscowego planu rewitalizacji.**

3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Nie przewiduje się również ustanowienia **Specjalnej Strefy Rewitalizacji**, o której mowa w art. 25 Ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w związku z realizacją GPR.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców objętych rewitalizacją do ogółu mieszkańców gminy	9
Tabela 2 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zrealizowane w ostatnich latach lub w trakcie realizacji obejmujące miejscowość Morawica	13
Tabela 3 Środki finansowe przeznaczone przez Gminę Morawica w latach 2018-2024 na realizację Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi	30
Tabela 4 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023	32
Tabela 5 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji.....	33
Tabela 6 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w szkołach w latach 2021-2023 na obszarze rewitalizacji.....	33
Tabela 7 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji w roku 2019-2023.....	33
Tabela 8 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji i w Gminie Morawica na koniec 2023r. .	34
Tabela 9 Liczba osób zarejestrowanych w PUP w Jędrzejowie w podziale na sołectwa i miasto oraz na płeć w latach 2021-2023	34
Tabela 10 Liczba przestępstw i wykroczeń popełnionych na terenie Miasta i Gminy Morawica	35
Tabela 11 Frekwencja wyborcza w Gminie Morawica w wyborach samorządowych (2024) i prezydenckich (2020)	35
Tabela 12 Liczba organizacji pozarządowych na terenie Miasta i Gminy Morawica stan na dzień 31.12.2024.....	35
Tabela 13 Potencjały lokalne na terenie miasta Morawica	37
Tabela 14 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji – miasta Morawica w latach 2020-2023	38
Tabela 15 Ilość azbestu pozostającego do unieszkodliwienia w kg w poszczególnych jednostkach analitycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wg stanu na 18.11.2024r.	41
Tabela 16 Wykaz zabytków znajdujących się na terenie rewitalizacji – miasto Morawica - wpisanych do Rejestru zabytków nieruchomych Świętokrzyskiego Konserwatora Zabytków	50
Tabela 17 Rejestr zabytków znajdujących się na terenie rewitalizacji – miasta Morawica - wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków	51
Tabela 18 Stanowiska archeologiczne wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Morawica.....	52
Tabela 19 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie miasta Morawica	53
Tabela 20 Dostęp do infrastruktury kulturalnej na terenie Miasta Morawica.....	54
Tabela 21 Liczba dzieci w żłobku na terenie Miasta Morawica w latach 2021-2024.....	56
Tabela 22 Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w latach 2021-2023 na terenie Miasta i Gminy Morawica.....	64
Tabela 23 Matryca powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętym w GPR	101
Tabela 24 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR	107
Tabela 25 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR	113
Tabela 26 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR	117

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji Gminy Morawica w ramach „Programu Rewitalizacji Gminy Morawica na lata 2016-2023”	6
Mapa 2 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji na terenie Gminy Morawica	11

Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Morawica w podziale sołectwa i miasto.....	36
Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Morawica w podziale na sołectwa i miasto	39
Mapa 5 Obszary chronione na terenie miasta Morawica	43
Mapa 6 Obszary zagrożone powodzią na obszarze rewitalizacji.....	46
Mapa 7 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną – ocena w siatce pól podstawowych dla miasta Morawica.....	47
Mapa 8 Lokalizacja kopalni na obszarze rewitalizacji	48
Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Morawica w podziale na sołectwa i miasto	49
Mapa 10 Szlaki turystyczne na obszarze rewitalizacji – miasta Morawicy	62
Mapa 11 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Morawica w podziale sołectwa i miasto.....	63
Mapa 12 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych Gminy Morawica w podziale na sołectwa i miasto	65
Mapa 13 Lokalizacja inwestycji planowanych w ramach procesu rewitalizacji na tle obszarów chronionych.....	95
Mapa 14 Lokalizacja inwestycji planowanych w ramach procesu rewitalizacji na tle obszarów zagrożonych powodzią	96

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Otwarte spotkanie konsultacyjne (16.04.2025r.)	20
Zdjęcie 2 Otwarte spotkanie konsultacyjne (08.05.2025r.)	21
Zdjęcie 3 Otwarte spotkanie konsultacyjne (08.05.2025r.)	21
Zdjęcie 4 Zabytkowy Park dworski w Morawicy – stan obecny	50
Zdjęcie 5 Kapica Oraczewskich w trakcie prac remontowo-konserwatorskich	52
Zdjęcie 6 Młyn wody w Morawicy.....	52
Zdjęcie 7 Plac zabaw przy ul. Łąkowej.....	53
Zdjęcie 8 Kryta pływalnia KORAL	54
Zdjęcie 9 Zespół Placówek Oświatowych w Morawicy	55
Zdjęcie 10 Morawica ul. Działkowa - stan obecny	57
Zdjęcie 11 Morawica ul. Polna – stan obecny	57
Zdjęcie 12 Morawica ul. Parkowa – stan obecny	58
Zdjęcie 13 Morawica ul. Ściegiennego – stan obecny	58
Zdjęcie 14 Morawica ul. Szkolna – stan obecny	59
Zdjęcie 15 Morawica ul. ks. Korneckiego – stan obecny	60
Zdjęcie 16 Miejsce na parking obok cmentarza w Morawicy	60
Zdjęcie 17 Budynek tzw. „Hotelowiec” wymaga termomodernizacji	64
Zdjęcie 18 Obszar przed Centrum Samorządowym w Morawicy	67
Zdjęcie 19 Plac zabaw – stan obecny	68
Zdjęcie 20 Parking przy cmentarzu w Morawicy – stan obecny.....	69
Zdjęcie 21 Morawica ul. ks. Korneckiego – stan obecny	70
Zdjęcie 22 Zbiornik wodny w Morawicy	71
Zdjęcie 23 Kalwaria Świętokrzyska	72

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023.....	33
Wykres 2 Struktura demograficzna na obszarze rewitalizacji i w Gminie Morawica na koniec 2024r. 34	

Wykres 3 Ilość podmiotów wpisanych, nowo rejestrowanych ora wyrejestrowywanych na obszarze rewitalizacji w latach 2020-2023	38
---	----

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych na obszarze rewitalizacji

Legenda:

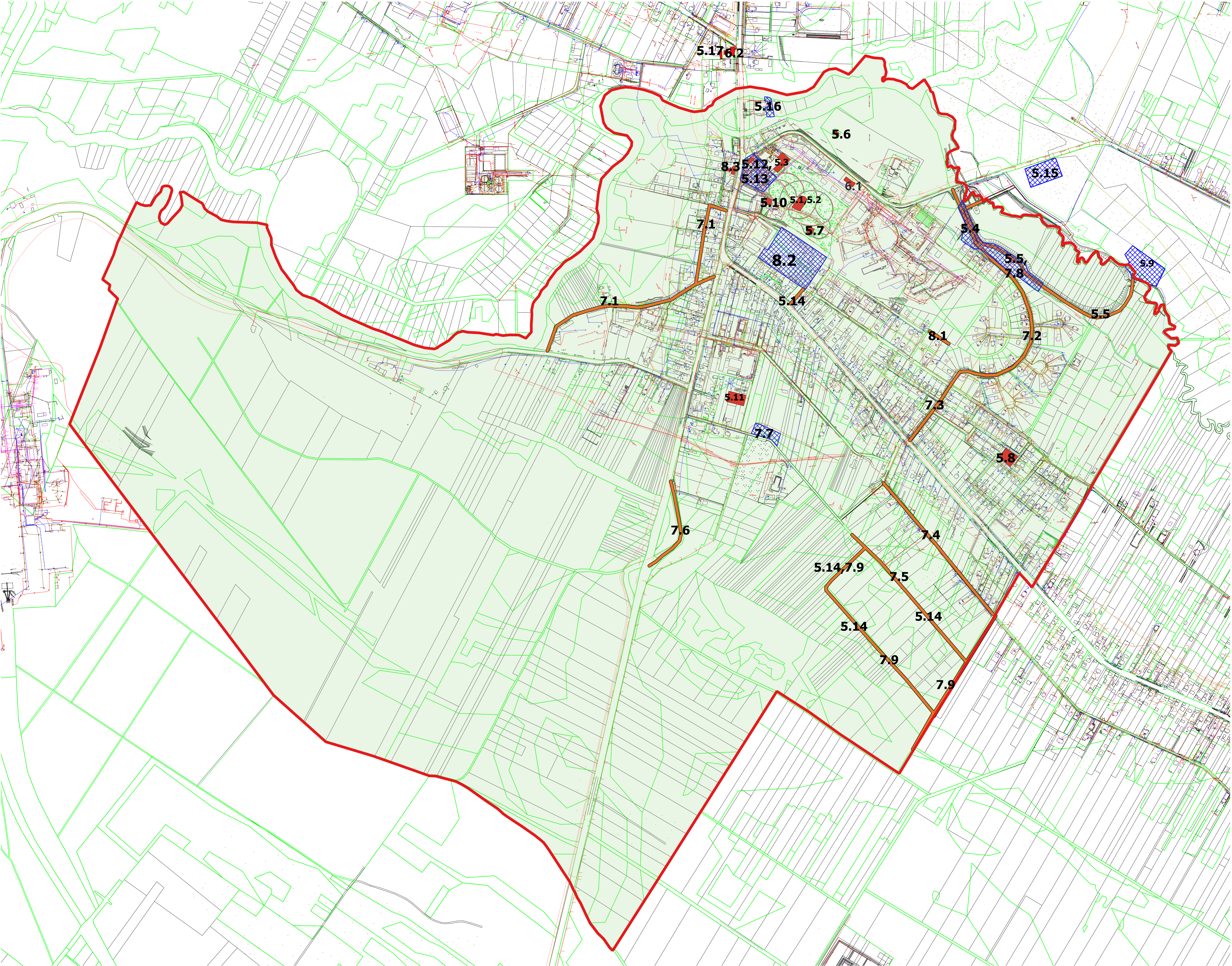
Obszar zdegradowany - Miasto Morawica

Obszar rewitalizacji- Miasto Morawica

A - Inwestycje punktowe

B- Inwestycje obszarowe

C - Inwestycje liniowe

Planowane inwestycje

- Zadanie nr 5 Morawica od Nowa – Przestrzeń pełna życia i możliwości
- 5.1 Budowa zadaszonej sceny letniej na terenie parku podworskiego w Morawicy
 - 5.2 Elementy wizualizacji dawnego dworku na terenie parku podworskiego w Morawicy
 - 5.3 Rozbudowa budynku Centrum Samorządowego o wielofunkcyjną salę audytoryjną wraz z zapleczem scenicznym oraz pomieszczeniami na potrzeby Centrum Tradycji Ziemi Morawickiej
 - 5.4 Budowa ścieżki edukacyjnej wokół zbiornik wodnego w Morawicy
 - 5.5 Budowa ścieżek pieszo-rowerowych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół zbiornika wodnego w Morawicy
 - 5.6 Odbudowa zabytkowej Kaplicy Oraczewskich w Morawicy - etap II
 - 5.7 Budowa tężni solankowej w Morawicy
 - 5.8 Modernizacja placu zabaw przy ul. Łąkowej w Morawicy
 - 5.9 Budowa placu zabaw oraz skate parku przy zbiorniku wodnym w Morawicy
 - 5.10 Rozbudowa placu zabaw przy parku dworskim w Morawicy
 - 5.11 Wykonanie zadaszenia boiska wielofunkcyjnego w Morawicy
 - 5.12 Przebudowa infrastruktury energetycznej przed budynkiem Centrum Samorządowego w Morawicy
 - 5.13 Aranżacja zieleni przy budynku Centrum Samorządowego w Morawicy
 - 5.14 Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej w Morawicy
 - 5.15 Budowa infrastruktury kamperowej przy zbiorniku wodnym w Morawicy
 - 5.16 Budowa infrastruktury kajakowej przy rzece Czarna Nida w Morawicy
 - 5.17 Adaptacja budynku gospodarczego w Morawicy na cele pomieszczeń biurowych Zakładu Gospodarki Komunalnej i Rekreacji w Morawicy Sp. z o.o

- Zadanie nr 6 Energia dla Przyszłości – Termomodernizacja i Odnawialne Źródła Energii
- w Rewitalizowanym Otoczeniu
- 6.1 Termomodernizacja budynku przy ul. Spacerowej w Morawicy ("hotelowiec")
 - 6.2 Termomodernizacja budynku przy ul. Kieleckiej 38 w Morawicy ("stary urząd").

- Zadanie nr 7 Ruch i Bezpieczeństwo - modernizacja infrastruktury drogowej z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej oraz montaż monitoringu
- 7.1 Przebudowa ul. Działkowej i ul. Polnej w Morawicy
 - 7.2 Przebudowa drogi i chodnika przy drodze gminnej ul. Parkowej w Morawicy
 - 7.3 Przebudowa ul. Sciegiennego w Morawicy
 - 7.4 Budowa chodnika przy ul. Szkolnej w Morawicy
 - 7.5 Przebudowa ul. ks. Korneckiego w Morawicy
 - 7.6 Przebudowa drogi położonej na dz. nr ewid. 327/4 w Morawicy
 - 7.7 Budowa parkingu przy cmentarzu w Morawicy
 - 7.8 Budowa monitoringu wokół zbiornika w Morawicy (etap II)
 - 7.9 Przebudowa ul. Czerwonej i ul. Żółtej w Morawicy

- Zadanie nr 8 Wspieranie przedsiębiorczości jako element rewitalizacji społeczno-ekonomicznej
- 8.1 Przebudowa sieci średniego napięcia w Morawicy
 - 8.2 Restrukturyzacja terenu na działce nr 344/13 w Morawicy
 - 8.3 Budowa centrum handlowego na działce nr 7/2 w Morawicy (stara biblioteka)

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Gminny program rewitalizacji przyjmuje, w drodze uchwały, rada gminy. Natomiast zgodnie z art. 19 ww. ustawy Gminny program rewitalizacji nie stanowi aktu prawa miejscowego. Ponadto, zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadanie własne. Tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji oznacza konieczność opracowania gminnego programu rewitalizacji.

Uchwałą nr XVIII/145/25 Rady Miejskiej w Morawicy z dnia 9 czerwca 2025r. wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla Gminy Morawica. Następnie, dnia 25 czerwca 2025 r. Rada Miejska w Morawicy podjęła uchwałę nr XVIII/145/25 w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030r.”, co umożliwiło podjęcie prac związanych z opracowaniem ww. dokumentu dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Proces opracowania „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030r.” przebiegał w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji, która określa procedurę opracowania i uchwalenia gminnego programu rewitalizacji, wskazując na jej wieloetapowość oraz konieczność podjęcia działań wskazanych w ustawie, w tym przeprowadzenia konsultacji społecznych, które odbyły się dniami od 25 sierpnia 2025r. do 6 października 2025r. w formie zbierania uwag i głosów z wykorzystaniem formularza uwag oraz uzyskania wymaganych opinii. Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji zostały rozpatrzone w Raporcie z konsultacji zatwierdzonym zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Morawicy nr 171/2025 z dnia 9 października 2025r. Gminny Program Rewitalizacji podlegał konsultacjom zgodnie z 17 ust. 4 ustawy o rewitalizacji, tj.

·zarządem Powiatu Kieleckiego – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu – pozytywna opinia wyrażona uchwałą nr 121/253/2025 Zarządu Powiatu Kieleckiego z dnia 3 września 2025r.,

·zarządem Województwa Świętokrzyskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa (pozytywna opinia wyrażona uchwałą Zarządu Województwa Świętokrzyskiego nr 2798/25 z dnia 10 września 2025r.),

·Wojewodą Świętokrzyskim – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (brak odpowiedzi na nasze pismo),

·właściwymi organami wojskowymi, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności, w tym:

- brak odpowiedzi od Komendanta Wojewódzkiego Policji w Kielcach,
- Komendanta Karpackiego Oddziału Straży Granicznej w Nowym Sączu – brak odpowiedzi,
- Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji Ośrodek Zamiejscowy w Kielcach – pozytywna opinia (pismo znak: CWCW_OZ_KIELCE-WWIZ.0731.161.2025 z dnia 16.09.2025r.),
- brak odpowiedzi na nasze pismo Dyrektora Delegatury ABW w Radomiu,
- właściwym komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej – brak odpowiedzi na nasze pismo,
- operatorami sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Kierownik Referatu Budownictwa i Inwestycji (administrator dróg gminnych) w tut. Urzędzie – nie wnosi uwag,
- brak odpowiedzi Dyrektora Zarządu Dróg Powiatowych w Kielcach,
- Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach – brak odpowiedzi na nasze pismo,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad – pozytywne pismo znak: OKI.Z-3.439.8.2025.MK z dnia 09.09.2025r.,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Rekreacji w Morawicy Sp. z o.o (administrator infrastruktury wodno-kanalizacyjnej) - nie wnosi uwag,

- Orange Polska operator urządzeń telekomunikacyjnych – pozytywnie opiniuje projektu dokumentu (pismo znak: 2508260021/TTDSIKU/JH/01 z dnia 10.09.2025r.,

- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Kielcach nie wnosi uwag do dokumentu (pismo znak: PSGKI.RODZ.422.139.2025 z dnia 11.09.2025r.,

- PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów – brak odpowiedzi na nasze pismo,

- Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Oddział w Radomiu - brak odpowiedzi na nasze pismo.

·Krajowym Zasobem Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz.U. z 2023 r. poz. 1054, 1688 i 1693) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości – brak odpowiedzi na nasze pismo),

·właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków – w zakresie form ochrony zabytków (uzgodnienie pismem znak: ZRRiD.RN.5121.17.2025 z dnia 22.09.2025),

·właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią – Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie pismem znak K.RPP.610.566.2025.IT z 17.09.2025 uzgodnił projekt dokumentu,

·właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną (Protokół z dnia 3 października 2025r.),

·właściwy organ nadzoru górniczego – w zakresie zagospodarowania terenów górniczych – Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Kielcach pozytywnie opiniuje dokument pismem znak: KIE.5114.16.2025.MKS z dn. 18.09.2025r.,

·właściwy organ administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk (wystosowano pismo do Starosty Kieleckiego) – odpowiedź Starostwa Powiatowego pismem znak: SR-I.065.9.2025 z 13.10.2025r., że uwzględniono już opinię w tej sprawie w uchwale Zarządu Powiatu Kieleckiego nr 121/253/2025 z 03.09.2025r.,

·Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe – w zakresie nieruchomości Skarbu Państwa będących w trwałym zarządzie tego Gospodarstwa – pozytywna opinia wyrażona pismem znak: ZG.2210.13.2025 z dnia 16.10.2025r.,

·Regionalną Dyрекcyj Ochrony Środowiska w Kielcach w zakresie form ochrony przyrody – pozytywna opinia wyrażona pismem znak: WOO-III.614.16.2025.MK z dnia 26.09.2025r.

Z uwagi na brak przedmiotowości nie przeprowadzono konsultacji z:

·ministrem właściwym do spraw zdrowia – w zakresie zagospodarowania obszarów ochrony uzdrowiskowej – brak takich obszarów na terenie Gminy Morawica,

·właściwego dyrektora urzędu morskiego – w zakresie zagospodarowania pasa technicznego, pasa ochronnego oraz morskich portów i przystani (brak takich terenów na obszarze rewitalizacji),

·Komitetem Rewitalizacji, gdyż nie został powołany.

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) dla „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030 r.” (znak pisma: NZ.9022.4.81.2025 z 01.09.2025r.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach również wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla w/w projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030r.* (pismo znak: WOO-III.410.44.2025.MK z dnia 09.09.2025r.).

Po przeanalizowaniu wniosku o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organy uzgadniające stwierdziły, że nie zachodzą przesłanki do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 46, 47 i 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a organ opracowujący projekt dokumentu w tym przypadku może skorzystać z art. 48 w/w ustawy biorąc pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 ustawy o oś.

Dokument został opracowany partycypacyjnie, tj. w szczególności przy udziale mieszkańców, przedstawicieli środowisk społecznych, gospodarczych oraz innych interesariuszy rewitalizacji Gminy Morawica. Zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Morawica nr 145/2025 z dnia 20 sierpnia 2025r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, a w ich trakcie zorganizowano otwartą debatę dla mieszkańców oraz spacer studyjny po obszarze rewitalizacji. Dokument podlegał również opiniowaniu przez podmioty wskazane w art. 17 ustawy o rewitalizacji. Zapisy „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030r.” zostały dostosowane do zmian wynikających z procesu konsultacji oraz opiniowania.

Gminny Program Rewitalizacji stanowi podstawę do realizowania procesu rewitalizacji na terenie Gminy Morawica. Zaplanowane działania rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na zdiagnozowane w tym obszarze problemy i zjawiska kryzysowe, przyczynią się do pobudzenia aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców, przywrócenia estetyki i ładu przestrzennego, ochrony środowiska naturalnego, zachowania dziedzictwa kulturowego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców. Opracowany dokument to również podstawa dla interesariuszy rewitalizacji do ubiegania się o środki zewnętrzne, w szczególności z programów UE i krajowych na realizację działań społecznych i infrastrukturalnych.

Wobec powyższego podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Morawica do 2030r.” jest uzasadnione.